

Innehållsförteckning

Kommunstyrelsens ordförande.....	2
Finansiell analys - Kommunen.....	4
Samhällsekonomisk utveckling.....	17
Kommunfullmäktigemålen, verksamhet och ekonomi.....	21
Kommunens Kvalitet i Korthet 2017	25
Miljöredovisning	29
Kommunövergripande utvecklingsområden 2017	32
Medarbetare.....	39
Internkontroll.....	47
Sammanställd redovisning	50
Kort beskrivning av de i den sammanställda redovisningen ingående ”bolag”	52
AB Hallstahem	52
Kolbäcksådalens pensionsförbund	54
Mälardalens Brand och Räddningstjänstförbund	55
Driftsredovisning.....	63
Verksamheten 2017.....	65
Framtiden verksamheterna	75
Sammanfattande investeringsredovisning	83
Resultaträkning med noter.....	87
Balanskravsutredning	90
Balansräkning med noter.....	91
Kassaflödesanalys med noter	101
Pensionsförvaltning samt pensionskostnader	103
Redovisningsprinciper.....	105

Kommunstyrelsens ordförande

Hallstahammar fortsätter att växa och vid årsskiftet var vi 15 998 personer. Från 1 januari 2016 till 31 dec 2017 ökade befolkningen med 155 personer. 1130 flyttade hit och 961 flyttade härifrån. Det föddes 177 barn och 194 personer avled.

Kommunen har för 16:e året i rad ett positivt resultat. Extra roligt är att i år visar verksamheterna budgetbalans. Alla nämnder har arbetat hårt med handlingsplaner och budgetdisciplin. Socialnämnden bör nämnas särskilt, som har gjort ett mycket bra arbete och lyckats nå budgetbalans efter många år med släpande underskott. Nämnderna har de senaste åren fått stora tillskott vilket naturligtvis också bidragit till budgetbalansen. 2014 och 2015, 67 Mkr. 2016, 32 Mkr och 2017 ytterligare 65,6 Mkr. Det är historiskt stora tillskott men Hallstahammars kommun är också i en fas där vi växer inom flertalet verksamheter och pengarna ska räcka till allt mer. Under hösten har PWC på kommunens uppdrag genomfört en långsiktig finansiell analys. Den visar precis som SKL förutspår och vi själva också utgår ifrån att kommunen liksom övriga kommuner i landet står inför stora ekonomiska utmaningar. Det kommer att behövas mycket kreativitet och smarta lösningar för att klara framtidens välfärd. Fortsätter vi på oförändrat sätt visar grafen att gapet mellan intäkter och utgifter succesivt ökar och 2035 visar på ett behov av att höja skatten med nästan 9 kr. Det är stora utmaningar som väntar men vår utgångspunkt är väldigt god med stabila finanser och verksamheter i balans. 2017 års resultat uppgår till 45,8 Miljoner kronor!

Hallstahammars kommun blir allt mer attraktiv och villatomterna går åt så fort de släpps och nyproducerade lägenheter likaså. Andrahandsmarknaden är fortsatt stabil och priserna ökar fortfarande på villor och bostadsrätter. 4 detaljplaner har antagits under året och flera är på gång för antagande under 2018. Kommunen har byggt lägenheter som i första hand var planerade för mottagande av ensamkommande flyktingbarn men som nu ställts om till vanliga lägenheter och hyrs ut via Hallstahem. Privata entreprenörer har gjort investeringar och bla har hyreslägenheter uppförts på Östra Nibble, lägenheter som gick åt som smör i solsken vilket i sin tur bidragit till att företaget fortsätter att bygga i Hallstahammar. Flera områden har varit ute på sk markanvisning och flera företag har varit intresserade av att bygga på olika platser. Tyvärr har vår tekniska förvaltning haft en allt för hård belastning och arbetet med att exploatera områden har dragit ut på tiden. En översyn har startats under hösten och förslag på ny organisation kommer att presenteras under våren 2018.

I september invigde vi vårt fina toppmoderna äldreboende Äppelparken. En härlig invigning med mellan 1500–2000 besökare. 100 lägenheter utrustade med hjälpmedel och teknik för en modern äldreomsorg. Fantastiskt fina gemensamhetsmiljöer både ute och inne och en gemensam restaurang i bottenplan dit alla pensionärer är välkomna. Vår avgiftsfria kollektivtrafik stannar utanför dörren så att det är lätt för besökare och anhöriga att ta sig till och från Äppelparken.

Mycket har också hänt inom skolans område. De flesta av våra skolor är trångbodda och stora förändringar görs för att skapa mer utrymme och bättre förutsättningar att bedriva modern och väl anpassad undervisning. Tack vare att vi byggt om Parkskolan och Lindboskolan har både högstadiet och låg o mellanstadiet i Hallstahammar fått fina fräscha lokaler. Näslundsskolan är tillfälligt flyttad till Fredhemsskolans tidigare lokaler efter att fuktskador upptäckts. I början av 2018 kommer en plan för skolor o förskolor i södra kommundelarna att presenteras då elevantalet växer.

Under 2017 blev kommunen certifierad som Trygg & Säker kommun. Ett bevis på att vi har ett strategiskt och bra förebyggande arbete i nära samverkan gällande trygghets- och säkerhetsfrågor. Trygghetsfrågorna har stort fokus och arbetet sker i nära samverkan med polisen. Tyvärr är polisen hårt

belastad och vi önskar att det skulle finnas mer polisresurs i Hallstahammar då synlig polis är en viktig del av den upplevda tryggheten.

Äntligen har ridskolan fått bättre lokaler. Hallstahammars ridklubb har själva byggt ut sin anläggning med stöd av en kommunal borgen på 30,6 Mkr. Tyvärr hölls inte budgeten utan kommunen beslutade att gå in med ett kommunalt lån på dryga 4 Mkr. Det var naturligtvis tråkigt för alla inblandade men nu är satsningen genomförd och ridskolan har otroligt fina lokaler och bästa förutsättningar. En stor satsning på en idrott där de flesta utövare är tjejer.

Under året har äntligen väg 252 invigts och vi har fått en ny infart till vårt norra industriområde. Även utbyggnaden av E18 ser ut att kunna bli verklighet i närtid då trafikverket har projekterat och föreslagit regeringen att vägen ska byggas ut.

Vi håller oss fortsatt på första platsen i länet gällande näringslivsklimatet även om vi ser att vi backar något inom vissa områden. Det finns en åtgärdsplan. I samverkan med HP har vi arbetat fram ett nytt näringslivspolitiskt program som förväntas bli fastställt under 2018.

Satsning på stadsnätet fortsätter. En tätortssatsning görs i Hallstahammar och Kolbäck 2017–18. Vi har nu 1461 avtal om fiberanslutning och projektet har hittills varit framgångsrikt. Totalt finns i feb 2018 4818 anslutningar till nätet.

Arbetsgivarpolitik är oerhört viktigt för framtiden. Under året har bla försök med 35 timmar vecka för socialarbetare provats. Lönesatsningar har gjorts på undersköterskor, lärare och förskollärare. Ett rehabiliterings- och personalförsörjningsprojekt har startats för att stödja chefer och medarbetare och öka frisknärvaron. Heltid erbjuds inom vård och omsorg och arbetet med att få bort de delade turerna fortsätter.

Under 2017 har infarten vid Brånstaleden fått belysning. Vi har också fortsatt energieffektiviseringar där nu bla all gatubelysning byts ut till LED. Kommunens upphandlade busstrafik körs nu på HVO miljödiesel, steg i riktning mot en bättre och mer hållbar miljö.

Det händer mycket i en lagom stor kommun och det frestar på att vara i tillväxt. Men det ser vi som angenäma problem...

Jag vill tacka alla medarbetare, chefer och förtroendevalda som alla tillsammans bidrar till att vi kan vara stolta och glada över vår fina kommun!

Kommunstyrelsens ordförande, Catarina Pettersson

Finansiell analys - Kommunen

Hallstahammars kommun redovisar ett positivt resultat för år 2017. Resultatet uppgår till +45,8 Mkr varav 7,1 Mkr avser tomträttsförsäljningar, 2016 uppgick resultatet till +5,6 Mkr. Exklusive jämförelsestörande poster redovisades +35,0 Mkr, utöver tomtförsäljningarna finns några mindre engångsintäkter samt omvärderade poster. 2017 års delårsrapport per augusti pekade mot ett överskott om nästan 25 Mkr vid årets slut. Resultatet är mycket högre än budgeten. Budgetramarna har utökats med 67 Mkr under budgetåren 2014 och 2015. Inför 2016 utökades ramarna med 32 Mkr, för den egentliga verksamheten (lägre budget för pensionskostnader finansierar till viss del utökningen). 2017 utökades budgetramarna med ytterligare 65,6 Mkr. Totalt har alltså verksamhetsramarna under fyra år utökats med nästan 165 Mkr. Under samma period har skatter och statsbidrag ökat med knappt 128 Mkr. Skillnaden mellan kostnader och intäkter har hanterats via lägre pensionskostnader aktivare finanshantering samt lägre resultatnivåer. Verksamhetsresultatet för våra egentliga verksamheter uppvisar i princip budgetbalans, mindre än 0,1 % i överdrag eller 0,7 Mkr. Tas även finansförvaltningens verksamhetskostnader med uppvisar driftredovisningen budgetöverskott om 7 Mkr. Driftredovisningen uppvisar sett över några år en mycket glädjande utveckling. Höjda verksamhetsramar i kombination av skärpt budgetkontroll samt upprättade handlingsplaner som korrigeras om ej effekt nås har gett en mycket god effekt. Under avsnitt driftredovisning/verksamheten beskrivs utvecklingen mer ingående.

Skatteprognosen uppvisar mot budgeten överskott om 0,7 Mkr dvs balans. Något sämre skattekraftsutfall i riket (ca -5 Mkr för åren 2016 och 2017) men som korrigeras genom utökade generella statsbidrag. Nedan beskrivs kortfattat befolkningsutvecklingen och den prognos som ingår i planeringsförutsättningarna.

Befolkningen per första november 2017 uppvisas 15 925, (+64 på ett år) 34 personer under nu gällande befolkningsantagande (som styr skatte- och statsbidragsprognosen). Befolkningsläget per 31 december 15 998 personer. Just nu är kommunbefolkningen i nivå med befolkningsprognosen. En ökning sedan 1 januari om 155 personer. Antalet födda uppgår till 177 och antalet avlidna till 194, dvs ett födelseunderskott om 17 personer. Flyttnettot uppgår till +169 personer (1130 inflyttade och 961 utflyttade). Av de inflyttade kommer 596 från länet, 418 från övriga landet och 116 från utlandet. Mer än hälften av folkökningen kommer alltså från länet och 90 procent från länet och riket.

Befolkningsläget är i nivå med prognosen. Förutsättningarna för fortsatt befolkningstillväxt måste anses som goda. Privata entreprenörer bygger för närvarande bostäder i vår kommun, dessutom uppför vi själva ett bostadshus i Kolbäck efter Hallstavägen. Vår bostadsplanering framgår av det antagna bostadsförsörjningsprogrammet. Befolkningsprognosen framöver bygger på folkökning som till 40-45 % består av förskole- och skolbarn, vilket bör beaktas inför kommande planeringsomgångar. Planberedskapen med nya detaljplaner är på gång och nya exploateringsområden borgar för att vi skapar goda betingelser för fortsatt folkökning. Befolkningsprognosen framöver bygger på nedanstående antaganden:

Befolkningsprognos

Folkmängd i Hallstahammars kommun efter åldersklass

Ålder / År	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
0-5	1 098	1 125	1 137	1 148	1 172	1 202	1 217	1 235	1 250	1 261	1 269
6-9	767	787	808	839	827	841	847	836	846	867	877
10-12	531	520	524	570	628	622	628	633	654	646	638
13-15	497	525	555	551	544	546	584	634	629	635	640
16-18	542	523	525	544	568	592	583	575	580	613	656
19-24	1 088	1 061	1 057	1 083	1 075	1 080	1 096	1 102	1 119	1 119	1 124
25-44	3 493	3 548	3 645	3 771	3 826	3 869	3 904	3 975	4 018	4 063	4 090
45-64	4 009	4 020	4 017	4 045	4 098	4 103	4 110	4 105	4 110	4 120	4 135
65-79	2 798	2 820	2 837	2 813	2 794	2 782	2 788	2 769	2 754	2 740	2 726
80-100	1 020	1 031	1 050	1 100	1 123	1 159	1 179	1 213	1 259	1 295	1 345
Totalt	15 843	15 959	16 156	16 464	16 654	16 795	16 936	17 077	17 218	17 359	17 500

Befolkningsunderlag Mål och Budget 2018–2020 samt utblick till 2026

Skatteprognosen räknas utifrån 150 nya kommuninvånare, anta förändringstal för målgrupperna förskola, grundskola samt gymnasieskol enligt nedan (detaljfördelningen framgår ovan)

Förändring i folkmängd efter åldersklass

Ålder / År	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Antal 0-18 år											
	108	45	70	102	87	64	56	55	44	62	59
Andel av total	55%	39%	35%	33%	46%	45%	40%	39%	32%	44%	42%
Totalt	198	116	197	308	190	141	141	141	141	141	141

För gruppen äldre antas följande förändringstal

Förändringsantal per år											
Ålder / Å	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
65-79		22	17	-24	-20	-12	6	-19	-15	-14	-14
80-89		7	25	54	14	35	18	26	50	28	43
90+		4	-5	-4	9	1	2	7	-4	8	6
65-69		-44	-63	-35	-22	2	-4	-17	15	23	16
70-74		52	57	1	-21	-40	-36	-53	-31	-19	3
75-79		14	23	11	24	26	46	50	1	-18	-33

Volymförändringarna enligt ovan prissätts sedan utifrån prislapparna i kostadsutjämnings (hänsyn tas sedan till dels ingående "volymfel" samt dels till redan antagna ramjusteringar).

Prislappar i kostnadsutjämnin (index 3 %/år)	2016	2017	2018	2019	2020
1-5 år	94 948	98 625	101 584	104 631	107 770
6-12 år	15 159	15 859	16 335	16 825	17 330
6 år	49 971	51 859	53 415	55 017	56 668
7-15 år	92 162	96 555	99 451	102 435	105 508
16-18 år	120 282	124 469	128 203	132 049	136 011
65-79 år	17 716	18 548	19 105	19 678	20 268
80-89 år	108 774	112 868	116 254	119 742	123 334
90-	271 539	281 684	290 134	298 838	307 804

I liggande Mål och Budget 2018-2020 har så långt ekonomin tillåtit hänsyn tagits till förändringarna i målgrupperna inom kärnverksamheterna, utöver detta behöver sedan andra faktorer beaktas ex vis ombyggda/nya lokaler, infrastrukturåtgärder och andra ej direkt demografiska faktorer hanteras.

Under hösten, har på kommunens uppdrag PWC genomfört en långsiktig finansiell analys (LFA). Det är gott om utmaningar framförallt på andra sidan 2020, men vår utgångspunkt är väldigt god. Stabila finanser och en verksamhet som är i balans (avvikelsen mindre än 0,1%).

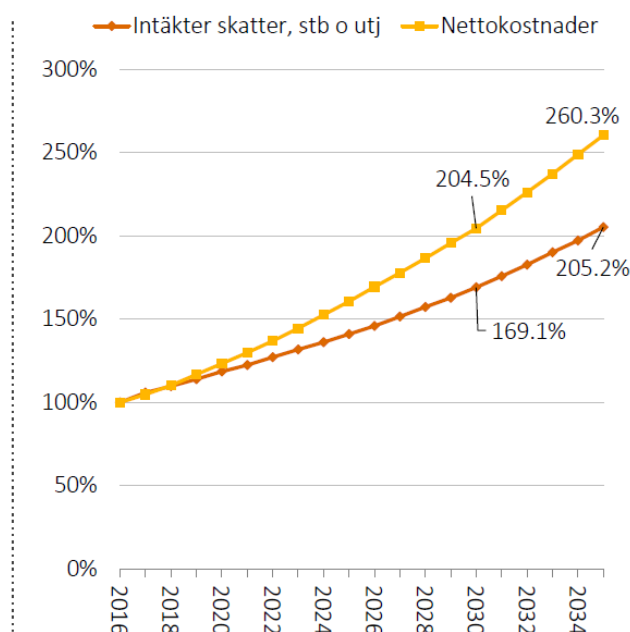
Nedanstående graf är ett räkneexempel om allt tuffar på precis som tidigare, men det behövs såväl ökade intäkter som effektivisering i form av ny teknik mm. Grafen nedan stämmer väl överens med den bild som SKL också redovisar över kommunernas utmaningar över en längre period. Gruppen yngre och framförallt äldre äldre blir fler.

Kostnader och intäkter - effektiviseringsbehov 2016-2035

Gapet mellan intäkter och kostnader innebär att kommunen inte har möjlighet att fullt ut finansiera det demografiska trycket (inklusive ökade kostnader för avskrivningar), en full löne- och prisuppräknin samt uppnå det finansiella resultatmålet på 1 procent per år.

För att få intäkter och kostnader i balans och uppnå ett resultat enligt målet kan kommunen:

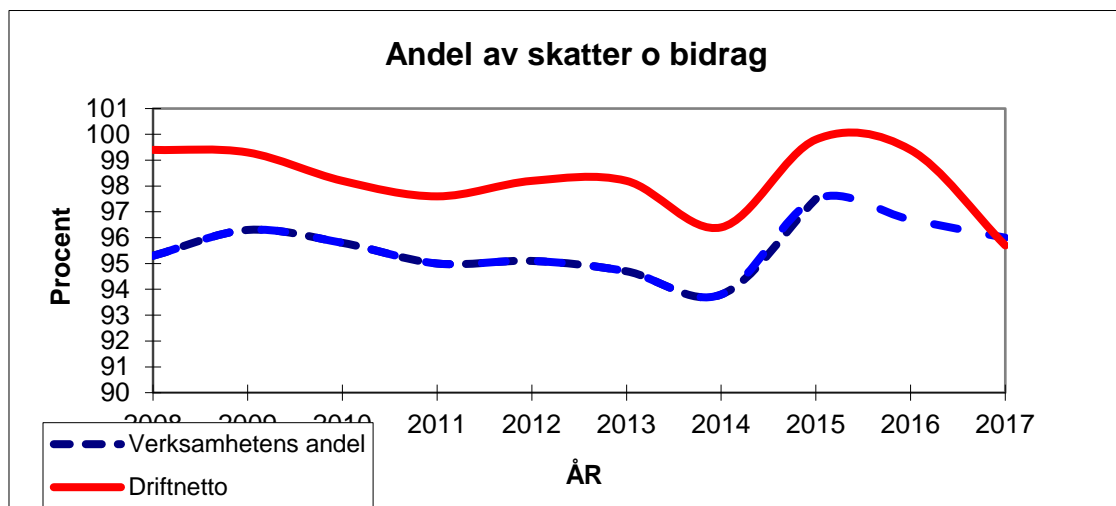
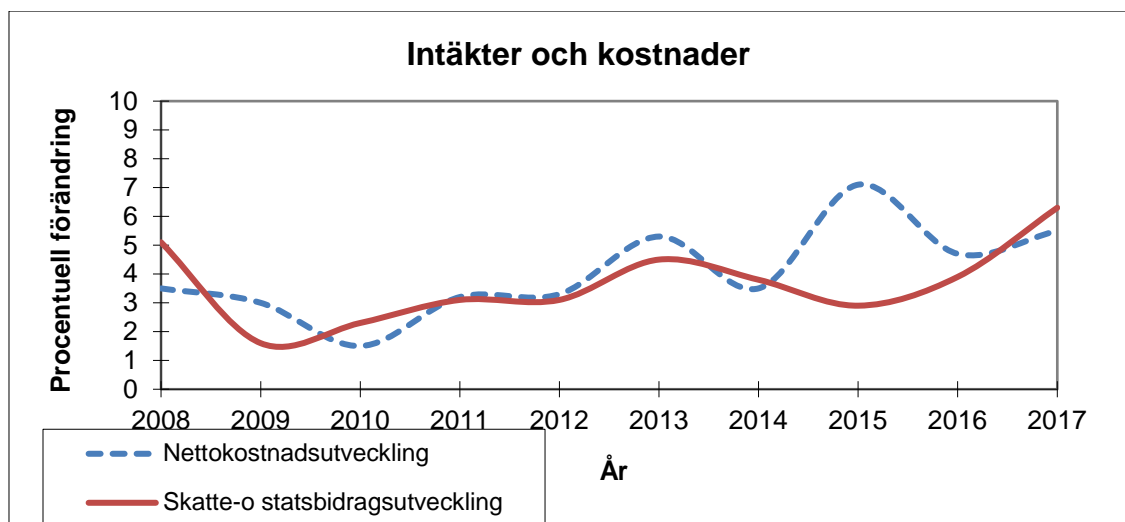
- Succesivt höja skatten med totalt 8,95 kr fram till 2035, jämfört 2016.
- Årligen effektivisera i genomsnitt med 1,14 procent.
- Kombinera ovanstående i olika utsträckning.

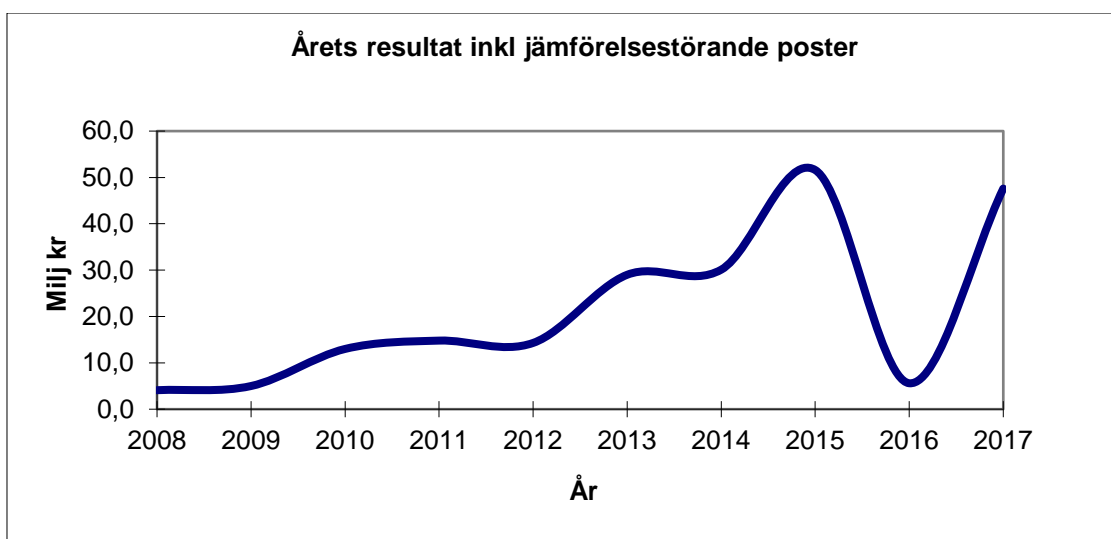
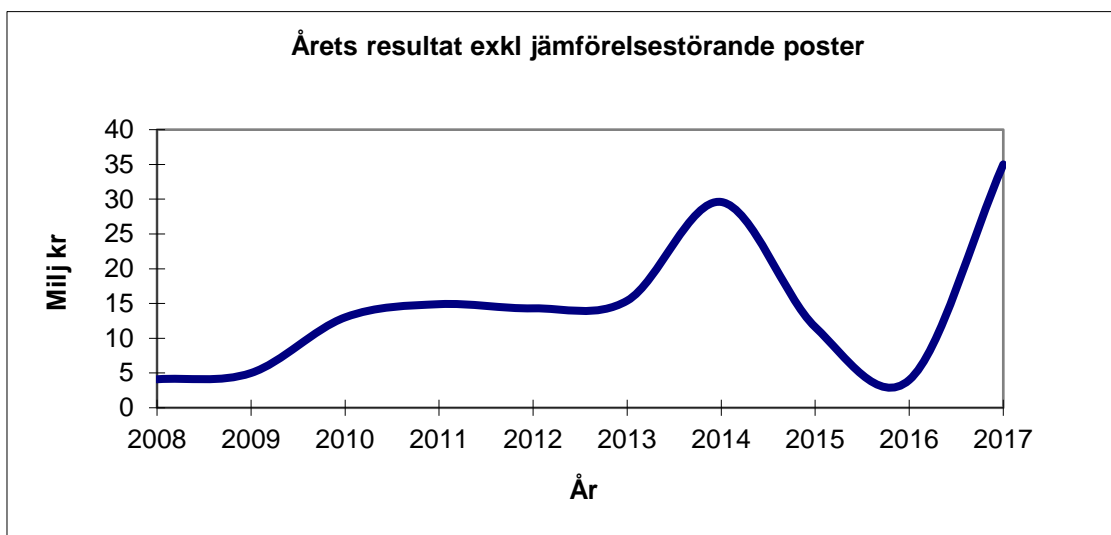
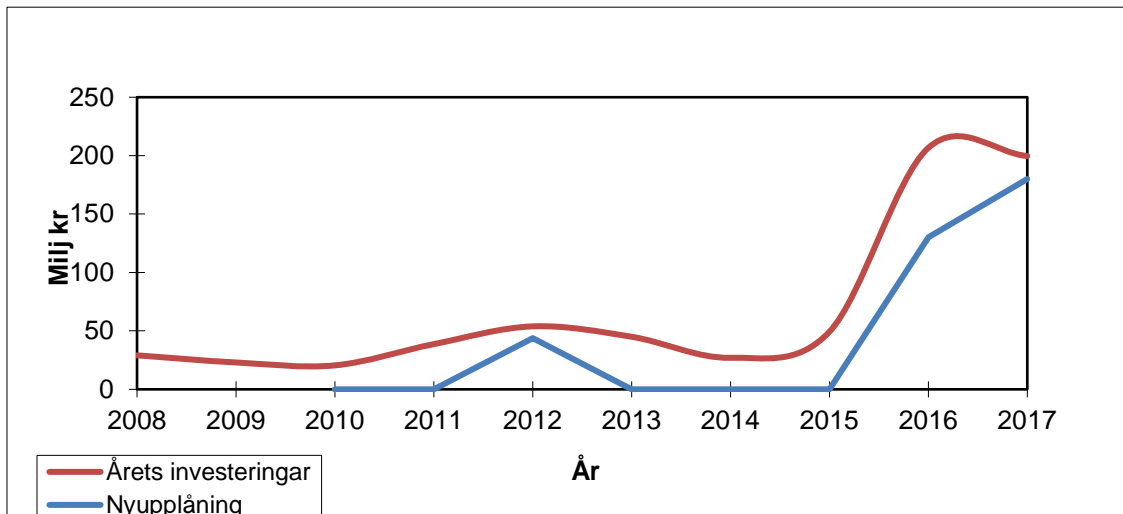
Slutavräkning för år 2016 och 2017

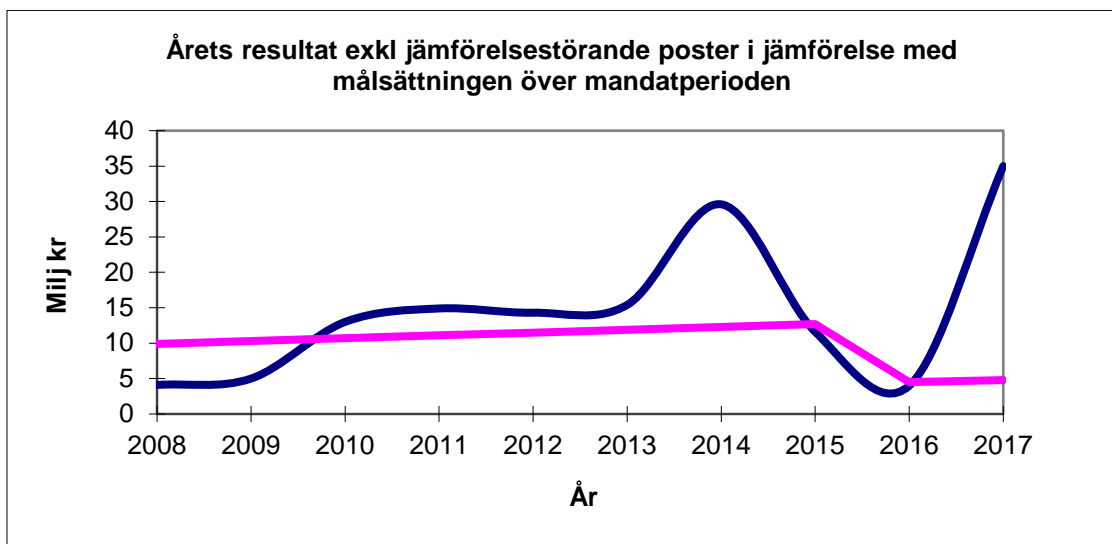
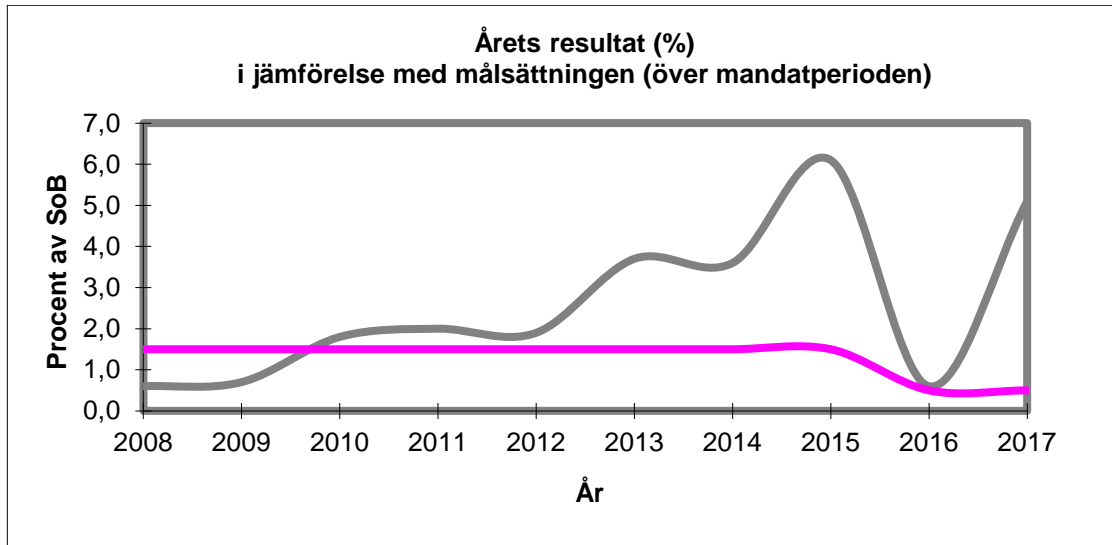
Slutavräkning och delavräkning av kommunalskatteintäkterna har bokats utifrån gällande redovisningsnorm, slutavräkningen utifrån faktiskt skatteunderlag och delavräkningen utifrån SKL (Sveriges Kommuner och Landsting) decemberprognos för skatteintäkterna för år 2017. Totalt har som slutavräkning och delavräkning skuldbokats 5,6 Mkr.

Nedan beskrivs några nyckeltal i form av grafer och tidsserier, den sk Finansiella analysen

Investeringar och nyupplåning

Årsredovisning 2017

Intäkter och kostnader										
(procentuell förändring)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Nettokostnadsutveckling	3,5	3,0	1,5	3,2	3,3	5,3	3,5	7,1	4,7	5,5
Skatte- o statsbidragsutveckling	5,1	1,6	2,3	3,1	3,1	4,5	3,8	2,9	3,9	6,3
Driftkostnadsandel										
(procentandel)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Verksamhetens andel av skatter och gen statsbidrag	95,3	96,3	95,8	95,0	95,1	94,7	93,8	97,5	96,7	96,0
Avskrivningarnas andel av skatter och gen statsbidrag	3,5	3,7	3,6	3,6	4,1	4,2	3,7	3,7	3,6	3,4
Finansnettots andel av skatter och gen statsbidrag	0,6	-0,7	-1,2	-1,0	-1,0	-0,7	-1,1	-1,4	-0,9	-4,6
Driftkostnadsandel (*)	99,4	99,3	98,2	97,6	98,2	98,2	96,4	99,8	99,4	95,7
(*) exkl jämförelsestörande poster										
INKL jämförelsestörande poster			97,1	97,1	95,4	96,5	96,1	97,7	99,6	94,8
Finansnetto	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Belopp (Mkr)	-4,5	5,7	8,4	7,4	7,9	5,9	9,0	11,6	7,4	42,5
Finansnettots andel av skatter och gen statsbidrag	0,6	-0,7	-1,2	-1,0	-1,0	-0,7	-1,1	-1,4	-0,9	-4,6
Årets investeringar	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Nettoinvesteringar (Mkr)	29,1	23,0	20,5	38,7	53,9	45,0	27,0	49,3	206,7	199,7
Nyupplåning			0,0	0	43,7	0	0	0	130,0	180,0
Utgående skuld (amortering sker)			87,1	101,6	137,0	127,3	115,5	101,1	213,7	371,2
Självfinansieringsgrad av investeringar										
(Mkr)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kvar av skatteint efter drift	32,7	30,9	38,6	41,2	58,0	56,8	53,6	71,6	37,2	79,6
Nettoinvesteringar	29,1	23,0	20,5	38,7	53,9	45,0	27,0	49,3	206,7	199,7
Självfinansieringsgrad (%)	112,4	134,5	188,3	106,5	107,6	126,2	198,5	145,2	17,9	39,8
Årets resultat	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Årets resultat (Mkr)	4,1	5,0	13,0	14,8	14,3	29,0	30,1	51,6	5,6	45,7
Årets resultat/skatteintäkter o generella statsbidrag (%)	0,6	0,7	1,8	2,0	1,9	3,7	3,6	6,1	0,6	5,1
Årets resultat/eget kapital (%)	0,8	1,0	2,4	2,7	2,5	4,8	4,5	7,7	0,7	6,6
Inflationstakt (%)dec-dec	0,9	0,9	2,3	2,3	-0,1	0,1	-0,3	0,1	1,7	1,7
Målsättning (%)	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	0,5	0,5
Målsättning Mkr	9,9	10,3	10,7	11,1	11,5	11,9	12,3	12,7	4,5	4,8
Soliditet										
(%)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Soliditet	65,1	63,2	63,5	66,4	65,2	66,7	68,6	68,7	59,7	54,2
Soliditet inkl pensionsåtagande	14,3	14,9	19,4	17,0	19,6	20,4	25,2	30,3	27,8	27,6
Tillgångsförändring	0,6	7,9	3,2	-1,3	8,1	2,5	2,2	7,4	16,3	17,1
Förändring eget kapital	0,8	5,0	3,8	3,3	6,1	4,8	5,1	7,7	0,6	6,5
Skuldsättningsgrad										
procent	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Total skuldsättningsgrad	34,9	36,8	36,5	33,6	34,8	33,3	31,4	31,3	40,3	45,8
*varav kortfristig del	20,4	25,1	24,0	14,4	18,9	17,8	17,8	19,7	21,3	18,7
*varav långfristig del	14,5	11,7	12,5	19,2	15,9	15,5	13,6	11,6	19,0	27,1
Total skuldsättningsgrad inkl pensionsåtagande	85,7	85,1	79,9	83,0	80,4	79,6	74,8	69,7	72,2	72,4

Likviditet ur ett riskperspektiv										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Likvida medel (Mkr)	39	91,8	86,5	54,7	87,0	111,7	105,2	94,7	37,0	57,9
Kassalikviditet (%)	24,1	43,1	41,2	33,0	49,4	65,7	60,5	45,6	14,2	21,8
Betalningsberedskap	10	22	20	16	31	30	30	30	10	15
Finansiella nettotillgångar										
Mkr	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Omsättningstillg + finansiella anläggningstillg	430,2	497,8	505,1	511,2	563,7	571,3	599,8	663,9	658,4	697,1
Kort- o långfristiga skulder	266,6	298,5	297,0	267,4	313,0	297,4	289,3	308,9	474,8	638,3
Netto	163,6	199,3	208,1	243,8	249,3	273,9	310,5	355,0	183,6	58,8
Finansiella risker										
Genomsnittsränta *	5,4	2,2	1,5	3,1	3,0	2,6	2,5	2,5	1,6	0,4
Ränteförändring +/- 1% (Mkr)	1,0	0,9	0,9	0,9	1,2	1,0	1,0	1	2,2	3,7
Utlandslån	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lån med (%)										
Rörlig ränta	98	98	98	98	33	33	33	33	42	40
Bunden ränta *	2	2	2	2	67	67	67	67	58	60
*(inkl räntesäkringshantering)										
Lån som skall konverteras										
andel inom ett år	98	98	100	100	34	33	33	66	44	10
andel inom två år		2					33	33	12	35
andel inom tre år	2					33	33		25	25
andel inom fyra år					33	33				10
andel inom fem år					33				19	20
Pensionsåtagande										
(Mkr)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kommunen (före 1998)	366,6	377,7	355,3	393,1	392,8	409,6	392,9	378,0	360,8	353,5
Gymnasieförbundet (d:o)	31,8	31,3	30,0	32,8	32,8	33,4	31,0	30,0	27,3	25,8
Garanti HFAB	0	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0
Summa pensionskuld/garanti inom linjen	398,4	409,0	385,5	425,9	425,6	443,0	423,9	408,0	388,1	379,3
I balansräkningen	7,5	6,5	9,7	10,1	11,3	15,2	16,0	18,0	18,7	17,2
Total pensionskuld/garanti	405,9	415,5	395,2	436,0	436,9	458,2	439,9	426,0	406,8	396,5
Budgetföljsamhet										
Exkl engångsvisa intäkter o kostnader										
(Mkr)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Årets resultat	4,1	5,0	13,0	14,9	14,3	15,4	29,6	11,6	4,0	35
Prognos i delårsbokslut	1,3	-1,0	7,1	5,8	14,1	11,2	26,9	8,7	-10	25
Budgetavvikelse verksamheterna										
Mkr	-4,5	-2,5	-3,6	-3,1	-11,0	-18,9	-3,5	-8,8	-14,1	-0,9
Budgetavvikelse verksamheterna procent	-0,7	-0,4	-0,5	-0,6	-1,5	-2,4	-0,4	-1,0	-1,6	0,1

Avslutande kommentarer

- Betalningsstyrkan på lång och medellång sikt är god.
- Betalningsstyrkan på kort sikt har förbättrats något mot tidigare år och uppgår till cirka 15 dagar (2016: 10 dagar). Utöver egen likviditet har kommunen tillgång till korta krediter om 40 Mkr för att hantera ojämna betalflöden.

- Pensionsförpliktelseerna och borgensåtagandena är omfattande och är i jämförelse med övriga kommuner höga.
- De finansiella tillgångarna, framförallt i form av pensionsplaceringar har ökat väsentligt under de senaste tio åren och bidrar starkt till att betalningsstyrkan på medellång sikt har förbättrats. Ändrad redovisningsprincip finns från och med 2011 och möjligheten att utifrån ”syftet” med placeringen, nämligen att säkra ett långt pensionsåtagande, stängs nu och alla pensionsplaceringar skall från och med 2011 redovisas som kortfristiga fordringar. För jämförbarheten över tiden ingår även fortsättningsvis dessa placeringar utifrån syftet och inte placeringshorisont. Dessa placeringar skall endast användas för att matcha framtida pensionsutbetalningar och inte som en likviditetsreserv för att jämna ut betalningsströmmar i ett årsperspektiv. I balansräkningen redovisas dessa placeringar under egen rubrik bland omsättningstillgångar. Omprövning av storleken av pensionsportföljen har skett under år 2016. Från och med 2017 används nu avkastningen från portföljen för att delvis täcka utgående ”gamla pensioner” och tanken framöver är att när fullfondsmodellen införs för pensionsredovisningen (hela åttagandet in i balansräkningen) att använda pensionsmedelsportföljen fullt ut för att täcka utgående gamla pensioner. Tyvärr tycks nu fullfondshantering av pensionerna skjutas framåt i tiden och risk finns att fullfond införs först tidigast från år 2020. Ytterst olyckligt, vår MoB 2018-2020 bygger bland annat på att vi kan täcka utgående pensioner med hjälp av våra tidigare avsättningar. I nu liggande Mål och budgetplan har 22 Mkr per år planerats att tas ut ur pensionsmedelsportföljen (15 Mkr genom avyttring värdepapper och 7 Mkr i avkastning). Nu är den dörren stängd för år 2018 och kanske också för år 2019. Som det ser ut just nu har vi en budgetobalans för åren 2018 och 2019 som kan uppgå till 15 Mkr/år. Det här måste vi på något sätt hantera.
- Totalt uppgår kommunens åtagande för intjänad pensionsrätt före 1998 till 353,8 Mkr (tillkommer sedan 25,8 Mkr för Kolbäckssådalens pensionsförbund). Kommunens pensionsmedelsportfölj är den sista december 2017 upptagen till 428,5 Mkr. I bokslut 2017 uppgår den ”gamla pensionsutbetalningen” (exkl löneskatt) till 15,1 Mkr. Utöver detta belopp tillkommer sedan årets nyintjänande som 2017 uppgår till 24,7 Mkr (exkl löneskatt). Vårt åtagande för gamla pensionsrättar är fullt ut ”finansierade” via vår värdepappersportfölj.
- Kommunens långfristiga upplåning är i jämförelse med övriga kommuner relativt låg och men nyupplåning sker nu i en snabbare takt än för genomsnittskommunen, beroende på högre investeringsverksamhet. SKL har i sin oktoberrapport, ”Kommunernas ekonomiska läge” påvisat kommunsektorns investeringar under en längre period och behoven av ny- och reinvesteringar kommer att påverka sektorns skuldsättning framöver.
- Kommunen redovisar återigen ett positivt resultat. Vi har nu en serie om 16 år med positiva resultat. Balanskravsresultatet för år 2017 uppgår till 38,7 Mkr (reavinster tomträttsförsäljningar är avräknade med 7,0 Mkr). Balanskravsutredningen redovisas nedan.
- Styrelsen och nämnderna uppvisar för år 2017 i princip budgetbalans. Överdraget uppgår till 0,7 Mkr vilket motsvarar mindre än 0,1 procent av budgetramen.
- Det är nu tydligt att kommunsektorn kommer att behöva hantera kraftiga kostnadsökningar som följer av allt fler yngre och äldre. Det demografiska trycket ökar från 1,0 till 2,0 procent i kommunerna under perioden 2015-2020 och ökar sedan ytterligare. Dessutom är många skolor, sjukhus, simhallar och vatten- och avloppsanläggningar i behov av kraftiga renoveringar eller ombyggnationer. Investeringsutgifterna är hittills fördubblade i kommuner och landsting under

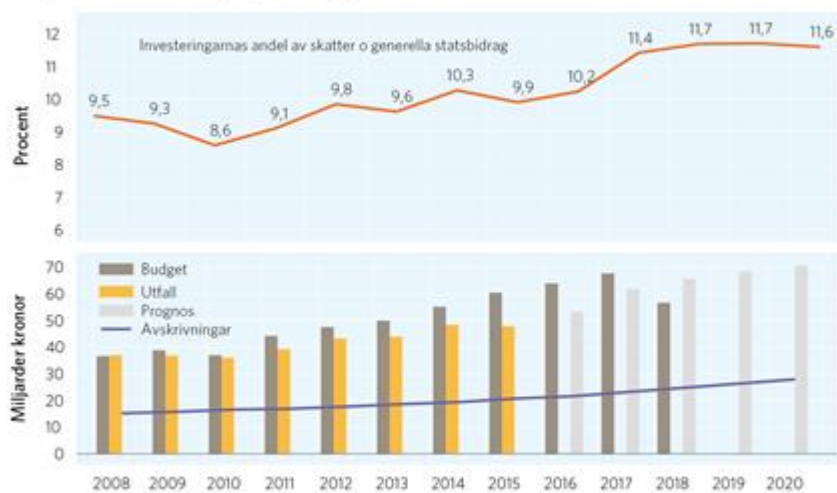
2000-talet, något som påverkar både kostnader och skuldsättning. Denna utveckling fortsätter. Vår volymökning ligger över riksnittet.

Intäkter och kostnader (procentuell förändring)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	PL2018	PL2019
Nettokostnadsutveckling	5	8,1	3,9	4,1	4,2	3,5	3	1,5	3,2	3,3	5,3	3,5	7,1	5,9	5,5	6,3	4,1
Skatte- o statsbidragsutveckling	2,7	6,4	4,4	3,9	4,6	5,1	1,6	2,3	3,1	3,1	4,5	3,8	2,9	3,3	6,3	4,4	2,4

- Det finns gott om utmaningar de kommande åren i form avökande målgrupper inom såväl förskola som skola och äldre. Utöver detta gäller också att hantera övriga önskemål och behov.

• STORA INVESTERINGAR INOM KOMMUNSEKTORN

21 • Kommunernas investeringar och avskrivningar Miljardkronor, löpande priser

Ekonomi rapporten, oktober 2016

22 Sveriges Kommuner och Landsting

-
-
- Vår investeringsverksamhet i förhållande till skatter och generella statsbidrag ser ut på nedanstående sätt

År	2016	2017	2018	2019	2020	Snitt 16-20
	21%	23%	10%	13%	12%	16%
Investeringsnivåer (Mkr)						
	206	241	96	124	123	158
Låneramar (Mkr)						
	130	180	65	95	95	113

Balanskravutredning

Årets resultat enligt resultaträkningen **45,7Mkr**
 Reavinstert/jämförelsestörande poster **7,0 Mkr** räknas av
 Balanskravsresultat **38,7 Mkr**
 Inga regleringar med hänvisning till RUP.

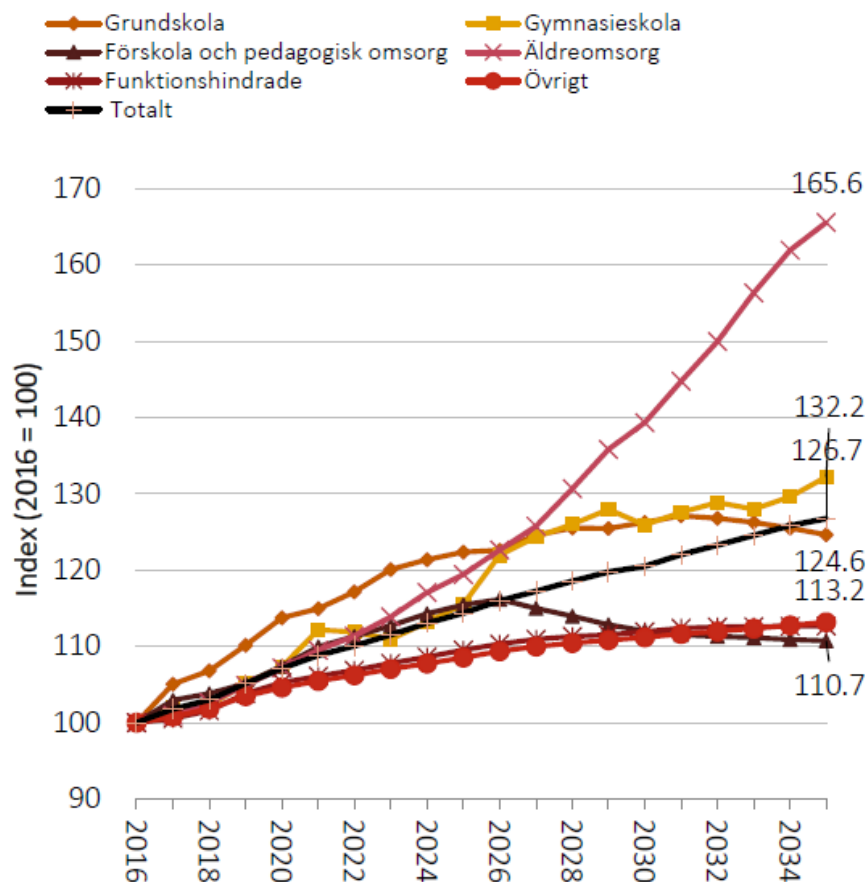
Vissa regleringar kommer att ske inom fritt eget kapital för VA-kollektivets skuld angående regresskrav för översvämningar (2009, 2011 samt 2013). I övrigt sker reglering (öronmärkning) för övriga poster inom det fria egna kapitalet Slutlig ställning till regleringarna tas i samband med att årsredovisningen fastställs för år 2017. Uppdelningen av fritt eget kapital framgår av not till balansräkningen.

Resultatutveckling, andel av skatt o statsbidrag samt belopp, inklusive försäljningar och jämförelsestörande poster

2002	1,0 %	5,4 Mkr
2003	1,6 %	8,9 Mkr
2004	1,7 %	9,9 Mkr
2005	1,5 %	8,8 Mkr
2006	1,9 %	11,0 Mkr
2007	1,4 %	8,9 Mkr
2008	0,6 %	4,1 Mkr
2009	3,4 %	24,1 Mkr
2010	2,8 %	20,3 Mkr
2011	2,4 %	18,4 Mkr
2012	4,6 %	35,0 Mkr
2013	3,7 %	29,1 Mkr
2014	3,9%	32,4 Mkr
2015	6,0%	51,3 Mkr
2016	0,6%	5,6 Mkr
2017	5,1%	45,7 Mkr

Verksamhetsförändringar pga demografiutvecklingen

Den årliga förändringen av det totala kostnadstrycket ligger mellan 0,6 och 2,1 procent.

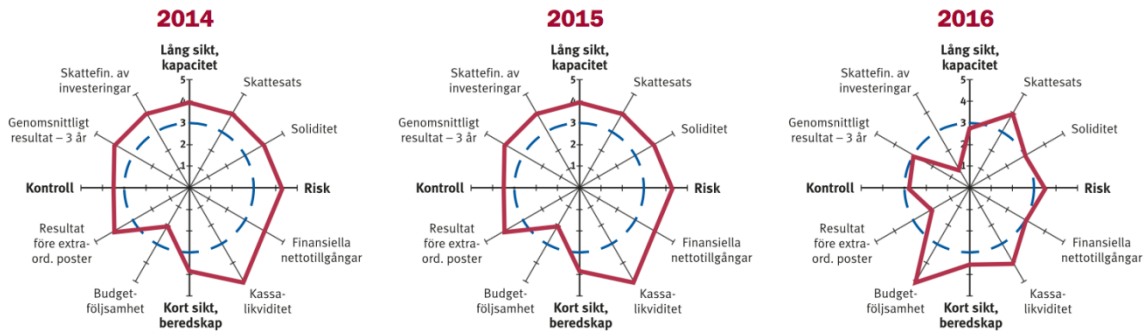

Det är nu tydligt att kommunsektorn kommer att behöva hantera kraftiga kostnadsökningar som följer av allt fler yngre och äldre. Det demografiska trycket ökar från 0,5 till 1,0 procent i kommunerna fram till 2016/17 och ökar sedan ytterligare. Dessutom är många skolor, sjukhus, simhallar och vatten- och avloppsanläggningar i behov av kraftiga renoveringar eller ombyggnationer. Investeringsutgifterna är hittills fördubblade i kommuner och landsting under 2000-talet, något som påverkar både kostnader och skuldsättning. Denna utveckling fortsätter.

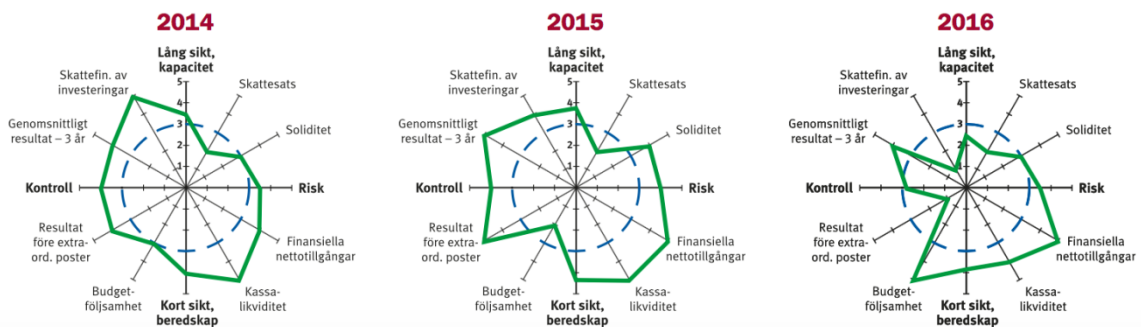
Nedan beskrivs den finansiella utvecklingen för vår kommun samt en jämförelse med länet och riket.

Finansiella profiler för Hallstahammars kommun...

...i förhållande till Västmanlands län

...i förhållande till riket

Låne och ränteprofil

Grupper (rader)	Utestående Skuld	Aktuell Räntesats	Kapitalbindning	Räntebindning	Upplupen Ränta
Total	387 201 731,00 SEK	0,4249%	3,55	2,94 År	177 809,39
Affärskateg Lån					
HH08	543 644,00 SEK	1,5304%	1,79	1,79 År	1 625,00
HH09	8 442 055,00 SEK	1,5500%	1,00	0,25 År	15 629,54
HH19	18 000 000,00 SEK	0,4200%	3,00	0,05 År	15 750,00
KL_71901	23 500 000,00 SEK	-0,2200%	1,72	0,12 År	-6 606,31
KL_81306	50 000 000,00 SEK	0,1800%	1,47	1,47 År	2 250,00
KL_81307	40 000 000,00 SEK	0,5700%	3,48	3,48 År	5 700,00
KL_85447	90 000 000,00 SEK	0,4300%	2,14	2,14 År	46 225,00
KL_85448	45 000 000,00 SEK	0,9700%	4,17	4,17 År	37 587,50
KL_85450	42 000 000,00 SEK	-0,0810%	0,08	0,08 År	-5 670,33
KL_88205	31 600 000,00 SEK	0,5300%	2,63	2,63 År	30 704,83
KL_88206	33 650 000,00 SEK	0,5600%	2,69	2,69 År	34 547,66
Nordea	4 500 000,00	0,0133%	2,50	0,12 År	66,50
Totalt	387 235 699,00	0,4249%	3,55	2,94 År	177 809,39
Amortering nästa år	16 000 000,00				
Lång skuld	371 235 699,00				

UPPLYSNING OM PENSIONSFRÖPLIKTELSE OCH PENSIONSMEDEL									
Miljoner kronor	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	
Skulder/Åtaganden i balansräkningen samt inom linjen									
Avsättning för ålders- garanti/visstidspensioner	13,81	13,92	14,35	12,92	12,25	8,30	8,15	7,84	
Löneskatt dito	3,35	3,38	3,48	3,05	2,97	2,01	1,92	1,83	
Åtagande före år 1998, kommunen	284,53	290,40	304,25	316,22	329,61	316,10	316,40	285,93	
Löneskatt dito	69,03	70,80	73,80	76,71	79,96	76,69	76,76	69,37	
Åtagande före år 1998, pensionsförbund (vår andel)	20,76	22,53	23,34	25,09	26,99	26,36	26,43	23,94	
Löneskatt dito	5,04	5,46	5,48	5,89	6,55	6,39	6,41	5,81	
Summa skulder/Åtaganden i balansräkningen samt inom linjen	396,52	406,49	424,70	439,88	458,33	435,85	436,07	394,72	
Öronmärka tillgångar värdepapper	428,5	379,25	313,14	274,00	264,00	252,00	240,79	227,29	
Andel av åtagandet som säkrats mot tillgångar	110,1%	93,3%	73,7%	62,3%	57,6%	57,8%	55,2%	57,6%	

Samhällsekonomisk utveckling

(Ur SKL:s cirkulär 17:68, samt oktoberrapporten, avvakta cirkulär den 15 feb)

Högkonjunkturen kulminerar

Svensk ekonomi är inne i en högkonjunktur och SKL räknar med att BNP växer med närmare 3 procent i år. Inhemsk efterfrågan förväntas försvagas under 2019, men samtidigt blir utvecklingen i omvärlden något bättre vilket gynnar svensk export. SKL räknar med att svensk BNP växer något långsammare 2019 än i år. Högkonjunkturen når då sin topp och resursutnyttjandet i svensk ekonomi börjar försvagas. I och med att antalet arbetade timmar inte ökar alls nästa år sker det en snabb uppbromsning av skatteunderlagstillväxten. Det innebär att ett betydande glapp riskerar uppstå mellan kommunsektorns intäkter och de kraftigt växande behov av skola, vård och omsorg som den snabba befolkningsutvecklingen för med sig.

Under konjunkturåterhämtningen har det framför allt varit den inhemska efterfrågan som drivit tillväxten. Tillväxten i omvärlden har varit svag. Nu tar den internationella utvecklingen bättre fart och svensk export växer också snabbare. I Europa, där många länder har haft en mycket svag

återhämtning sedan 2010, tar det något bättre fart. I USA är förväntningarna, åtminstone på kort sikt, positiva. Även i tillväxtländerna har en negativ trend brutits.

Däremot mattas tillväxten i svensk inhemsk efterfrågan av något. Nästa år förväntas tillväxten i investeringarna växla ned. Det är framförallt bostadsbyggandet som från en hög nivå inte längre kan växa i samma takt som tidigare. Även hushållens och kommunsektorns konsumtion ökar långsammare än tidigare. Sammantaget innebär det att SKL räknar med att kalenderkorrigerad BNP växer med knappt 2,9 procent i år, 2,4 procent 2019 och 1,6 procent 2020.

Trots ett alltmer ansträngt arbetsmarknadsläge antas löneutvecklingen bli fortsatt dämpad. De löneavtal som slutits för de närmaste åren ligger på låga nivåer och löneglidningen är låg. Därmed är också det inhemska inflationstrycket svagt. KPIF som 2017 ökade med 2,0 procent väntas bli något lägre i år och nästa år, för att 2020 komma något över 2 procent. Riksbanken antas därmed dröja med att höja styrräntan till i oktober 2018. I takt med att styrräntan sedan stegvis höjs stiger också de räntor som påverkar hushållens ekonomi, därmed ökar KPI betydligt snabbare än KPIF.

Med den högkonjunktur som Sverige befinner sig i är det naturligt med överskott i de offentliga finanserna. Beräkningar tyder på att sparandet kommer att ligga strax under en procent av BNP kalkylperioden ut.

Tabell 1. Nyckeltal för den svenska ekonomin

Procentuell förändring om inte annat anges

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
BNP*	3,0	2,7	2,9	2,4	1,6	1,4
Syssestättning, timmar*	2,0	1,7	1,5	0,0	-0,5	0,1
Relativ arbetslöshet, nivå	6,9	6,7	6,3	6,3	6,4	6,5
Timlön, nationalräkenskaperna	2,3	3,0	2,9	3,2	3,4	3,4
Timlön, konjunkturlönestatistiken	2,4	2,5	2,9	3,2	3,4	3,4
Konsumentpris, KPIF	1,4	2,0	1,8	1,9	2,1	2,0
Konsumentpris, KPI	1,0	1,8	1,6	2,3	2,9	2,6
Realt skatteunderlag	2,5	1,5	1,1	0,6	-0,1	0,7
Befolkning 15-74 år	0,9	1,1	0,6	0,7	0,4	0,5

*Kalenderkorrigerad utveckling.

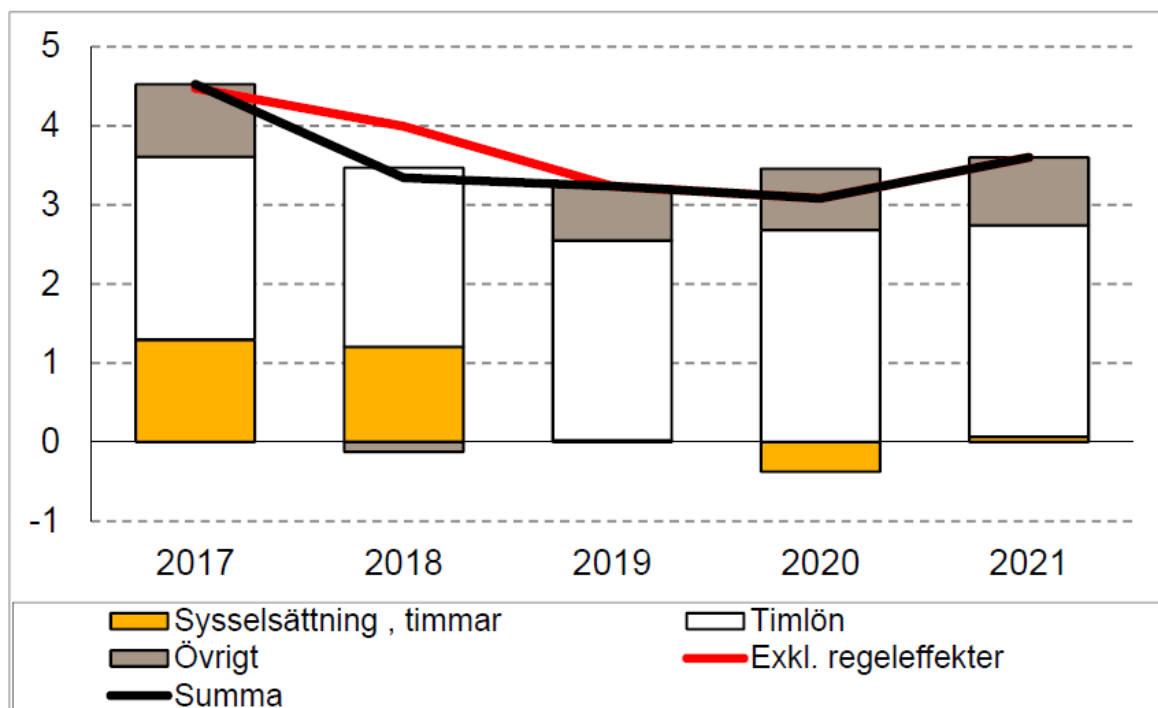
Svagare skatteunderlagstillväxt framöver

Skatteunderlagsprognosen är baserad på den samhällsekonomiska bild som presenteras i *MakroNytt*, 1/2018 och sammanfattas här ovan. Beräkningen bygger på att den långa konjunkturuppgången i svensk ekonomi bryts 2019 och att högkonjunkturen övergår till ett läge med konjunkturrell balans i slutet av 2020.

Det betyder att den starka skatteunderlagstillväxt kommunerna kunnat vänja sig vid under konjunkturuppgången 2010–2016 nu dämpas betydligt (diagram 1). Efter flera år med ökningstal över 4½ procent väntar vi oss en mer genomsnittlig ökningstakt i år och därefter ett par år med relativt svag ökning. Det främsta skälet är att arbetade timmar utvecklas betydligt svagare när vi närmar oss konjunkturtoppen, minskar 2020 och bara ökar marginellt 2021. Även pensionsinkomsterna ökar i långsammare takt från och med i år. Detta motverkas endast i viss utsträckning av att lönerna väntas stiga snabbare.

Diagram 1. Skatteunderlagstillväxt och bidrag från vissa komponenter

Procent respektive procentenheter

Källa: Skatteverket och SKL.

Diagram 1. Skatteunderlagstillväxt och bidrag från vissa komponenter

Källa: Skatteverket och SKL.

År 2018 håller höjningen av grundavdraget för personer som fyllt 65 år tillbaka skatteunderlaget med 0,6 procentenheter. Skatteunderlagets faktiska ökningstakt är därmed mindre än den underliggande. Detta kompenseras kommunerna för genom en höjning av anslaget Kommunalekonomisk utjämning med ett belopp som motsvarar avdragshöjningens beräknade effekt på skatteintäkterna.

Förändring jämfört med SKL:s prognos från december 2017

Jämfört med den prognos som presenterades i december är skatteunderlagets ökningstakt nedreviderad alla år utom 2019.

De utbetalningar av retroaktiv lön för avtal som slöts våren 2017 som vi i förra prognosen räknade med skulle ske i slutet av året verkar till stor del ha uteblivit. Det innebär att 2017 års lönesumma överskattades och att löneglidningen ser ut att ha blivit mindre än vad som kunde väntas mot bakgrund av konjunkturläget. Av det skälet har SKL reviderat ner löneökningstakten även för resten av avtalsperioden, det vill säga 2018 och 2019. Lägre löneökningar innebär att även pensionsinkomsterna stiger långsammare. Dessutom visar ny statistik på mindre utbetalning av såväl sjukpenning som arbetslöshetsersättningar.

Ovanstående förändringar motverkas delvis av att sysselsättningsutvecklingen samtidigt ser fortsatt stark ut och högkonjunkturen väntas bestå 2019 ut. I den nu aktuella prognosen räknar vi därför med att återgången till balans på arbetsmarknaden sker först 2020, vilket förklarar nedrevideringen av prognosen för slutet av perioden.

Tabell 2. Olika skatteunderlagsprognoser

Procentuell förändring

	2017	2018	2019	2020	2021	2017–2020
SKL feb	4,5	3,3	3,2	3,1	3,6	14,9
SKL dec	4,8	3,5	3,2	3,4	3,9	15,7
ESV nov	4,5	3,1	3,7	3,4	3,2	15,5
Reg, sep	4,8	3,4	4,0	3,9		17,0

Källa: Ekonomistyrningsverket, Regeringen, SKL.

Jämförelse med regeringens och ESV:s prognos

Regeringens prognos visar klart starkare skatteunderlagstillväxt än SKL:s. Skillnaden förklaras till övervägande del av en mer positiv syn på sysselsättningsutvecklingen. Ett skäl är att regeringen räknar med att det fortfarande råder högkonjunktur vid utgången av 2020, där deras beräkningar slutar.

Ekonomistyrningsverkets (ESV) prognos visar större ökning av skatteunderlaget än SKL:s vissa år och mindre de andra åren. Avseende utvecklingen till och med 2020 är ESV mer optimistisk än SKL, men ser man till hela perioden till och med 2021 är ökningen lika stor i båda prognoserna. Skillnaderna förklaras i huvudsak av att ESV-prognosen bygger på ett annat förlopp för sysselsättningsutvecklingen än SKL:s beräkningar.

Kommunfullmäktigemålen, verksamhet och ekonomi

Kommunfullmäktige har antagit mål för perioden 2016–2019. Uppföljningen av dessa (måluppfyllelsen) ska bedömas enligt färgskalan röd-gul-grön. Alla nämnder har antagit nämndspecifika mål, indikatorer, nyckeltal samt bedömningsgrunder för måluppfyllelsen under 2016. Detta är den andra samlade helårsuppföljningen för denna period. Det saknas dock flera mätvärden för vissa mål, vilket framgår av bilagorna med mål- och nyckeltalstabellerna i sin helhet. På fyra av sju mål syns en förbättring mot föregående år.

Målområde	Mål	Utfall	Trend	Kommentar
Enkelt och nära	Kommunen är en attraktiv plats att bo, leva och verka i. Antalet bostäder ökar.		↑	Befolkningsutvecklingen ökar enligt mål. Antal bostäder ökar per capita. Andelen unga vuxna i eget hushåll ökar.
Nytänkande och kreativt	Hallstahammars kommun ska ha hög tillgänglighet och service där den moderna teknikens möjligheter används.		↔	Fortsatt gult värde på helheten. Dock tappar vi i tillgänglighet på telefoni och e-post.
Nytänkande och kreativt	Ett varierat näringsliv och ett bra företagsklimat i kommunen skapar fler och nya arbetstillfällen.		↑	Tappar några placeringar i Svenskt Näringslivs ranking, men positiv utveckling på NKI för företag.
Ansvar och engagemang	Hallstahammars kommun är ett samhälle där människors olikheter bidrar till en mångfald och ses som en styrka. Vi arbetar aktivt för ökad folkhälsa.		↑	Saknas värden på vissa indikatorer, men positiv utveckling på ohälsotalet, arbetslöshet och ekonomiskt bistånd.
Ansvar och engagemang	Hallstahammars kommun ska stimulera utvecklingen för att uppnå den nationella målsättningen om fossilfritt Sverige till 2030. Hallstahammars kommuns verksamheter ska vara fossilfria 2019. Ekologisk hållbarhet genomsyrar alla verksamheter. Grönområden, biologisk mångfald och naturreservat ska öka.		↔	Tappar några placeringar i hållbarhetsranking, men fortfarande gult på totalen.
Ansvar och engagemang	I Hallstahammars kommun har kvinnor och män lika möjligheter att forma samhället och sina egna liv.		↔	Stor utmaning, arbetet igång till viss del.
Ansvar och engagemang	Hallstahammars kommun ska vara en attraktiv och jämställd arbetsgivare där de anställda är friska, glada och engagerade.		↑	Flera indikatorer saknar mätbarhet. Förbättring gällande frisknärvaron.

Kommunfullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning

Målområde	Mål	Utfall	Trend	Kommentar
God ekonomisk hushållning	Soliditeten ska överstiga 60 %. Soliditeten inkl totala pensionsåtagandet ska överstiga 18 %		-	Soliditeten uppgår till 54,2% respektive 27,6%
God ekonomisk hushållning	Kommunen ska genom sina placeringar gynna ekologisk och social hållbarhet och ska inte placera i bolag verksamma inom vapen, tobak, alkohol, pornografi och fossilenergi		-	I pensionsportföljen finns värdepapper som indirekt innehåller bolag som verkar inom fossilenergi.
God ekonomisk hushållning	Årets resultat skall överstiga 0,5 % av skatteintäkter och statsbidrag (enligt balanskravet) samt mätt över mandatperioden 1,0 %. Ett positivt finansnetto eftersträvas		-	Årets resultat är 5,1 % och finansnettot uppgår till +42,5 Mkr.
God ekonomisk hushållning	Verksamheternas nettokostnader får förbruka högst 99,5 % av skatteintäkter och statsbidrag		-	Bokslutet uppvisar att verksamheterna förbrukar 99,4 %.
God ekonomisk hushållning	Högst 40 % av skattekollektivets investeringar ska vara lånefinansierade. Avgiftskollektivets investeringar (vatten, avlopp samt stadsnät) får fullt ut lånefinansierats		-	Bokslutet visar att lånefinansieringen är 90%/55%

Sammanfattningsvis signalerar flertalet mål för närvarande rött/gult trots lägre målsättning än i föregående målperiod. Mot nu liggande Mål och Budget 2016/2017 – 2019 uppvisas god överensstämmelse men beaktande av framförallt stora investeringsbehov framöver finns behov av att få upp resultatnivån.

Uppföljning god ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv

Soliditeten ska överstiga 60 %. Soliditeten inklusive totala pensionsåtagandet ska överstiga 18 %.

Soliditeten uppgår 54,2 %, inklusive pensionsåtagandet uppgår soliditeten till 27,6 %. Soliditeten sjunker mot tidigare år men ligger i linje med den nya målsättningen. Orsaken till sjunkande soliditet kan hittas i den höga investeringsnivån (nettoinvesteringar 200 Mkr 2017). **Rött/Grönt**

Kommunen ska med sina placeringar gynna ekologisk och social hållbarhet och ska inte placera i bolag verksamma inom vapen, tobak, alkohol, pornografi och fossilenergi.

I pensionsportföljen finns det värdepapper som indirekt innehåller bolag som verkar inom fossilenergi. Som exempel kan nämnas att det finns bolag som också verkar inom förnyelsebara energikällor men också inom fossilenergisektorn. **Rött**

Om man jämför våra placeringar utifrån olika "kontrollorgan" (för hållbara investeringar), t ex Unipri, Swesif, Svanen med flera (som ger ett mindre utrymme för indirekt fossilenergi) skulle vi kunna redovisa. **Gult**

Årets resultat skall överstiga 0,5 % av skatteintäkter och statsbidrag (enligt balanskravet) samt mätt över mandatperioden 1,0 %. Ett positivt finansnetto eftersträvas.

Årets resultat uppgår till +5,1%, finansnettot uppgår till +42,5 Mkr. **Grönt**

Verksamheternas nettokostnader får förbruka högst 99,5 % av skatteintäkter och statsbidrag.

Årsredovisningen uppvisar 99,4 %. **Grönt**

Högst 40 % av skattekollektivets investeringar ska vara lånefinansierade. Avgiftskollektivets investeringar (vatten, avlopp samt stadsnät) får fullt ut lånefinansieras.

Hela upplåningen för år 2017, inkl tilläggsbudget, 180 Mkr lånades upp från Kommuninvest under vintern. Prel bokslutsprognos pekar mot en lånefinansiering om 90 %. Tas hänsyn till årets resultat samt avskrivningsmedel uppgår självfinansieringsgraden till 39,8%, totalt och för skattekollektivets investeringar till 55 %.

Vi är inne i en intensiv investeringsperiod med nivåer klart över tidigare år. Målet **Rött** om endast nettoinvesteringarna ställs mot upplåningen men ställs nettoinvesteringarna mot självfinansieringsgraden vilken kanske är ett bättre sätt blir målet. **Gult**

Sammanfattningsvis signalerar flertalet mål fortfarande rött /gult men är en klar förbättring mot tidigare uppföljningar. Målsättningen för soliditeten exkl pensionsåtagandet väldigt hög och svår att nå. Inkl pensionsåtagandet ligger vi väldigt bra till och i jämförelse med andra kommuner intar vi en mycket god position. Målet om fossilfria placeringar (indirekta, vi har inga direkta placeringar) är svår att nå. Flertalet av våra fonder och strukturerade produkter har ”klarsignal från kontrollorgan” (för hållbara investeringar) såsom Unipri, Swesif, Svanen **men inte alla** och vi letar hela tiden efter helt fossilfria alternativ men det kommer under de kommande åren tyvärr vara så att målsättningen om helt fossilfria placeringar inte kommer att nås.

Kommunfullmäktiges gemensamma ekonomiska mål

Målområde	Mål	Utfall	Trend	Kommentar
Ekonomiska mål	Energianvändningen i kommunen ska minska med 4 % per år		-	Minskningen 2017 blev 0,5%
Ekonomiska mål	Inräknat energieffektiviseringar på belysning så har elförbrukningen minskat med 6,8%. Besparingen på just belysningen är 60% 2017 jämfört med samma period 2016.			
Ekonomiska mål	Kommunens upphandlingar och inköp är effektiva, ändamålsenliga och tar ekologisk och social hänsyn samt stimulerar det lokala näringslivet.	-	-	Mätning saknas
Ekonomiska mål	Effektiv lokalanvändning och lokalplanering för de kommunala verksamheterna i kommunala lokaler.		-	Mängd moduler är oförändrad men antalet tomma m ² minskar.
Ekonomiska mål	Investeringar som återbetalar sig genomförs.		-	
Ekonomiska mål	Den externa finansieringen genom bidrag ska öka (EU, projektmedel osv)		-	
Ekonomiska mål	Långsiktigt underhåll av fasta tillgångar säkerställs	-	-	Arbete pågår med att ta fram en underhållsplan.

Tillgänglighet inom förskolan så tappar vi på andel som får plats på önskat datum men halverar väntetiden för dem som inte får sin plats på önskat datum. Väntetiden för att få plats på äldreboende ökar men vi har ännu inte sett effekten av Äppelparken som öppnade 2017.

Trygghet

		2014	2015	2016	2017	
Elever i åk 9 som känner sig trygga i skolan, andel positiva svar	Total			75,7		
Antal olika personal som besöker en hemtjänsttagare under 14 dagar	Total	11	18	19	16	↑
	♀		18	19	16	
	♂		18	19	16	
Antal barn per personal i kommunens förskolor (planerad närvaro)	Total	5,1	5,0	4,9		↑

Kommentar trygghet

Fortsatt hög personaltäthet inom förskolan. En minskning av personalkontinuiteten inom hemtjänsten, vilket är viktigt att bevaka framåt. Det är en viktig trygghetsaspekt för brukare.

Delaktighet och information

		2014	2015	2016	2017	
Hur god kommunens webbinformation är till medborgarna – Informationsindex	Total	71	75	75	80	↑
Delaktighetsindex, andel av maxpoäng	Total	50	56	48	50	↑
Valdeltagande i senaste kommunvalet	Total	80,6	Inget nytt	Inget nytt	Inget nytt	

Kommentar delaktighet och information

Webbplatsen fortsätter utvecklas och ger ett bättre informationsindex än förra året. Delaktighetsindexet går upp efter införandet av e-förslag som gjordes 2017.

Effektivitet

		2014	2015	2016	2017	
Elever i åk 3 som klarat alla delprov för ämnesproven i Sv, Sv2 och Ma	Total	72	50	64	71	↑
	♀	74	56	65	70	
	♂	70	42	63	72	
Elever i åk 6 med lägst betyget E i alla ämnen (som eleven läser)	Total	64,9	66,9	65,9	73,3	↑
	♀	74,3	75,3	69,9	80,8	
	♂	55,4	59	61,7	63,2	
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram på gymnasiet	Total	84,4	78,4	76,8	79,9	↑
	♀	88	83,8	82,8	87,8	
	♂	81,5	73,2	70,1	72,5	
Elever i åk 9 som är nöjda med skolan som helhet, andel positiva svar	Total			67		
Kostnad per betygspoäng i åk 9	Total	354	386	372	414	↓
Andel gymnasieelever boende i kommunen som fullföljer gymnasiet inom 4 år (inkl IM)	Total	Inget värde	74,3	67,9	67,4	↓
	♀		78,1	75	69,4	
	♂		70,3	57,9	65,2	
Kostnaden för gymnasieskolan (kr/elev)	Total	116 511	118 964	140 086		↓
Hur nöjda brukarna är med sitt särskilda boende, andel mycket eller ganska nöjda	Total	84	88	80	85	↑
	♀	82	91	85	87	
	♂	92	80	70	80	
Kvalitetsaspekter inom särskilt boende, andel av maxpoäng	Total	84	75	83	93	↑
Hur nöjda hemtjänsttagarna är med den hemtjänst de erhåller, andel mycket eller ganska nöjda	Total	91	89	91	87	↓
	♀	95	89	89	87	
	♂	85	88	93	88	
Omsorgs- och serviceutbud inom hemtjänsten, andel av maxpoäng	Total	79	70	76	76	↔
Kvalitetsaspekter LSS grupp- och serviceboende, andel av maxpoäng	Total	90	86	90	90	↔
Andel ungdomar 13-20 år som inte återaktualiserats inom socialtjänsten inom ett år efter avslutad insats	Total	100	95	75	83	↑

Kommentar effektivitet

Vi hamnar i mittendelen av riket på flertalet skolmått. Dock stora skillnader mellan könen framförallt på åk 6. Andelen som fullföljer gymnasiet inom 4 år fortsätter minska och gör att vi slår över till det nedre skiktet bland landets kommuner, skillnaden mellan könen minskar där andelen män som fullföljer ökar och andel kvinnor som fullföljer minskar. Överlag fortsatt bra resultat inom området vård och omsorg. Vi ser dock en positiv utveckling i skillnaden mellan könen

Samhällsutveckling		2014	2015	2016	2017	
Andel av kommunens invånare 20-64 år som förvärvsarbetar	Total	75,7	77,2	78,9		↑
	♀	73,6	74,8	76,5		
	♂	77,8	79,5	81,1		
Invånare som någon gång under året erhållit ekonomiskt bistånd	Total	5,3	5,6	4,9		↑
Sjukpenningstalet bland kommunens invånare, antal dagar/registrerad	Total	10,1	12,6	13		↓
	♀	12,8	16,8	17,6		
	♂	7,6	8,6	8,6		
Antal nya företag som startats i kommunen per 1000 invånare	Total	5,0	4,6	5,0	4,5	↓
Företagarnas sammanfattande omdöme om servicen i kommunen, NKI- totalt	Total	68		71		↑
Hushållsavfall som återvinns genom materialåtervinning (inkl biologisk behandling)	Total	40	43	44		↑
Andel miljöbilar av totala antalet bilar inom kommunorganisationen	Total	30,5	36,4	39,8	35,2	↓
Andel inköpta ekologiska livsmedel i kommunala verksamheter	Total	13	17	28	32	↑

Kommentar samhällsutveckling

Generellt tillhör vi mittensiktet bland deltagande kommuner. En positiv utveckling mot föregående år kan ses på 5 av 8 nyckeltal inom området. Fortsatt positiv utveckling på miljömåten, andel ekologiska livsmedel fortsätter öka, samt över medelvärdet för riket på återvunnet hushållsavfall. Förvärvsarbetare ökar och växlar från rött till gult för kvinnor. Andelen av invånarna som någon gång under året fått ekonomiskt bistånd minskar och växlar från rött till gult.

Miljöredovisning

Kommunerna har uppgifter som har stor betydelse för att vi ska få en bättre miljö lokalt, nationellt och globalt. Hallstahammars kommun arbetar för att uppnå de nationella miljömålen dels genom sitt ansvar för samhällsplanering, sitt myndighetsarbete men också genom direkta åtgärder i den egna verksamheten. Övergripande kommunala beslut, framför allt i samhällsplaneringen, ger ramar och underlag för miljöarbetet på lokal nivå.

Arbetet med målsättningen att ta fram ett miljöprogram, som på sikt kan leda till en miljöcertifiering av kommunen (ISO 14001:2015), har medvetet bromsats upp för att utreda om arbetet med Agenda 2030 ger skäl att revidera målsättningen. ISO-standarden fokuserar i huvudsak på miljöfrågor, medan Agenda 2030 ger ett bredare fokus där större vikt läggs vid även sociala frågor som inkludering, jämställdhet och hälsa.

Så här arbetar vi med miljöfrågor i Hallstahammars kommun

Under innevarande mandatperiod har kommunens satsning på miljöarbete och utveckling av naturvärden stärkts genom ett antal formulerade mål. Från och med 1 september 2017 ingår den miljöstrategiska funktionen i enheten strategisk planering och utveckling. Inriktningen framåt är nu att lyfta arbetet kring klimat- och miljöfrågor inom samtliga verksamheter och knyta det till arbetet mot Agenda 2030. Samtliga förvaltningar har verksamhet som påverkar miljöområdet. Tekniska förvaltningen ansvarar för till exempel förvaltning av kommunala byggnader, vattenförsörjning, avlopp, renhållning, planfrågor, gatu- och väghållning, trafikplanering med mera. Lokalt sett är tekniska förvaltningen betydande aktörer i praktiskt miljöhanseende.

Bygg-och miljöförvaltningen har uppsyn och utövar myndighetsutövning över hela bygg- och miljöområdet och har det som ett av de primära uppdragen. Bygg-och miljöförvaltningen bistår kommunstyrelsen, men även andra förvaltningar med internt stöd i miljö och hållbarhetsfrågor.

Miljöarbetet i kommunens skolor och förskolor

I kommunens skolverksamhet arbetar man med miljöfrågor integrerat i olika ämnen i undervisningen. Det finns uttalat mål att kommunens skolor ska klara kriterierna för Grön Flagg. Detta administreras av Stiftelsen Håll Sverige Rent och är en internationell certifiering. Detta arbete går bra då alla 9 förskolor har fått utmärkelsen. Tunboskolan har fått sin handlingsplan godkänd och arbetar vidare med att få utmärkelsen.

Samtliga förskolekök och skolkök har vägt hur mycket matsvinn (kg) som uppstår i samband med att barn/elever och vuxna skrapar av matrester från sina tallrikar efter avslutad lunchmåltid. I skolköken blev resultatet 23 gram per person. I förskoleköken blev resultatet 16,2 gram per person från tallrik. Från serveringskarotter efter avslutad lunchmåltid blev resultatet 19,8 gram person. Totalt slängdes 36 gram matrester per person i förskolor. Enligt livsmedelsverket och Naturvårdsverket så är ”ett normalt tallriksvinn” ca 10 % av en normal portionsstorlek, alltså ca, 25–30 gram per grundskoleelev. För mindre förskolebarn blir förstås den siffran något mindre i och med att de äter mindre portioner.

Miljötillsyn

Tillsynen enligt miljöbalken utförs lokalt av bygg-och miljöförvaltningen. Förvaltningen har 5 miljöinspektörer, varav 4 ägnar sig åt tillsyn enligt miljöbalken. Bestämmelserna i miljöbalken syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. Grundläggande i uppdraget är tillsyn över offentliga och privata verksamheter genom bland annat föranmälda och oanmälda inspektioner, granskning av miljörapporter och verksamhetens egenkontroll. Tillsyn har exempelvis bedrivits på fordonsrelaterade verksamheter

som bilskrotar, bilverkstäder, drivmedelsförsäljning, tvätthallar, däckverkstäder och åkerier. I denna tillsyn har främst lagring och transport farligt avfall och skötsel av oljeavskiljare kontrollerats. Industrier som återvinningsindustrier, verkstadsindustrier och ytbehandlare har främst kontrollerats på buller och utsläpp till vatten och luft. Projekt mot nedskräpning i tätortsnära natur har genomförts tillsammans med VAFAB och större markägare. Hälsoskyddet har genomfört tillsyn på alla skolor och förskolor med avseende på städning och ventilation. Hud och fotvårdare, behandlingshem, badanläggningar samt gymanläggningar har fått besök. Kemikalietillsyn i detaljhandeln är genomförd med avseende på nya kraven på märkning. Tillsyn av och granskning av förslag till sanering av förorenade områden genomförs löpande oftast i samband med exploatering.

Miljöeffektiva transporter

Vägtrafiken utgör ett av de större miljöproblemen i Sverige och så även i Hallstahammar. Kommunen verkar för bättre infrastruktur, bland annat genom ny sträckning på väg 252 som invigdes under 2017, samt cykelvägar mellan tätorter. Kollektivtrafiken är väl utbyggd med täta avgångar i buss- och tågtrafik under rusningstid. Brukslinjen drivs fortsatt med avgiftsfria resor inom kommunen, där allt drivmedel som används är biodiesel av typen HVO, vilket minskar de fossila växthusgasutsläppen med upp till 90%. Hallstahammars kommun har en resepolicy som gäller vid tjänsteresor och en väl nyttjad gemensam tjänstebilpool.

Energieffektivisering av fastigheter

Utsläppen av koldioxid från bostäder och service har minskat nästan varje år sedan år 1990. Kommunen satsar fortsatt på omställning av fastigheternas uppvärmningssystem enligt en fastställd handlingsplan i energieffektiviseringsprogrammet.

I energi- och klimatplanen som håller på att tas fram kommer nya mål att tas för effektivisering av energianvändning i kommunala fastigheter. Planen omfattar även definiering av klimat-anpassningsåtgärder i syfte att minimera skadeverkningar från händelser orsakade av klimatförändringar. Vid nyproduktion ska miljöanpassade alternativ studeras så långt det är ekonomiskt och tekniskt rimligt. Befintligt fastighetsbestånd kommer också att vara föremål för åtgärder.

Nu moderniseras gatubelysningen successivt genom byte från kvicksilver eller lågtrycksnatrium till LED-lampor. LED-lamporna är ett miljövänligt alternativ både sett till material, livslängd och elförbrukning.

Infrastruktur

Ledningsnätet för spill- och dagvatten genomgår löpande renovering. Syftet är att säkerställa leverans av dricksvatten med hög kvalitet till kommuninvånarna samt att minska läckaget av avloppsvatten så att miljöbelastningen minskar. Avloppsreningsverket är anpassat till lagkrav för att bland annat kunna minska utsläppen av kväve och fosfor till Mälaren och Östersjön. Kväve som i för stor mängd övergöder haven och orsakar kraftig algblooming. Planering av fler åtgärder görs för minskad belastning av dagvatten på nätet eller i recipient. Nederbörd och dagvatten är några bland flera viktiga framtidsfrågor att ta hänsyn till vid planläggning av nya bostadsområden.

Avfall och renhållning

Hallstahammars kommun är genom kommunförbundet VAFAB Miljö delaktiga i biogasanläggningen Växtkraft. Biogasen där framställs ur bland annat hushållsavfallet från de bruna tunnorna. Biogasen renas till fordonsbränsle och används än så länge i huvudsak inom Västerås med omnejd. Västmanlands Lokaltrafik är en av de större kunderna och expressbussen mellan Hallstahammars kommun till Västerås

går på denna biogas. Kommunen producerar biogas på reningsverket vilket används internt för uppvärmning. Denna gas fås vid rötning av slammet och är ett förnämligt bränsle.

Farligt avfall är miljömässigt en viktig avfallstyp att samla in, så att det så långt som möjligt inte hamnar okontrollerat i vår miljö. I Västmanland är hushållen relativt bra på att samla in farligt avfall, vilket syns då Återbruken redovisar volymer. Hallstahammar har i flera år visat goda siffror i det avseendet.

Förorenade områden

Tekniska förvaltningen och bygg-och miljöförvaltningen arbetar med undersökning och sanering av förorenade områden. Här kan nämnas några exempel. Gamla kemtvätten vid Knektbacken undersöks avseende klorerade lösningsmedel inför planläggning av nya bostäder på området. Utredningen är framme i saneringsskede och statliga medel har sökts för sanering som möjliggör bostadsbyggande. Cementgjuteritomten med omgivande mark är också undersökt för att bostäder ska kunna byggas. Kostnaden ska om möjligt i första hand belasta den som förorenat, i andra hand fastighetsägaren eller staten. Men vid en exploatering blir det som regel markägare och exploatör som tar kostnaden, i synnerhet om föroreningarna är från äldre verksamheter. Marken vid f.d. Kolbäckes Värmebehandling (förskolan Koltrasten) har under 2016 sanerats för att möjliggöra bostadsbyggande etc.

Naturvård

Kommunens naturvårdsprojekt, bland annat certifiering av kommunens skogsinnehav och LONA-projekt för bildande av Valstasjöns naturreservat, har fortlöpt under sista kvartalet 2017. Certifikat för kommunens skogsinnehav erhöles under senare delen av september och en reviderad skogsbruksplan, som anpassas efter certifieringen, är under framtagande av konsult. Planen beräknas vara klar senast den 30 juni 2018. Viss dialog sker fortlöpande med konsulten för att anpassa planen med hänsyn till befintliga naturvärden.

Planerade åtgärder i projektet för Valstasjöns naturreservat har fördröjts på grund av utredningar i syfte att minimera risken för skadeverkningar av åtgärderna. I dialog med Länsstyrelsen har slutligen beskrivna skyddsåtgärder kunnat godtas. Vissa åtgärder måste genomföras under hösten och planeras därför till oktober 2018. Upprättande av förslag till reservatsföreskrifter med tillhörande skötselplan pågår och beräknas vara klart för beslut i kommunfullmäktige under våren-försommaren 2018. Först när föreskrifter är beslutade klassas området formellt som skyddad natur.

I november 2017 upprättades, i samverkan med Mälarenergi AB, en ansökan om LONA-bidrag för att genomföra en förstudie gällande utveckling av nedre Kolbäcksåns natur- och rekreationsvärden. Projektet omfattar bland annat Mälarenergi AB:s åtgärder för att, i enlighet med EU:s ramdirektiv för vatten, skapa fria vandringsvägar för fiskar m.m. För kommunens del är projektet viktigt för att skapa förankring av de eventuella förändringar i vattenmiljön som fiskvägar medför, samt att utreda hur de ”nya” miljöerna kan utvecklas för att stärka värden för friluftslivet m.m. Projektet beräknas pågå under 2018. Bidrag enligt ansökan har dock ännu inte (2018-02-07) beviljats av Länsstyrelsen.

Samverkan pågår även i länet kring naturvårdsfrågor och höstens länsövergripande kommunekologträff anordnades i år av Hallstahammars kommun.

Kommunövergripande utvecklingsområden 2017

Befolkningsutveckling

Befolkningsutvecklingen under år 2017

Befolkningen per första november 2017 uppgår till 15 925, (+64 på ett år) 34 personer under nu gällande befolkningsantagande (som styr skatte- och statsbidragsprognosen). Befolkningsläget per 31, december 15 998 personer. Just nu är kommunbefolkningen i nivå med befolkningsprognosen. En ökning sedan 1 januari om 155 personer. Antalet födda uppgår till 177 och antalet avlidna till 194, dvs ett födelseunderskott om 17 personer. Flyttnettot uppgår till +169 personer (1130 inflyttade och 961 utflyttade). Av de inflyttade kommer 596 från länet, 418 från övriga landet och 116 från utlandet. Mer än hälften kommer alltså från länet och 90 procent från länet och riket.

Befolkningsutvecklingen under perioden 2017–2026

Se befolkningsprognos s 4.

Nya bostäder

En av de kanske största utmaningarna den närmaste tiden för att även i framtiden få önskad befolkningstillväxt är att kommunen på olika sätt kan stimulera till byggande av fler bostäder. Området är ytterst angeläget om kommunens ska ha en fortsatt befolkningstillväxt även de kommande åren.

Bostadsförsörjningsprogram

Under 2016 antogs ett bostadsförsörjningsprogram eftersom behovet av bostäder är stort om kommunens mål ska förverkligas. Under åren 2017–2018 pågår ett intensivt arbete att färdigställa detaljplanerade områden för försäljning. Programmet behövs för att kommunen ska kunna söka byggbonus för nya bostäder. Under året har en handlingsplan tagits fram utifrån programmet som förväntas antas tidigt 2018.

Marknadsföring av andra byggbara tomter för flerbostadshus

Under kommande period är förhoppningen att flera byggklara områden kan marknadsföras och säljas dels som villatomter, samt dels till externa byggföretag.

Planer och projekt m.m.

En av de kanske största utmaningarna den närmaste tiden för att även i framtiden få önskad befolkningstillväxt är att kommunen på olika sätt kan stimulera till byggande av fler bostäder. Området är ytterst angeläget om kommunens ska ha en fortsatt befolkningstillväxt även de kommande åren

Antagna detaljplaner

2017 vann fyra detaljplaner laga kraft. Dessa var Myran och Kv. Vattentornet i Kolbäck samt Knektbacken och Kv. Fasanen i Hallstahammar. Samtliga planer möjliggör bostadsbebyggelse i varierande former.

Pågående detaljplaner

Planavdelningen har i nuläget planuppdrag för 10 detaljplaner. Likt föregående år handlar planerna främst om att möjliggöra ny bostadsbebyggelse. Även skolbyggnationer och nybyggnation av ställverk finns med i de pågående detaljplanerna. I ks-delen beskrivs pågående planer.

Våra digitala kartor

Idag har kommunen en intern karta kallad ”Kommunkartan” och en extern karta kallad ”Hallstakartan”. Båda kartorna har efter flera års utveckling underlättat för kommunens medarbetare att utföra sitt arbete och för våra invånare att lätt få information om kommunen. Kartorna utvecklas kontinuerlig där målsättningen är att flera verksamheter ska använda kartorna i sitt dagliga arbete.

Framtidens centrum

Planprogrammet för Hallstahammars centrum godkändes under hösten av kommunfullmäktige. I samband med godkännandet beslutades att två av totalt fyra detaljplaner skulle påbörjas samt att ett gestaltningsprogram över centrum skulle tas fram. Gestaltningsprogrammet upphandlades i slutet av 2017 och upphandlingen överklagades. Därmed kommer arbetet med programmet att försenas. Målsättningen är att gestaltningsprogrammet är klart under 2018.

Klimatplan

Under hösten 2016 påbörjades arbetet med en klimatplan. Syftet med klimatplanen är att göra det vi kan för att förebygga klimatpåverkan samt planera för hur vi ska agera inför klimatförändringarna. Det innebär att med fokus arbeta för att minska vår klimatpåverkan. Vidare ska vi ta reda på vilka klimatrelaterade risker som finns i kommunen och vad dessa risker påverkar samt hur vi bör agera inför ett föränderligt klimat. En förstudie genomfördes under 2017 och klimatplanen beräknas vara klar till hösten 2018.

Resecentrum

I samband med att översiktsplanen arbetades fram fanns ett starkt önskemål om ett nytt resecentrum. Under första kvartalet av 2017 togs ett förslag fram för utformningen. Förslaget revideras nu under första kvartalet 2018 för att sedan ligga till grund för projektering och genomförande. I nuvarande tidplan kan ombyggnationen av resecentrum påbörjas under 2019.

Kulturmiljövårdsprogram

I samverkan med Länsstyrelsen i Västmanland och Länsmuseet tar kommunen fram en inventering av samtliga byggnader i kommunen. Arbetet är flerårigt och ska mynna ut i ett underlag för samhällsplanering och byggande samt bevarande av värdefulla byggnader. Projektet är inne i sista fasen och väntas vara helt färdigställt i slutet av 2018.

Bostadsplanering

Bostadsbyggandet har ökat markant under 2017 jämfört med föregående år. Planavdelningen har arbetat fram flera markanvisningar samt en handlingsplan för bostadsförsörjningen (se ovan). Handlingsplanen och markanvisningarna ska underlätta bostadsbyggandet samt möjliggöra att flera byggherrar intresserar sig att bygga i kommunen.

Framtida projekt

Grönstrukturplan

Kommunstyrelsen har antagit nya mål och ett av dessa är att ”samhällsplaneringen ska leda till att grönområden, biologisk mångfald och naturreservat värnas och utökas”. Framtagandet av en grönstrukturplan är en del av målet och bör således påbörjas under mandatperioden.

Revidering av översiktsplanen

Ny översiktsplan

Kommunens översiktsplan aktualitetsprövades i december 2017 och är enligt kommunfullmäktige fortfarande gällande. Fullmäktige tog samtidigt beslut att översiktsplanen ska revideras med start 2018. Det är ett stort projekt som behöver budgeteras och resurssättas under 2018.

Exploatering av de nya områdena

Exploateringstakten kommer att öka de kommande åren. För planeringsperioden kartläggs behovet av exploatering av Knektbacken, Fasanen, Myran och Vattentornet. En preliminär avgränsning har gjorts utifrån befintliga projektplaner av de olika exploateringsområdena.

Skolans och förskolans lokaler

Grundskolan börjar bli trångbodd. Det gäller samtliga skolor i såväl Hallstahammar som Kolbäck.

Under 2016 flyttade därför Lindboskolan till Parkskolan. Under innevarande period har Lindboskolan byggts om och anpassats för att möjliggöra att Fredhems skolan ska kunna flyttas dit. Fredhems skolan flyttade in i Lindboskolan vid höstterminens start 2017.

Parallellt har delar av Parkskolan byggts om med ambitionen att vara klart till terminsstarten 2017.

Under början av 2018 kommer även ett förslag att tas fram för södra kommundelarna och Näslund. Det finns även planer för förskolan, främst i Kolbäck.

Näslundsskolans elever har tillfälligt flyttat till Fredhems skolan i avvaktan på att skolan renoveras.

Särskilt äldreboende

I september 2017 invigdes kommunens nya äldreboende Äppelparken. Under kommande perioden kommer ett förslag att tas fram för att kommunen ska kunna erbjuda ytterligare platser på särskilt boende.

Utbyggnad av ridskolan

Ridskolan i Hallstahammar önskar att bygga ut sin verksamhet och förnya de gamla nedgångna lokalerna. Frågan har utretts en längre tid. Kommunfullmäktige beslutade om kommunal borgen för Hallsta Ridklubb i september 2016. Bygget stod klart under hösten 2017.

Hallsta Ridklubb inkom under hösten 2017 med en ansökan om utökat lån. I överläggningar med ridklubben framkommer att man trots noggranna avstämningar av ekonomin i byggprocessen överskreds den tidigare ramen om 30,6 Mkr. Enligt klubben var anledningen till detta oförutsedda utgifter, fördyrade/överdrag av kostnader för delkomponenter och som klubben själv skriver att man inte varit tillräckligt uppmärksam.

Kommunfullmäktige beslutade i december 2017 att erbjuda Hallsta Ridklubb ett kommunalt lån om maximalt 4 500 000 kr med en löptid om max 20 år och till en räntesats som motsvarar kommunens upplåningskostnad med ett tillägg om 0,35 %.

Medborgardialog

Under 2017 har arbetet utvecklats med demokratiutveckling och medborgardialog. Under året har fokus varit på planering och införande av E-förslag, som är ett enkelt och transparent verktyg där invånarna

kan lämna in förslag till politikerna via webben. Ett stort antal förslag har kommit in under hösten och kommunens styrgrupp för medborgardialog samordnar och följer även upp arbetet framåt.

Trygg och Säker

I februari 2017 certifierades Hallstahammars kommun som en Säker och trygg kommun enligt Världshälsoorganisationens kriterier. Certifieringen är ett kvitto på att kommunen nu har en väl utvecklad process för arbetet kring trygghet och säkerhet och fokus kommer fortsatt vara på långsiktigt förebyggande insatser utifrån politiska mål. Arbetet med trygg och säker beskrivs utförligt i KS-redovisningen.

Näringslivsutveckling

2017 blev ett år med god tillväx bland flera av de större företagen i kommunen, vilket även innebar att flera fick möjlighet att nyanställa vilket är mycket glädjande.

Svenskt Näringslivs Företagsklimats mätning håller oss även 2017 på första plats i länet, även om vi sjunkit i rankingen från plats 59 till 96. Efter att ha analyserat servicemätningen och Nöjdhetsmätningen (NKI) togs det fram en handlingsplan under våren 2017 som har fokus på att jobba med de områden som vi ser ett försämrat resultat inom. Några områden är Skolans attityd till företagande, kommunens information, tjänstemännens attityd samt tillämpning av lagar och regler. Vissa av dessa ämnen har även legat till grund till det näringslivsprogram som har arbetats fram under hösten 2017 i nära samverkan med Hallstahammar Promotion. Programmet förväntas antas under våren 2018. Arbetet kring näringsliv och besöksnäringen beskrivs mer utförligt i ks redovisningen.

Lokala Infrastruktursatsningar

Kollektivtrafik

Kommunen har en väl utvecklad kollektivtrafik med bland annat Flexlinjen, Servicelinjen, Brukslinjen, expressbuss till Västerås och linje 515 till Köping och Västerås.

Kommunen har under perioden 2016 – 2019 fått tillstånd av Kollektivtrafikmyndigheten att i egen regi anordna kollektivtrafik inom kommunen.

Under perioden kommer ett arbete att starta på nytt i syfte att Kollektivtrafikmyndigheten ska ta över kommunens interna trafik alternativt kan nuvarande avtal förlängas via en option.

Stadsnät

I tätorterna Kolbäck och Hallstahammar pågår för närvarande en stor satsning där kommunfullmäktige gett extra investeringsanslag. Projektet löper över minst två år och till sommaren 2018 skall fiber/tomrör (förebreda kanaler för framtida fiber) finnas till flertalet hus i tätorterna Kolbäck och Hallstahammar. I skrivande stund har vi fått in 1461 avtal om fiberanslutning. Projektet har hittills varit framgångsrikt. Som exempel planeras det för tomrör till sammanlagt nästan 1 900 villor/bostäder i kampanjen. Just nu har vi en anslutningsgrad om ca över 80 %. Målsättningen var att vi skulle nå 67 % i kampanjen.

Per den 16 februari 2018 finns följande anslutningar i stadsnätet

- Hyreshus 2 779
 - Samfälligheter 20
 - BRF 221
 - Villa 1 747
 - Företag 51
 - **Totalt 4 818**

Kommunen deltar fortsättningsvis i ett nätverk KSB (Kommun Samverkan Bredbandsmöte) som länsstyrelsen håller i. Där samverkar länets kommuner runt bredbandsfrågor.

Stadsnätet kommer att fortsätta byggas ut en satsning mot landsbygden planeras. Investeringsanslag om 6 miljoner kronor finns årligen. Utöver detta tillkommer sedan anslutningsintäkter från nya kunder som återinvesteras i stadsnätets utbyggnad. Extra anslag kan tillkomma för landsbygdssatsningen.

Gång och cykelvägar

En annan viktig fråga är gång- och cykelvägar mellan främst Strömsholm-Kolbäck och Eriksberg-Kolbäck. Trots att kommunen medfinansierar med 67 % av kostanden tar projektet lång tid. Frågan är fortfarande högaktuell för kommunen.

Projektet med en GC väg mellan Kolbäck och Strömsholm initierades redan 2009. Vid inledningen av projektet fanns ett beslut från länsstyrelsen om att projektet inte skulle innebära betydande miljöpåverkan.

Sedan detta beslut togs 2009 har en lagändring trätt i kraft som innebär att en miljökonsekvensbeskrivning inte behöver tas fram om ett projekt inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Denna lagändring i kombination med att projektet riskerar betydande påverkan på ett Natura 2000-område innebär att länsstyrelsen gjorde en omprövning i frågan om projektet kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Arbetet med en ny vägplan för cykelvägen mellan Kolbäck och Strömsholm startar i september 2017 och vägplanen beräknas vara klar våren 2018. Därefter ska samråd om planen ske samt möten med orternas innevånare. Planen ska därefter fastställas. Bygghandlingar beräknas bli klara under hösten 2018, upphandling över vintern så att byggnationen kan starta våren 2019.

Region Västmanland arbetar med att ta fram en gång- o cykelstrategi för hela länet. Där gång- och cykelbanor kan bindas samman såväl kommunerna som inom kommunerna.

Regionala och nationella infrastruktursatsningar

Riksväg 252

Kommunen har under många år arbetat för att få Trafikverket att bygga en ny väg mellan Hallstahammar och Surahammar. För att vägen skulle börja byggas krävde Trafikverket medfinansiering av kommunen. I början av 2015 startar själva byggandet av vägen.

Vägen öppnades den 7 september 2017.

Bergslagspendeln

Arbetet med att få ett mötesspår i Ramnäs har pågått sedan ett antal år tillbaka. Arbetet intensifierades under senare tid. Syftet är att få halvtimmestrafik på pendeln mellan Västerås och Hallstahammar - Surahammar.

Det finns nu återigen relativt goda utsikter att projektet kan genomföras.

E18

Trafikverket har tagit fram en förstudie för E18 mellan Köping och Västjädra, en sträcka på cirka 25 km. Syftet med projektet är att förbättra förutsättningarna för regional utveckling och ökad framkomlighet på vägen. Hallstahammars kommun har dessutom anfört att projektet är ytterst angeläget då trafiken ofta leds om via Kolbäcks centrum vid stopp på E 18 vilket medför en kaotisk och trafikfarlig situation inne i Kolbäck.

Åtgärderna ska vidare möjliggöra en framtida utbyggnad till motorväg. Om vägen byggs ut ska det samtidigt innebära förbättringar för miljön, såsom bättre hantering av dagvatten, ökat skydd vid vattentäkter samt passager för smådjur. Projektet finns inte med i den nationella planen för transportsystemet år 2010–2021. Det innebär att en utbyggnad till motorväg för närvarande inte kan finansieras i närtid om inget görs. Planen revideras dock var fjärde till sjätte år. Arbetet med att få med projektet har pågått ett antal år. Om det skulle visa sig att det kan komma medel tidigare.

Under september 2017 har Trafikverket lämnat sitt förslag till nationell transportplan för perioden 2018–2029. I förslaget finns nu E18-sträckan Västjädra – Köping med. Den beräknas kosta 839 mkr.

Interna utvecklingsområden

Hållbarhet och Agenda 2030

Under 2016–2017 genomfördes omfattande utbildningsinsatser inom området mänskliga rättigheter för politiker och chefer. Under 2017 har arbetet alltjämt fortsatt med inriktningen att knyta arbetet inom mänskliga rättigheter och Trygg och säker till FN:s globala mål för hållbar utveckling och Agenda 2030. Syftet med arbetet är att skapa en helhet kring kommunens arbete inom samtliga hållbarhetsdimensioner. Under hösten 2017 genomfördes bland annat kunskapshöjande insatser kring Agenda 2030 där hållbarhetsexpert Parul Sharma i oktober höll en föreläsning om Agenda 2030 för deltagare inom Trygg och säker. Förberedelser genomfördes även för kommande workshop om Agenda 2030, som hölls den 16 januari 2018 för bland annat Rådet för en trygg och säker kommun. Workshopen ligger nu fortsatt till grund för en långsiktig handlingsplan. Ett antal konkreta åtgärder har även parallellt med detta påbörjats under 2017 som är kopplade till att stärka arbetet enligt barnkonventionen och jämställdhetsarbetet enligt politiska mål. Exempel på det är utveckling av könsuppdelad statistik och framtagande av checklistor för jämställdhet och barns rättigheter kopplat till ärendebereidningen.

Digitalisering och IT-utveckling

Digitaliseringsstrategi

En digitaliseringsstrategi har tagits fram och förväntas bli politiskt behandlad våren 2018. Sverige och inte minst den offentliga sektorn står inför stora utmaningar framöver. Digitalisering är en förutsättning för att effektivisera verksamheterna samtidigt som kvalitén på våra tjänster ökar.

Strategin ska visa vilken väg kommunen ska gå när det gäller att utveckla, införa, underhålla och driva digitala lösningar framåt i den kommunala verksamheten och organisationen. Strategin bygger på

”Regional digital agenda, en strategi för Västmanlands län och den nationella strategin ”För ett hållbart digitaliserat Sverige – en digitaliseringsstrategi”.

Invånaren i centrum – hela kedjan av (livs)händelser ska tillgodoses

Digitalisering av verksamhet och organisation ska förenkla vardagen, både för kommunens invånare men också för medarbetare och förtroendevalda. Digitalisering ska leda till:

- Öppnare och mer transparenta nämnder och förvaltningar, som stödjer nytänkande, kreativitet och delaktighet.
- Effektivare verksamhet.
- En kommun som är tillgänglig när besökaren behöver (24/7-kommun).

Strategin förväntas bli antagen under 2018.

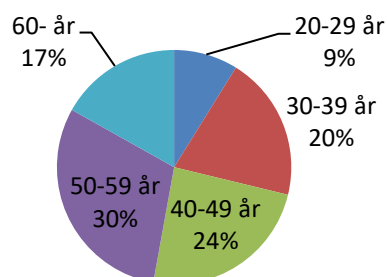
Ny Dataskyddsförordning (GDPR)

EU har beslutat om en ny dataskyddsförordning som träder i kraft den 25 maj 2018. Det nya regelverket ersätter personuppgiftslagen (PuL) och även delvis patientdatalagen (PDL). Under hösten 2017 har ett intensivt arbete pågått med framtagande av en analys kopplat till kommande krav och under våren 2018 fortsätter arbete med åtgärder för att kommunens behandling av personuppgifter ska vara i fas med kommande reglering. Nyckelfunktioner i samtliga förvaltningar är involverade i arbetet och ett flertal workshops och utbildningstillfällen har genomförts.

Medarbetare

Hallstahammars kommun hade den 31 december 2017 1209 personer anställda, varav 1018 kvinnor och 191 män. Medelåldern totalt är 47,19 år. Kvinnornas medelålder är 47,42 år och männens medelålder är 45,95 år.

Åldersstruktur Hallstahammars kommun

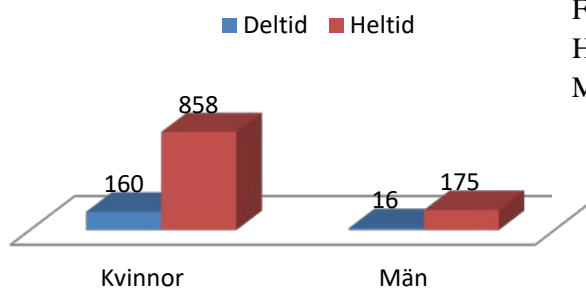
Figur 1. Åldersstruktur anställda, Hallstahammars kommun 2017-12-31.

Månadsanställd personal.

Sysselsättningsgrader

85,4 % av kommunens anställda arbetar heltid medan 14,6 % arbetar deltid. Av de kvinnliga arbetstagarna arbetar 84,3 % heltid och 15,7 % deltid. Av de manliga arbetstagarna arbetar 91,6 % heltid och 10,4 % arbetar deltid.

Sysselsättningsgrader

Figur 2. Sysselsättningsgrad män och kvinnor, Hallstahammars kommun 2017-12-31. Månadsanställd personal.

Personalkategorier

Personalkategori	K	M	Totalt
11 Ledningsarbete	50	10	60
12 Handläggarsarbete	25	10	35
13 Administratörsarbete	40	4	44
21 Sjuksköterska	19	2	21
22 Undersköterska/stödassistent	283	17	300
23 Vårdbiträde/stödbitråde	76	11	87
24 Personlig assistent	10	0	10
26 Stödpedagog	24	16	40
31 Rehab/förebygg	10	3	13
41 Socialsekreterare	20	2	22
42 Övrig social/kurativ	42	21	63
51 Grundskolelärare	80	13	93
53 Förskollärare	120	1	121
54 Fritidspedagog	22	3	25
55 Övrigt lärararbete	21	9	30
56 Barnskötare	61	4	65
58 Elevassistent	10	0	10
59 Övrig skol/förskola	7	5	12
61 Fritidsledare	5	2	7
62 Bibliotekarie/ass	6	1	7
63 Övrig fritid/kultur	5	5	10
71 Teknisk handläggare	6	4	10
72 Ingenjörer	5	2	7
73 Tekniker	3	17	20
74 Hantverkararbete	2	37	39
76 Köks/måltidsarbete	45	4	49
77 Städ/tvätt/renhållning	34	0	34
Övrig	11	4	15
Totalt	1042	207	1249

Figur 3. Personalkategorier 2017-12-31 Hallstahammars kommun, månadsanställd personal. Observera att en person kan ha flera anställningar.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro hela kommunen 2017-01-01--2017-12-31	Åldersintervall			Totalt 2017	Totalt 2016	Totalt 2015	Totalt 2014
	-29 år	30-49 år	50 år -				
Antal anställda	91,21	520,44	578,13	1189,79	1147,03	1079,9	1082,53
Anst. dagar : antal	33310,1	189957,9	211083,7	434401,5	419706,0	394310,0	395411,0
Sjukdagar : antal	1782,1	13088,1	17709,9	32580,1	32065,5	28114,32	22340,75
: per anställd	19,54	25,15	30,63	27,38	27,96	26,03	20,64
: % av anst dagar	5,35	6,89	8,39	7,5	7,64	7,13	5,65

Sjukfrånvaro Hallstahammars kommun uppdelat på ålder år 2017. Standardurval och sjukdagar omräknat med hänsyn taget till omfattning.

Andelen långtidssjukskrivningar längre än 90 dagar utgör 48,67 % av antalet sjukdagar, vilket är en ökning gentemot år 2016 då det var 47,4 % (46,3 % år 2015).

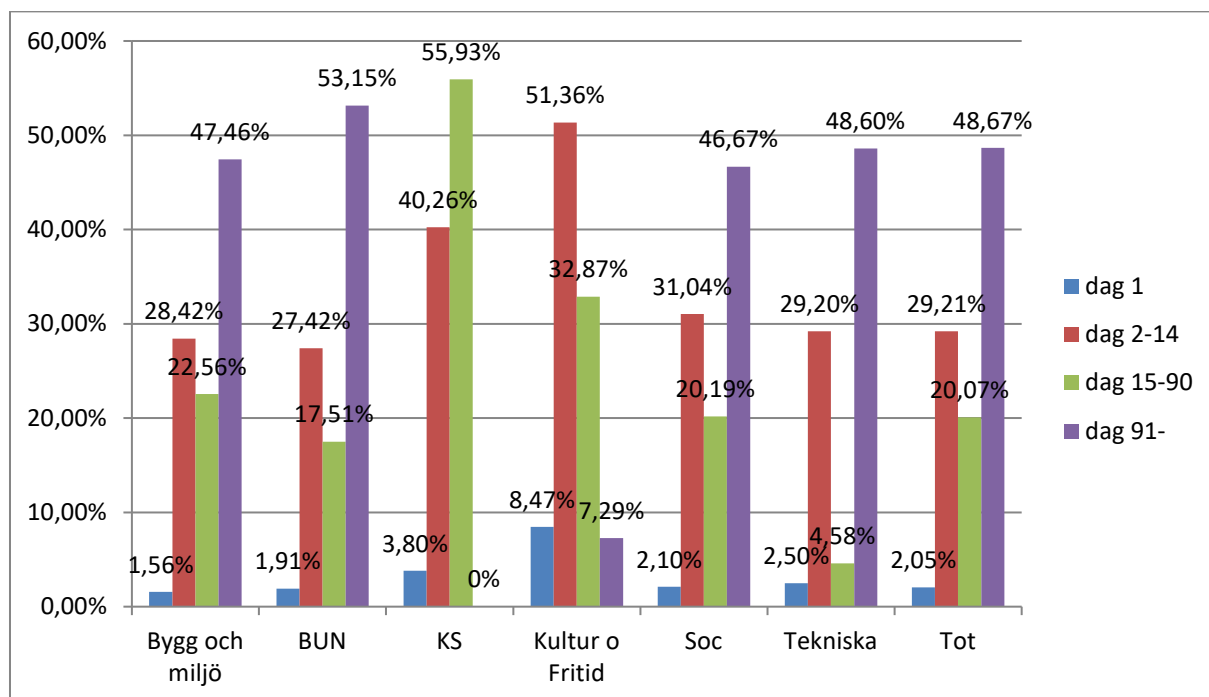
Sjukfrånvaro i procent av den sammanlagda arbetstiden för tillsvidareanställd personal:

År	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
%	4,4	4,9	5,1	5,65	7,13	7,64	7,50

Frisknärvaron, dvs antalet medarbetare som under hela 2017 inte haft någon dag sjukfrånvaro, är totalt för hela kommunen 28,53 % (392 personer). Frisknärvaron för kvinnor under 2017 är 27,15 % (313 st) och för män 35,75 % (79 st).

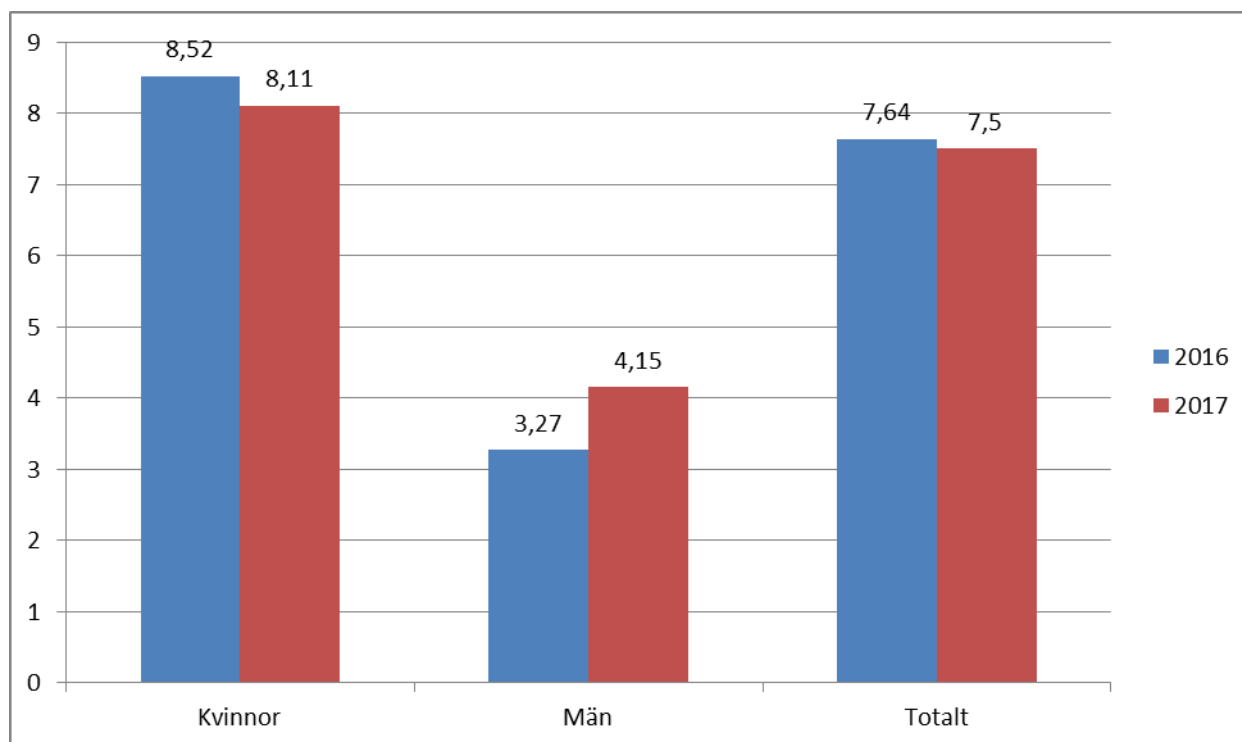
Sjukfrånvaro fördelat per intervall sjukdagar

Korttidsfrånvaron är den frånvaro som kostar mest medan långtidsfrånvaron påverkar den procentuella frånvaron mest. Under 2017 ser fördelningen av sjukfrånvaron i % fördelat på frånvarodagar ut enligt följande:

Sjukfrånvaro fördelat per kön

Sjukfrånvaron är högre bland kvinnor än bland män. Sjukfrånvaron har sjunkit något för kvinnor under 2017, jämfört med 2016, från 8,52 % till 8,11 %. Bland männen däremot har sjukfrånvaron ökat, från 3,27 % under 2016 till 4,15 % under 2017.

Sjuklönekostnader inkl PO		
(tusentals kronor)	2017	2016
Kommunstyrelseförvaltningen	248,0	301,6
Tekniska förvaltningen	661,1	423,7
Bygg-och miljöförvaltningen	94,7	65,2
Barn-och utbildningsförvaltningen	4 335,0	3 892,2
Socialförvaltningen	5 696,8	4 861,8
Kultur-och fritidsförvaltningen	162,8	69,0
Överförmyndarförvaltningen	8,3	46,2
Totalt	11 206,6	9 659,6

REDOVISNING AV SJUKFRÅNVARON ENLIGT REDOVISNINGSLAGEN											
		2017		2016		2015		2014		2013	
		Dagar	Procent	Dagar	Procent	Dagar	Procent	Dagar	Procent	Dagar	Procent
Total sjukfrånvarotid		32588	7,49%	32065	7,64%	28114	7,10%	22341	5,70%	20492	5,10%
därav 60 dgr eller mer		17904	54,90%	17690	55,17%	15066	53,59%	10104	45,23%	8466	41,31%
Fördelning											
Kvinnor		29838	8,09%	30068	8,44%	26006	7,70%	20866	6,20%	18921	5,50%
Män		2750	4,15%	1997	3,14%	2108	3,80%	1475	2,60%	1571	2,80%
Åldersgrupper											
Upp till 29 år											
Kort		1209		1079		980		780		741	
Lång		573		358		203		496		498	
Summa		1782	5,35%	1437	4,68%	1183	5,10%	1276	5,10%	1239	5,60%
Mellan 30 o 49 år											
Kort		6563		6189		4975		4847		4998	
Lång		6531		7119		5418		4322		2810	
Summa		13094	6,87%	13308	7,02%	10393	6,00%	9169	5,40%	7808	4,50%
Från 50 år											
Kort		6912		7108		7093		6609		6288	
Lång		10800		10213		9445		5287		5158	
Summa		17712	8,39%	17321	8,68%	16538	8,40%	11896	5,90%	11446	5,60%

Fördelning av sjukfrånvarotiden											
		2017		2016		2015		2014		2013	
Kort sjukfrånvaro											
Kvinnor		12859	43,10%	12958	43,10%	11881	45,70%	11113	53,20%	11005	58,20%
Män		1826	66,40%	1418	71,00%	1167	55,30%	1124	76,20%	1021	65,00%
Lång sjukfrånvaro											
(mer än 60 dgr)											
Kvinnor		16979	56,90%	17110	56,90%	14124	54,30%	9753	46,70%	7916	42,80%
Män		924	33,60%	579	29,00%	941	44,70%	351	23,80%	550	35,00%
Åldersgrupper											
Upp till 29 år											
Kort		1209	67,80%	1079	75,10%	980		780	61,10%	741	59,80%
Lång		573	32,20%	358	24,90%	203		496	38,90%	498	40,20%
Summa		1782		1437		1183	5,10%	1276		129	
Mellan 30 o 49 år											
Kort		6563	50,10%	6189	46,50%	4975		4847	52,90%	4998	64,00%
Lång		6531	49,90%	7119	53,50%	5418		4322	47,10%	2810	36,00%
Summa		13094		13308		10393	6,00%	9169		7808	
Från 50 år											
Kort		6912	39,00%	7108	41,00%	7093		6609	55,60%	6288	54,90%
Lång		10800	61,00%	10213	59,00%	9445		5287	44,40%	5158	45,10%
Summa		17712		17321		16538		11896		11446	

Personalförsörjningskedjan – att vara en attraktiv arbetsgivare

I april 2017 startade projekt Personalförsörjningskedjan; en satsning på olika aktiviteter och insatser då det gäller arbetsmiljö och hälsa. Det huvudsakliga syftet med projektet är att bryta den uppåtgående trenden att sjukfrånvaron ökar för varje år. Ett uttalat mål i projektet är att sänka sjukfrånvaron från 7,64 % till en nivå runt 5 % där det under projekttiden ska synas ett trendbrott och början till en sänkning av sjukfrånvaron. För att få långsiktiga och hållbara resultat, är tanken att implementera arbetssätt och strukturer som kan tillämpas även efter projekttiden.

Projektet är organisatoriskt placerad under kommunstyrelsen, vid HR- och löneenheten och de insatser som görs i projektet sker i nära samverkan med HR-enhetens HR-konsulter. Projektet ska löpa under två år, fram till den 31 mars 2019 och har förstärkts med en rehabkonsult och med ett utökat HR-stöd för chefer.

Men projektet är så mycket mer än att komma till bukt med den stigande sjukfrånvaron, det är det flera delar som hänger ihop i en kedja; en bra arbetsmiljö kännetecknas av goda arbetsplatser och ger en

attraktiv och jämställd arbetsgivare, där de anställda är friska, glada och engagerade. Det handlar också om att kunna rekrytera, utveckla och behålla medarbetare samt att ta fram strategier för hur vi kan arbeta med avveckling ex kompetensöverföring vid pensionsavgångar. Att ha en kvalitetssäker rekrytering och bemanning är avgörande för att lyckas i arbetet, varför en del av projektet handlar om att också under projektiden undersöka möjligheter till att skapa en kommungemensam rekryterings- och bemanningsenhet så personalförsörjningskedjan länkas ihop.

Insatser i projektet under 2017

Projektet inleddes med en kartläggning i de olika chefsgrupperna om vilket behov av utökat chefsstöd som finns, samt en kartläggning och genomlysning av sjukfrånvaron på specifika arbetsplatser. Kartläggningarna resulterade i en rad insatser:

- **Utbildningsinsatser**
- **Individuella insatser**
 -
- **Övriga insatser**
 -

Under 2017 har fokus varit att påbörja och genomföra insatser i syfte att skapa en medvetenhet och delaktighet runt arbetsmiljö- och hälsofrågor för att på så sätt sänka sjukfrånvaron och allt detta har alltså skett inom ramen för projektet Personalförsörjningskedjan. Det är viktigt att arbeta långsiktigt, med hållbara arbetssätt och strukturer och att också ha realistiska förväntningar på resultatet. Att vända en uppåtgående trend med stigande sjukfrånvaro, tar tid. Det viktiga är att resultatet blir varaktigt och hållbart och inte bara här och nu. Ett visst trendbrott går att se under det knappa år som projektet pågått. Den totala sjukfrånvaron vid projektets början var 7,64 % och vid utgången av 2017 var den totala sjukfrånvaron 7,50 %. Även inom de områden där särskild kartläggning och genomlysning gjorts, går det att se att den totala sjukfrånvaron minskat.

Hallstahammars kommun som attraktiv arbetsgivare

Genom projektet Personalförsörjningskedjan genomförs insatser som på sikt förväntas ge positiva effekter totalt sett för Hallstahammars kommuns arbetsgivarvarumärke. Förutom insatserna i projektet pågår ett ständigt arbete för att synas och finnas med som en tänkbar arbetsgivare bland potentiella medarbetare. Att ta hand om ungdomar och visa på vilken framtida arbetsmarknad som finns, görs genom att ta emot studiebesök, PRAO, praktikanter och feriearbetande ungdomar. Under 2017 deltog Hallstahammars kommun på den rekryteringsmässan som Västerås stad och Eskilstuna kommun i samverkan med Arbetsförmedlingen, anordnar. Kommunen har även anordnat eget rekryteringsevent inom barn- och utbildningsförvaltningen med inriktning på rekrytering inom skolans område.

Som ett led i hälso- och friskvårdsarbetet får medarbetare i Hallstahammars kommun medfinansiering för alla de aktiviteter som enligt Skatteverkets regler är skattefria motion- och friskvård. Under 2017 betalades ersättning för friskvårdsaktiviteter ut med 518 400 kronor (jämfört med 457 000 kronor 2016). För de fria bad som arbetsgivaren ger möjlighet till, utbetalades under 2017 ut 22 030 kronor (under 2016: 46 805 kronor).

Som ytterligare ett led i att göra arbetsvillkoren attraktiva, ges medarbetare under vissa förutsättningar möjlighet till extra ledighet genom att byta ut semesterdagstillägget och i stället få extra semesterdagar.

Under 2017 valde 330 medarbetare att göra ett sådant byte (under 2016 valde 227 medarbetare att göra det).

Pensionsavgångar

Under året 2017 har totalt 28 medarbetare avgått med ålderspension. Av dessa 28 personer, hade drygt hälften, 15 personer inte uppnått 65 års ålder.

Pensionsavgångarna för de olika förvaltningarna har sett ut enligt följande: barn- och utbildningsförvaltningen: 12 st, socialförvaltningen: 12 st, tekniska förvaltningen: 4 st, övriga förvaltningar noll.

Alternativa pensionslösningar

Enligt vår pensionspolicy finns det möjlighet att byta ut den förmånsbestämda ålderspensionen till alternativ pension enl bilaga 2 till KAP-KL. Ingen medarbetare valde att göra detta under 2017, men totalt i kommunen finns det 4 medarbetare som valt den möjligheten. Policyn medger vidare möjlighet att löneväxla med max 20 % av lönen och därtill betalar arbetsgivaren ett tilläggsbelopp på 7,5 % då löneväxlingen ska vara kostnadsneutral för kommunen. Tillägget består av skillnaderna mellan sociala avgifter och löneskatt samt en jämkning mellan kommunens ökade administration och minskningen av försäkringskostnader gällande de kollektivavtalade försäkringarna. 14 medarbetare har löneväxlat under 2017 och löneväxlingsbeloppet är 56 883:-/mån och tilläggspremien 12 781:-/mån.

Hedersbevisning

I december 2017 hedersbevisades fem medarbetare och två förtroendevalda. Kriterierna för hedersbevisning är att man varit anställd 25 år och för förtroendevalda gäller att man ska ha haft uppdraget 12 år.

Lönepolitik

Av Personalpolitiska programmet framgår att lönepolitiken ska bedrivas så att den stimulerar till förbättringar av måluppfyllelse, effektivitet, produktivitet, kvalitet och ansvar samt bidra till att personalen känner arbetstillfredsställelse. Under 2017 har fokus varit på förståelse och förankring av de riktlinjer för löneprocess och de kammungemensamma lönekriterier som antogs året dessförinnan. Individuell och differentierad lönesättning är ett styrmedel mot verksamhetens mål och utgår från lönekriterierna. Lönekriterierna definieras i verksamheten och ska vara kända av alla medarbetare där och utgå från de mål som styr verksamheten. Lönebildning är en strategisk fråga och diskussioner har förts på såväl politisk nivå i personalutskottet, som i förvaltningschefgruppen och i olika chefsgrupper. De satsningar som gjorts de senaste två löneöversynerna för lärare och förskollärare inom förskolan, samt satsningar på löner för personal inom vård och omsorg med adekvat utbildning, fortsatte även under 2017.

Projekt med 35-timmars vecka

Kommunstyrelsen har i sina mål för perioden 2016–2019, under målområde ”Ansvar och engagemang – Hallstahammar ska vara en attraktiv och jämställd arbetsgivare, där de anställda är friska, glada och engagerade” bl a beslutat att en indikator ska vara ”Pilotprojekt med 35 timmars arbetsvecka genomfört och analyserat senast 2017”. Socialnämnden beslutade i augusti 2016 att hemställa hos kommunstyrelsen att godkänna projekt om sänkt heltidsmått med bibehållen lön för myndighetsutövande handläggare på barn och familj inom IFO under två år, med start 1 januari 2017. Kommunstyrelsen beslutade att godkänna projektet och beslutade också att projektet bl a ska redovisas i årsredovisningen. Projektet redovisas separat till kommunstyrelsen, samt kommunstyrelsens personalutskott i anslutning till att helårsrapporten för 2017 redovisas i socialnämnden.

Framtiden

Rekryteringsbehovet kommer att vara stort de kommande åren. Antalet barn och äldre i befolkningen ökar, vilket gör att det dessutom finns ytterligare behov av tjänster inom välfärdssektorn. Antalet personer i arbetsför ålder däremot minskar, vilket betyder att det finns ett ytterligare rekryteringsbehov, alltså inte bara till de lediga tjänster som uppstår med anledning av att medarbetare går i pension. Att vara och uppfattas som en attraktiv arbetsgivare med bra arbetsvillkor och god arbetsmiljö är en förutsättning för att lyckas. Genom att bedriva ett aktivt arbete och genomföra olika insatser via projektet Personalförsörjningskedjan, för att sedan hitta varaktiga och hållbara arbetssätt och strukturer, finns det goda förutsättningar att lyckas.

Internkontroll

Granskningsområde/rutin	Kontrollmoment	Ansvarig	Metod	Hur ofta	Risk- och väsentlighetsbedömning
Uppföljning av avtalstroheten	Granskning av om KFs riktlinjer för inköp och upphandling efterlevs. Tre granskningsdelar: 1. Avtalstroheten 2. Efterlevs riktlinjerna för direktupphandling -40 000 kronor per år. 3. Att leverantörer betalat skatter och avgifter.	Kommunjurist Ek chef	Komplett kontroll	En gång per år.	5 RoV poäng, möjlig sannolikhet och kännbar konsekvens.
Uppföljning av förekomst av betalningspåminnelser	Granskning av leverantörsfakturor med avseende på betalning i förhållande till förfallodag	Ek chef	Komplett kontroll ankomstregistret mot betalregistret	Två ggr per år	5RoV poäng Möjlig sannolikhet och kännbar konsekvens
Avslutad i IT-system efter avslutad anställning	Granskning av att alla som avslutat sin anställning i förvaltningen också är avslutade i olika IT-system.	Lönechef IT-samordnare	Totalundersökning av alla som avslutat sin anställning.	En gång per år.	4 RoV poäng, möjlig sannolikhet och kännbar konsekvens
Rutiner för brandskydd	Granskning av om det finns rutiner för systematiskt brandskyddsarbete (SBA): - Finns dokumenterade rutiner för SBA? - Är ansvar och roller dokumenterade? - Utbildas chefer och personal regelbundet? - Utförs kontroller regelbundet?	Förvaltningschef Fastighetsförvaltare/ Säkerhets-samordnare	Genomgång av verksamhetens dokumenterade rutiner för SBA.	En gång per år	6 RoV poäng, sannolik risk och allvarlig konsekvens.
Tillgänglighet telefoni	Granskning av om kommunens tjänstemän är nåbara via telefon.	Kundcenterchef Tillsammans med Förvaltningschefer	Extern mätning. Mätparameter T1 i Servicemätning KKiK	En gång per år.	5 RoV poäng, Möjlig sannolikhet och allvarlig konsekvens.
Tillgänglighet e-post	Granskning av om kommunens tjänstemän är nåbara via e-post.	Kundcenterchef tillsammans med Förvaltningschefer	Extern mätning. Mätparameter E1 i Servicemätning KKiK	En gång per år.	5 RoV poäng, Möjlig sannolikhet och allvarlig konsekvens.

Uppföljning betalningspåminnelser

Förvaltning	antal försenade	del av totalt försenade	totalt antal fakturor	andel av egna fakturor som är försenade	Snittförsening (dagar)	Förändring Andel försenade	Förändring Snittförsening (dagar)
BUN	425	19,63%	7052	6,03%	12,70	0,00%	5,70
SN	326	15,06%	10 661	3,06%	9,15	-0,79%	1,68
KoF	687	31,73%	2501	27,47%	4,93	2,07%	1,21
KS	197	9,10%	4850	4,06%	8,18	-0,65%	1,39
Tekniska	451	20,83%	11 981	3,76%	9,38	1,55%	-0,88
Bygg och miljö	79	3,65%	927	8,52%	4,93	-1,36%	1,24
total	2165	100,00%	38 477	5,63%	8,61	0,25%	2,21
Papper	1307	60,37%	17 099	7,64%	9,53	0,89%	2,54
Svefaktura	858	39,63%	21 378	4,01%	7,12	0,56%	2,21

	2015 (helår)		2016 (helår)		2017(helår)	
	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal
Antal fakturor betalda i tid	93,00%	29 791	94,62%	32 852	94,37%	36 312
Inom 7 dagar	97,51%	14 444	98,62%	1387	98,70%	1664
Inom 2 veckor	98,74%	393	99,38%	266	99,51%	314
Inom 3 veckor	99,37%	201	99,74%	124	99,80%	111
Inom 4 veckor	99,67%	97	99,88%	49	99,89%	34
Inom 5 veckor	99,86%	62	99,96%	26	99,94%	17
Inom 50 dagar	28 ej betalda	16	3 ej betalda	12	10 ej betalda	15
100% betalda	305 dagar		140 dagar		94 dagar	
Antal fakturor	32 975 st		34 719		38 477	

Antalet fakturor fortsätter öka. En del av förklaringen ligger i bytet av leverantör av telefoni och deras fakturalösning som genererar fler fakturor än tidigare men delar av förklaringen är också att Hallstahammars kommun växer och utökade verksamheter genererar fler inkommande fakturor. Tittar vi på totalen så ökar mängden försent betalade fakturor från 5,38 % för helåret 2016 till 5,63 % helår 2017. Andelen e-fakturor fortsätter att öka och under året passerade antalet e-fakturor antalet pappersfakturor och står nu för 56% av fakturorna. Vid förra avstämningen konstaterades att e-fakturor i större grad betalas i tid än pappersfakturor och samma konstaterande kan göras även denna gång även om man kan se en liten förändring till det sämre så betalas e-fakturorna oftare i tid än motsvarande pappersfaktura.

Upphandling

Hallstahammars kommun har under året genomfört ca 10 upphandlingar över tröskelvärden. Av den totala inköpsvolymen på ca 447 miljoner SEK ligger ca 95 % (388 miljoner SEK) inom spannet över tröskelvärden. Av denna volym har endast 5 % getts rött, dvs bedömts vara otillåtna direktupphandlingar. Observera dock att inköp av boende- och omsorgsplatser inom socialsektorn (HVB och familjehemsplaceringar), skolpeng hyror etc tagits bort.

För direktupphandlingar över 100 000 SEK och upp till tröskelvärden är kommunen skyldig att dokumentera och diarieföra alla upphandlingar. Inom detta område har kommunens revisorer riktat kritik mot att dokumentationsplikten inte följs. Vi kan utifrån framtagen statistik konstatera att revisorernas kritik är riktig samt att stort fokus även fortsättningsvis måste läggas på att rätta till denna brist under 2017 och 2018. Knappt 47 % av upphandlingarna över 100 tkr uppfyller inte riktlinjerna.

Avslutad i IT system

Under 2017 har ”direktkoppling” mellan lönesystemet och IT behörigheter införts. När person läggs upp eller avslutas i lönesystem går informationen över till handläggarna av IT-behörigheterna. Än så länge behövs manuell hantering för att ge rättigheter till katalog och system, men arbetet fortgår.

Brandskydd

Det finns dokumenterade rutiner för SBA i de verksamheter som har högre krav på brandskyddet. Dock saknas det i vissa verksamheter med lägre krav. Kontroller sker regelbundet i flertalet verksamheter, dock varierar det kring dokumentation och frekvens. Ansvar och roller följer av upprättade rutiner, men kan i vissa fall tydliggöras ytterligare, inte minst för att säkra kontinuitet vid personalomsättningar. Utbildning genomförs överlag inte systematiskt och det saknas i regel rutiner för att säkerställa att ny personal får utbildning. Kontrollpunkter följs även för år 2018.

Tillgänglighet telefoni och epost

Uppföljning sker i SKL:s ”kvalitet i korthet” mätning.

Tillgänglighet

2014 2015 2016 2017

		2014	2015	2016	2017	
Andel av medborgarna som skickar in en enkel fråga via e-post och får svar inom två arbetsdagar	Total	87	72	78	74	↓
Andel av medborgarna som via telefon får kontakt med en handläggare för att få svar på en enkel fråga	Total	17	31	65	52	↓
Andel av medborgarna som upplever ett gott bemötande när de ställt en enkel fråga via telefon	Total	100	100	83	86	↑

Tendensen är fallande.

I nämndernas årsredovisningar finns mer kring internkontrollen.

Sammanställd redovisning

Positivt resultat

Resultatet för 2017 är positivt och uppgår till +49,6 Mkr, motsvarande värde för år 2016 var +8,6 Mkr. Resultatutvecklingen är positiv och såväl kommunen som ingående ”bolag” uppvisar en relativt god resultatnivå. Resultat ovan är efter jämförelsestörande poster (tomtförsäljningar reavinster) exklusive dessa uppgår årets resultat 42,6 Mkr och för år 2016 7,1 Mkr. Resultatutvecklingen återigen god efter tappet 2016.

För år 2017 redovisar kommunen och Hallstahem överskott. Kolbäcksådalens pensionsförbund redovisar nollresultat. Gymnasieförbundet avvecklades under år 2012 och övergår till ett rent pensionsförbund som hanterar intjänande pensioner i förbundet. Utöver ”företagen” som ingår i den sammanställda redovisningen kan bland annat nämnas MBR som redovisar negativt resultat för år 2017 efter en följd av år med positiva resultat

Förklaringsfaktorer till resultatet, utöver ett idogt arbete ute i de olika verksamheterna, är framförallt pensionsmedelsförvaltningen (såväl kostnader som intäkter), vidare tomtförsäljningar för kommunen. För hela koncernen har sedan det gynnsamma ränteläget påverkat resultatet i positiv riktning. Uthyrningsläget är fortsatt gott för Hallstahem. Sedan några år är det nu precis som i många andra kommuner bostadsbrist. Här krävs förutom samverkan inom koncernen att samverkan med övriga verksamma inom bostadsproduktionen ger avsedd effekt, dvs att privata intressenter (som Carpenter bygg med flera) resulterat i ett ökat bostadsbyggande i hela kommunen. Ytterligare en faktor som bör nämnas är befolkningstillväxten i vår kommun. Under de senast nio åren har befolkningen ökat med 984 personer. Från 15 014 sista december 2008 till 15 998 sista december 2017. Folkökningen 2017 uppgår totalt till 155 personer. Antalet nyfödda uppgår till 177 och antalet avlidna uppgår till 194. Flyttnettot är positivt och uppgår till 169 personer.

Finansiell ställning

Av koncernens tillgångar på cirka 2 052 miljoner kronor är 60 % finansierade med lån och andra kortfristiga skulder. Soliditeten uppgår till cirka 40 %. Koncernens nettoinvesteringar uppgår till 217,4 miljoner kronor (2016 249,7 Mkr och 2015 119,5 Mkr). Egenfinansieringen av investeringarna för år 2017 uppgår till 15 % medan 85 % finansierats med nyupplåning.

Den samlade låneskulden

Den samlade låneskulden uppgår i bokslutet för 2017 till 907 Mkr (2016 769 Mkr).

Låneskulden fördelas enligt följande:

Hallstahammars kommun	371,2 Mkr
Hallstahem	535,6 Mkr
Kolbäcksådalens	0 Mkr
Pensionsförbund	

Borgensåtagande

Hallstahammars kommun borgar för hela låneskulden som Hallstahem har.

Pensionsåtagande

I koncernens balansräkning finns upptaget sammanlagt 17,6 miljoner kronor för upplupna pensionskostnader. Utöver detta belopp finns mycket stora åtaganden för pensioner intjänande före 1998 som ansvarsförbindelser. Totalt uppgår detta belopp till 379 miljoner kronor, varav 354 miljoner kronor avser kommunen och resten vår andel av pensionsförbundets åtagande. Detta måste beaktas när koncernens ekonomiska ställning analyseras. Åtagandet är "säkrat till 110 procent" i form av värdepapperstillgångar. Tas hänsyn till "totalt värdepappersinnehav" stiger säkringsgraden till nästan 116 procent. En analys av såväl skuldens utveckling och lämplig nivå på "tillgångsportföljen" har genomförts. Stora investeringsbehov ligger framför oss, men med dagens låga räntenivåer har vi valt att nyupplåna istället för att avyttra värdepapper. Om och när räntorna börja stiga kan vi med kort varsel avyttra värdepapper om räntenivån överstiger genomsnittlig avkastningen i portföljen.

Företagspolicy och ägardirektiv

För att ytterligare utveckla ägarrollen och nå en ännu bättre samordning och samverkan mellan kommunen och bolagen har kommunfullmäktige fastställt ägardirektiv. Syftet är dels att skapa gemensamma spelregler för att utveckla den kommunala koncernen och dels att tydliggöra styrelsens roll och ansvar i respektive bolag.

Kort beskrivning av de i den sammanställda redovisningen ingående "bolag"

AB Hallstahem

Ägardirektiv

Bolaget ska bedriva verksamhet i Strömsholm, Kolbäck och Hallstahammar. AB Hallstahem ska verka för att bolagets hyresgäster har ett inflytande över förvaltning och service samt att bolagets verksamhet i övrigt kan ske med största möjliga hänsyn till god miljö och låg resursförbrukning. Vidare ska bolaget utifrån Hallstahammars kommuns vision "Det goda livet i storstadens närhet" utarbeta mål som har bäring mot visionen. Dessa fyra mål skall sedan årligen utvärderas i årsredovisningen. Nya ägardirektiv kommer att fastställas av bolagsstämman våren 2018.

Utvärdering av "Det goda livet i storstadens närhet":

Det goda boendet:

Vi har ett varierat utbud av lägenheter. Drygt en tredjedel av beståndet har hiss eller ligger i markplan. En fortsatt ökad tillgänglighet sker i samband med badrums- och stamreoveringar.

Den goda servicen:

Vi har en hög servicenivå mot våra hyresgäster, vilket verifierats i hyresgästundersökningar utförda av AktivBo, där vi har ett högt serviceindex. Resultatet bekräftas i Hyresgästföreningens undersökningar bland sina medlemmar.

Den goda miljön:

För oss innefattar den goda miljön såväl boende-, arbets- och den globala miljön. Bland annat arbetar vi med uppsatta mål inom energisparområdet gällande värme-, el- och vattenförbrukning.

Det framgångsrika näringslivet:

Vi tillmötesgår företagare och näringsidkare när det gäller lokaler och anpassningar så långt som möjligt.

Bolaget ska även, enligt ägardirektivet, tillsammans med olika berörda intressenter aktivt arbeta för att Hallstahammars kommun ska vara ett attraktivt boendeanternativ i regionen.

Vi ska också tillhandahålla bra bostäder till rimliga hyresnivåer samt sköta och underhålla fastigheterna enligt god teknisk praxis. Vidare ska vi utveckla en god bostadsmiljö med tyngdpunkt på bra boendeformer för äldre och möjligheter för ungdomar att etablera sig på bostadsmarknaden.

Affärsidé

AB Hallstahem skall på marknadsmässiga villkor erbjuda ett tryggt och bekvämt boende och vara en pålitlig och rejäl hyresvärd som ser sitt fastighetsinnehav långsiktigt och tar ansvar för sina fastigheter, hyresgäster och personal.

Fastighetsbestånd

Fastighetsbeståndet uppgick vid årsskiftet 2017 till 41 (41) fastigheter. Antalet bostäder uppgick till 2 424 (2 424) och antalet lokaler till 327 (325), totalt 172 606 (172 553) m².

Uthyringsituationen

Antalet vakanta lägenheter uppgick till 17 i snitt jämfört med 30 året innan. Hyresbortfallet p g a vakanta lägenheter uppgick till 1,3 % (1,5 %).

Framtidsutsikter

Befolkningsutvecklingen i kommunen har under de senaste åren gått sakta men säkert i rätt riktning och mycket positivt händer i vår kommun. Vid årsskiftet var uthyrningen den bästa någonsin med en uthyringsgrad på lägenhetssidan med närmare 99,3 procent.

Hyror

Den 1/1 2017 höjdes hyrorna med 0,6 procent för bostäder och lokaler med förhandlingsklausul.

Överenskommelsen med Hyresgästföreningen för år 2018 innebär en höjning med 0,9 procent för bostäder och lokaler med förhandlingsklausul.

Resultat

Årets vinst efter finansiella poster uppgår 4 814 tkr (3 175 tkr 2016).

Soliditet

Soliditeten uppgår till 9,6 % (9,9 %).

Investeringar

Bolagets investeringar i byggnader och inventarier har totalt uppgått till 17 664 tkr (43 011 tkr).

Ombyggnation

Bland de större ombyggnadsåtgärderna kan nämnas:

Tre stycken hissar har bytts ut i Kolbäck för 1,6 Mkr.

Solcellsanläggning på Trädgårdsgatan 22 för 0,5 Mkr.

Asfaltering av grusade ytor på kvarteret Tun åsen för 3,5 Mkr.

Två stycken cykelbodrar på Väkten 2 för 0,4 Mkr

Investeringar i styrsystem på flera av våra fastigheter på närmare 2 Mkr.

Underhåll

Utöver sedvanligt underhåll har vi renoverat två tvättstugor på Bofinksvägen och vi har fortsatt arbetet med att installera skalskydd i våra fastigheter.

Ny ytterbelysning har installerats på kvarteret Växthuset.

I Kolbäck har vi byggt om en lekplats och tvättat fasader.

Hallstahem har även gjort vattenbesparande åtgärder på hälften av våra fastigheter under 2017 med en fortsättning under 2018.

Köp/Försäljning

Hallstahem har sålt en bostadsrättslokal i Kolbäck till BRF Fridnäs för 115 000 kr, det gav Hallstahem en vinst på 88 000 kr.

Mer information om verksamheten och bolagets utveckling finns i AB Hallstahems egen årsredovisning

Kolbäcksådalens pensionsförbund

Kolbäcksådalens pensionsförbund bildades gemensamt av Hallstahammars kommun och Surahammars kommun 2012-11-01. Kolbäcksådalens pensionsförbund är den för förbundsmedlemmarna gemensamma organisationen som ska förvalta den pensionssskuld som uppstått i det tidigare för medlemmarna gemensamma Kolbäcksådalens gymnasieförbund.

Förbundets verksamhet ska, i den mån den inte täcks på annat sätt, finansieras genom bidrag från förbundsmedlemmarna. Kostnaden fördelas enligt principen 60/40 mellan Hallstahammars kommun och Surahammars kommun.

Resultat och eget kapital

Kolbäcksådalens pensionsförbund redovisar år 2017 ett resultat på 170 tkr (budget 2017 1 tkr). Det egna kapitalet uppgår per sista december 2017 till -292 tkr.

Intäkterna för Kolbäcksådalens pensionsförbund utgörs av bidrag från medlemskommunerna. Bidraget fördelas mellan Hallstahammars kommun och Surahammars kommun enligt principen 60/40. För att täcka årets ökade kostnader så är medlemsbidraget 78 tkr högre än budgeterat.

AFA Sjukförsäkringsaktiebolags styrelse beslutade 2015-03-26 att återbetala premier för den kollektivavtalade sjukförsäkringen AGS-KL samt för Avgiftsbefrielseförsäkringen för år 2004. Återbetalning av premier sker genom Fora. Återbetalning har skett under året och hela ersättningen har sedan återbetalats till medlemskommunerna enligt samma fördelning som medlemsbidraget, totalt 924 tkr.

Kostnaderna utgörs framför allt av pensionskostnader för den personal som tidigare varit anställd i Kolbäcksådalens gymnasieförbund. Pensionsförbundet har under året även haft kostnader för revision, annonsering och banktjänster.

Verksamhetens kostnader och finansiella kostnader blev 169 tkr lägre än budgeterat. Försäkringskostnaderna blev lägre till följd av att överskottsfonden togs i anspråk för indexering av pensionskapitalet hos KPA Pensionsförsäkring AB. Pensionsutbetalningarna blev lägre än budgeterat.

Det egna kapitalet är fortsatt negativt men har förbättrats med 0,2 mkr till följd av redovisat positivt resultat.

Enligt den senaste prognosen från KPA (2017-08-22) kommer pensionskostnaden i Kolbäcksådalens pensionsförbund att vara oförändrad år 2018 för att därefter stiga de kommande åren.

I mars 2016 presenterades den statliga utredningen en ändamålsenlig kommunal redovisning. Utredaren har skrivit om flera delar i den kommunala redovisningslagen. I förslaget föreslås bland annat att ansvarsförbindelsen ska redovisas som en pensionsavsättning i balansräkningen. Idag gäller en blandmodell där pensioner intjänade före 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse och pensioner intjänade från och med 1998 som en avsättning.

Regeringen föreslår att den nya lagen om kommunal bokföring och redovisning ska träda i kraft den 1 januari 2019. Regeringen gör dock bedömningen att frågan om redovisning av kommunala pensionsförpliktelser bör utredas vidare med hänsyn till konsekvenserna för den kommunala ekonomin samt för balanskravet och kravet på god ekonomisk hushållning.

Mälardalens Brand-och Räddningstjänstförbund

Omvärldsanalys

MBR:s verksamhet består i grunden av en operativ räddningstjänstverksamhet som styrs av direktionens antagna handlingsprogram för räddningstjänst. Till detta kommer en brandförebyggande verksamhet styrd av medlemskommunernas handlingsprogram för förebyggande brandskydd. För att klara dessa huvudupdrag har MBR, förutom en uttryckande organisation, en organisation med driftverksamhet, administration och övriga stödfunktioner. Endast 3% av all personal har inte en roll i den uttryckande organisationen vilket i ett nationellt perspektiv är en mycket låg andel sett till organisationens storlek.

I jämförelse med många andra räddningstjänstorganisationer har MBR en bred riskmiljö att hantera, med bl.a. flygplats, hamn, kärnbränslefabrik m.m. Räddningstjänstverksamheten omfattar bl.a. vattendykning, som endast förekommer i ett fåtal av landets kommuner. Satsningen på s.k. förstahandsenheter, bl.a. i Kvicksund i samverkan med Eskilstuna räddningstjänst är ett viktigt inslag, liksom utslussningen till samhället av dömda ungdomsbrottslingar, via den verksamhet som Statens Institutionsstyrelse bedriver vid brandstationen i Surahammar. Inom den förebyggande verksamheten pågår sedan många år en kontroll av trapphus i flerbostadshus, en uppgift som utförs av MBR:s räddningsstyrkor. Efter larm och tillbud nattetid har RIB-styrkan i Hallstahammar uppgift att passera brandutsatta områden för översiktlig kontroll.

MBR ligger mycket väl framme på teknik- och fordonsområdet. Under 2015 gjorde MBR som första räddningstjänst i Sverige en investering i en dykrobot som succesivt implementerats i vattendykarverksamheten.

Ekonomiska jämförelsetal

Stora svårigheter föreligger med att ta fram jämförande statistik med andra räddningstjänstorganisationer. Inga centrala nationella uppgifter finns gällande ekonomi sedan detta tagits bort i SKL:s öppna jämförelser. Inhämtade uppgifter bygger på direktkontakter där svarsfrekvensen tyvärr är mycket låg.

Räddningstjänstorganisation	Nettokostnad per invånare, 2016 (kr)	per bokslut	Nettokostnad per invånare, bokslut 2017 (kr)
MBR	515		531
Räddningstjänsten Östra Götaland (Norrköping, Linköping m.fl.)	591		573
Eskilstuna räddningstjänst	596		622
Nerikes Brandkår (Örebro m.fl.)	619		Inväntar svar
Norra Älvsborg Räddningstjänstförbund (Borås m.fl.)	648		695
Gästrikens Räddningstjänst (Gävle m.fl.)	662		675
Räddningstjänsten Karlstadsregionen (Karlstad m.fl.)	687		Inväntar svar

I interkommunalt perspektiv framgår av årsredovisningen 2016 från Västerås Stad att MBR kostade 0,98 kr av 100 skattekrönor. Detta kan jämföras med annan teknisk verksamhet inom Västerås Stad som t.ex. skötsel av parker och gator som uppgick till 2,29 kr av 100 skattekrönor eller kollektivtrafiken som uppgick till 2,18 kr av 100 skattekrönor.

Måluppfyllelse och perioden som gått

Vision och mål

Övergripande vision och mål för perioden 2017–2020 har arbetats fram. Arbetet påbörjades under hösten 2016 och direktionen antog de nya målen vid sitt sammanträde i februari 2017. Visionen är fortfarande att MBR skall vara "Sveriges vassaste och effektivaste räddningsorganisation". På grund av vårens och sommarens turbulens bland brandpersonalen, har förhoppningen att kunna förankra och bryta ner målen i detaljerad verksamhet för de olika avdelningarna inte kunnat infrias. Till detta kommer det stora antalet uttryckningar till såväl mindre som större händelser som också påverkat arbetsprioriteringen. Implementering och fördjupat arbete med de övergripande målen har därför startats upp först under hösten. I detta bokslut redovisas i bilaga därför endast vad som har förändrats inom de olika målområdena, med en bedömning av måluppfyllelsen genom färgmarkeringar.

MBR har ett väl utvecklat handlingsprogram för räddningstjänst, där eventuella avsteg från handlingsprogrammets mål har redovisats vid varje direktionmöte. P.g.a. massuppsägningarna bland RIB-personalen antog direktionen under försommaren ett tillfälligt handlingsprogram, där förmågan till räddningsinsatser reducerades och anpassades till bemanningssituationen. I väsentliga delar har det ordinarie programmet kunnat återinföras under hösten i takt med att personal återanställts och nyanställt, men fortfarande är förmågan gentemot tidigare reducerad.

Utvärderingen av samverkan i det s.k. RäddSam, d.v.s. räddningstjänstens ledningsfunktioner mellan MBR, Eskilstuna och Strängnäs, har genomförts under sommaren och hösten och redovisats vid ett extra direktionmöte tillsammans med politiska företrädare från Eskilstuna och Strängnäs. En bred konsensus politiskt kunde konstateras för att fortsätta och utveckla den ingångna samverkan.

Ägarmöte med medlemskommunerna hölls i april där bl.a. medlemsbidragets storlek var en väsentlig punkt på dagordningen. Medlemskommunerna var överens om förbundets fortsatta verksamhet och

bedömde att verksamheten skulle fortsätta på nuvarande nivå trots att man inte givit full täckning för medlemsbidragets utjämning från Västerås Stad. Istället har valts att reglera differensen under tre år 2017–2019, där eventuella underskott i verksamheten får regleras mot det egna kapitalet.

Insatsutvecklingen

Antalet insatser har minskat något gentemot föregående år, men ligger fortfarande på hög nivå. Bilbränder och övriga bränder i det fria ökar liksom trafikolyckor. Det gäller speciellt för Västerås där Vallbystationens belastning hela tiden ökar. Detta gäller även p.g.a. det stora antalet onödiga automatlarm, som inte reducerats trots nya debiteringsregler. Inom Hallstahammars kommun har trafikolyckorna dock minskat, vilket är glädjande. Här ligger också automatiska brandlarm på hög nivå.

Trots massuppsägningar i Surahammar har insatserna där kunnat klaras med hjälp av andra styrkor och p.g.a. att välvillig personal från andra stationer ställt upp på beredskap i Surahammar. Totala insatserna där har halverats då hjälpen till Landstinget i form av s.k. IVPA larm inte kunnat utföras. Dessa uppdrag är dock återupptagna.

Kostnaderna för personal som utöver kontorsarbete har jour eller beredskap har ökat, där framför allt det stora antalet anlagda bränder nattetid haft betydande inverkan på kostnaderna för övertid. Den positiva kostnadsutvecklingen genom gemensamma resurser i Rädksam har p.g.a. av de många larmen nattetid till stor del förtagits. Nattlarmen är en viktig fråga även ur en arbetsmiljösynpunkt och inte endast av ekonomiskt intresse.

Några mycket stora händelser bl.a. en industribrand, en höghusbrand och ett flertal skogsbränder har lett till omfattande inkallningar av personal för att lösa insatserna. Hjälpen från närliggande kommuner har påkallats vid betydligt fler tillfällen än tidigare. Detta har till viss del berott på den låga bemanningen på MBR:s RIB-stationer men även på de erfarenheter som drogs från den stora skogsbranden 2014. Externa resurser i form av miljöskyddsfordon, grävmaskiner, helikoptrar m.m. har också i högre grad använts under räddningstjänstfasen och tillsammans med efterföljande åtgärder med slamdestruktion m.m. från industribranden, orsakat stora kostnader. Då röken vid industribranden dessutom bedömdes mycket hälsovådlig beslutades om extra läkarundersökningar och provtagningar av de brandmän som varit närmast utsatta. Denna typ av undersökningar och uppföljningar har aldrig gjorts tidigare, men leder förhoppningsvis till att medarbetare inte drabbas av följsjukdomar som kunnat förhindras om åtgärder satts in i tid. Undersökningar och vidtagna uppföljningar är dock på betydande belopp som inte kunnat budgeteras.

Personalsituationen

En mycket omfattande personalomsättning har präglat året. MBR genomgår en mycket stor generationsväxling med omfattande omsättning av heltidsanställda brandmän och befäl. Detta har gett kostnader för utbildning och introduktion av nyanställda samt för de som genom succession bytt befattning. Trots formell full bemanning i utryckningsstyrkorna har inkallning krävts av extra personal p.g.a. att kompetens saknats för mer kvalificerade uppgifter som t.ex. vattendykning eller att chaufför och operatör till höjdfordonen saknats för att utbildning ej varit klar. De senaste tre åren har 35 % av de heltidsanställda bytts ut.

Vid årsskiftet 2016/2017 hade MBR för första gången på många år fulltaliga RIB-styrkor på samtliga stationer. En stor del av MBR:s RIB-anslagna valde sedan att säga upp sig med hänvisning till villkoren i det nya centrala avtalet, RIB 17. Dessa medarbetare lämnade sedan förbundet i början av maj. Processen för att hitta lösningar på bemanningen har engagerat en stor del av medarbetarna varvid övriga verksamheter förutom utryckning fått stå tillbaka. Massuppsägningarna på RIB-stationerna har lett till

extra insatser från andra stationer för att täcka beredskap samt komplettera vid larmtillbud för att få tillräcklig kapacitet på insatsen. Omfattande rekryteringsinsatser samt akuta utbildningar av ny personal har kunnat lösas med extern hjälp under sommaren. MBR:s företagshälsovård, som även har räddningstjänstkompetens, har därvid hjälpt till med såväl akuta tjänstbarhetsbedömningar som utbildning av de nyanställda. Trots att vissa av de som sagt upp sig under våren återkommit, sker ständigt nya avhopp av samma anledningar som tidigare år. Rekryteringsbehovet av RIB-anställda bedöms därför vara stort även framledes.

En organisatorisk och social genomlysning av MBR:s verksamhet gjordes hösten 2016 genom Previa. Genomlysningen innefattade intervjuer med samtlig heltidsanställd personal och rapportresultatet delgavs alla vid ett informationstillfälle i januari. Utifrån rapportresultatet har en ny organisation beslutats. Den nya organisationen började formellt gälla den 1 september, men rekryteringsprocessen har inte kunnat följa tidplanen, bl.a. p.g.a. utdragna fackliga förhandlingar samt situationen på RIB-sidan. Vid årets slut saknas fortfarande en stationschef som dock förväntas vara på plats i februari 2018, och de fackliga förhandlingarna gällande nivån under stationscheferna kommer att äga rum efter årsskiftet.

I övrigt har två nya brandingenjörer, båda kvinnor, tillträtt sina tjänster i januari 2017 och en brandman har valt att efter tjänstledighet sluta hos MBR. Avdelningschefen för Teknik och Insats och chefen för förebyggande har båda lämnat MBR och två medarbetare har valt att gå i pension (SAP-R). Ytterligare en medarbetare har meddelat att han kommer att gå i SAP-R vid årsskiftet 2017/2018. Personalplanerare, fordonsansvarig, övningsfältsansvarig samt extern utbildare har samtliga lämnat sina uppdrag för andra interna tjänster, varvid ny personal rekryterats. Det totala rekryteringsarbetet har därför varit mycket omfattande. Tjänsten som chef för Teknik o Insats är vakant då ingen lämplig sökande kunnat tillsättas. Chefen för RIB-styrkorna vikarierar därför tills vidare som T o I-chef.

Arbetsmiljöverket påpekade efter en inspektion 2016 att arbetet med riskbedömningar måste förbättras. Den administrativa staben har därför under perioden arbetat mer med detta, men även med att ta fram ett stort antal begärda arkivuppgifter gällande arbetstid, vilket medfört extraordinär arbetsbelastning.

Teknikförändringar

Ett flertal investeringsprojekt pågår. För att minimera de externa kostnaderna för att skicka iväg medarbetare för övning i rökdykning har ett containersystem med gasoluppvärmning byggts upp på Fågelbackens övningsfält. Tyvärr gjordes inte korrekt riskbedömning innan anläggningen togs i drift, vilket ledde till att två medarbetare kom att skadas lätt. Arbetsmiljöverket har till följd av bristerna i riskbedömning begärt att ett vite på 50 tkr utdöms. Dom i detta har inte kommit under året. När kompletterande säkerhetsåtgärder genomförts kommer anläggningen att ånyo tas i drift. Detta system är tänkt att senare dockas ihop med ett övningshus.

En svårlokaliserad vattenläcka har fördröjt markundersökningarna till följd av PFOS-kontaminering på övningsfältet. Vattenläckan har sin grund i en trasig koppling på Mälarenergis del vilken nu åtgärdats. Kostnadsansvaret för lokalisering och MBR:s vidtagna åtgärder till följd av läckaget kommer att förhandlas med Mälarenergi.

Brandbåten "Eldsnabben" har totalrenoverats under våren med nya miljövänligare och effektivare motorer, ny drivlina, nytt elsystem, nytt navigationssystem samt ny uppsättning av lanternor. Utbyte av vattendykarbuss har också skett under året. Den nya bussens utrymmen är bl.a. anpassade till MBR:s dykrobot.

För att förbättra det interna informationsflödet har informationsskärmar satts upp på Vallby- och Brandthovdastationerna, där bl.a. dagbesked, verksamhetskalender och andra nyhetsflöden läggs ut. Medel för informationsskärmar till RIB-stationerna finns upptagna i 2018 års inriktningsbudget. Arbetet pågår även med att skapa en plattform för ett intranät och för en avtalsdatabas. Ett "Ledningsnytt" skickas ut regelbundet till alla medarbetare med information om vad som är på gång i verksamheten.

Förebyggande brandskydd

Resultatet av "Nöjd-Kund-Index Servicemätning" för 2016 har kommit MBR tillhanda under perioden där tillsyn av brandskyddet glädjande fick högst betyg, NKI 82. Motsvarande siffra för hela Västerås Stad var NKI 72. Undersökningen för 2017 är ännu ej klar, men i genomförd Omnibusundersökning åtnjuter MBR ett högt förtroende för verksamheten.

Sotningsupphandlingen har slutförts under året och resulterat i att samma entreprenörer som tidigare fortsätter.

Antalet tillsyner och därmed intäkterna har inte uppnått önskat resultat. Förklaringar till detta är introduktion av nyanställda brandingenjörer samt sjukskrivningar under större delen av året. Plan- och byggärenden prioriteras och påverkar även dessa resursfördelningen på förebyggandeavdelningen.

En inventering av radhusen inom MBR samt riktad information till de ca 5800 radhusen har gjorts under sommaren. Nationella bränder har visat att brister i brandskyddet i radhuslängor lett till förödande konsekvenser. Det bär därför angeläget att radhusägarna genom ibland enkla åtgärder kan förbättra skyddet mot brandspridning mellan husen.

Övergripande ekonomi

Vid ägarmötet 2016 kom medlemskommunerna överens om att de 3 Mkr som Västerås skulle tillföra för täckning av Surahammars och Hallstahammars beslutade kostnadsminskning till följd av utjämningsbidraget, skulle fördelas med 1 Mkr/år under perioden 2017–2019. MBR skulle samtidigt få täcka eventuella underskott till följd av detta genom det egna kapitalet. Detta medförde att MBR erhöll 2 Mkr mindre i bidrag för 2017 och därför, för första gången på många år, uppvisar ett negativt resultat. Prognosen för året pekade vid första tertialen mot det förmodade underskottet på 2 Mkr, men förbättrades i augustiprognosen till ett underskott på 1 Mkr. Förbundet har under året haft god likviditet och låneskulden är låg.

Trots det lägre utjämningsbidraget och tillkommande kostnader för stora räddningstjänstinsatser, där en av industribränderna medförde extra kostnader på ca 900 tkr, har förbundet ändå kunnat begränsa underskottet. En del av förklaringen är högre intäkter för onödiga larm och lägre avskrivningskostnader.

Investeringarna för året uppgår till 4,5 Mkr men var budgeterade till 8,9 Mkr. På grund av nämnda personalsituation har en del investeringar, genom direktionsbeslut, fått flyttas till 2018.

MBR:s kostnader för personal som utöver kontorsarbete har jour eller beredskap ökar. Detta medför att fler hamnar över gränsen med rätt till förmånsbestämd pension, en pension som i sin helhet belastar MBR.

Årets resultat

Året uppvisar ett negativt resultat på 1 Mkr.

Helårsprognosen beräknades till ett underskott på 1 Mkr i augusti, dvs en förbättring med 1 Mkr jämfört med helårsprognosen i april. MBR har ej fått full täckning för utjämningen 2017 motsvarande 2 Mkr, vilket tidigare har kommenterats.

Balanskravet

Balanskravet gäller på samma sätt för ett kommunalförbund som för en kommun. Ett negativt resultat ska enligt balanskravet återställas inom tre år. I december 2010 inrättade dock direktionen en balansfond för att långsiktigt kunna klara balanskravet.

Genom ett tillägg i kommunallagen har kommunerna från den 1 januari 2013 möjlighet att införa en resultatutjämningsreserv. Direktionen för MBR beslöt i maj 2013 (MBR § 46) att behålla balansfonden som en öronmärkt del av det egna kapitalet och antog i samband med detta även principer för den övergripande resultathanteringen inom MBR framöver.

Balanskravsutredning (Mkr)

Periodens resultat enligt resultaträkningen	=	-1,0
Reducering av samtliga realisationsvinster	-	
Justering för realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	+	
Justering för realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	+	
Orealiserade förluster i värdepapper	+	
Justering för återföring av orealiserade förluster i värdepapper	-	
Periodens resultat efter balanskravsjusteringar	=	-1,0
Reservering av medel till balansfond	-	
Användning av medel från balansfond	+	1,0
Balanskravsresultat	=	0
IB ackumulerade ej återställda negativa resultat från tidigare år		0

I samband med beslut om årsredovisning 2016 (MBR §4/2017) beslöt direktionen att medel får ianspråktagas av eget kapital upptill 2051 tkr (motsvarande uteblivna medel för utjämning) om ett budgeterat nollresultat ej kan hållas i bokslutet 2017, dock under förutsättning att det egna kapitalet ej understiger de återlånade medlen. Årets underskott regleras därför mot EK i enlighet med beslutet och ägarmötets intention.

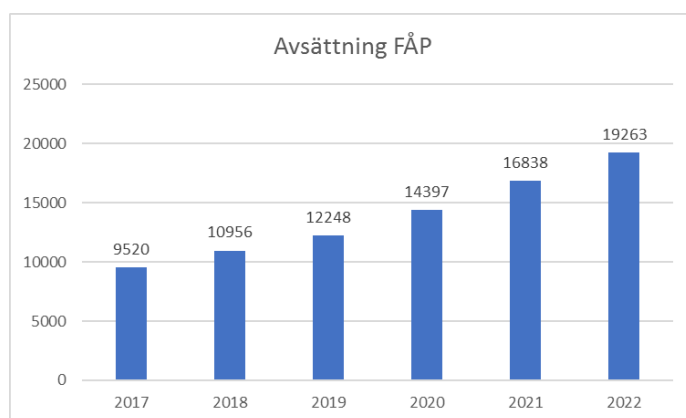
Allmän ekonomisk utveckling och pensioner

MBR har under de senaste nio åren lyckats skapa ett gott ekonomiskt resultat och byggt upp ett eget kapital som förberedelse för de kostnadsökningar som nu kommer. Verksamhetsåret 2013 antog

direktionen (§46) principer för MBR:s resultathantering. Där framgår bland annat hur förbundet skall gå tillväga vid negativa resultat i boksluten. Om resultatet för året är negativt skall underskottet mötas av medel från balansfonden. Innan beslut om omdisponering beslutas *skall bedömning ske att det totala egna kapitalet efter planerad omdisponering ligger i nivå med de återlånade medlen gällande pensionsförpliktelser*. Detta för att tillgodose kommunallagens regler om god ekonomisk hushållning. Ett räddningstjänstförbund i ett grannlän uppvisade 2016 ett negativt resultat till följd av oförutsedda pensionskostnader. Förbundet reglerade då underskottet enligt samma princip, d.v.s. med medel ur balansfonden, vilket kan vidimera tillvägagångssättet.

Pensionskostnader

MBR påpekade redan i inriktningsbudgeten för 2017 den förmånsbestämda pensionens oroande ökning de kommande åren. Pensionskostnaderna samt löneskatterna beräknas därför bli högre både för perioden och på helårsbasis. Den förmånsbestämda pensionen är livslång och bekostas i sin helhet av MBR och kommer att ianspråkta en allt större del av driftanslagen från övrig verksamhet inom MBR. Anställningsgrupper som kan komma i fråga för FÅP hos MBR är chefer och brandingenjörer men även brandmästare med jour och beredskap. Detta medför att MBR:s kurva för avsättning är brantare än generellt inom kommunerna, då fler yrkesgrupper inom MBR kan bli föremål för FÅP. Det har konstaterats att utifrån 2017 års lönenivåer ligger cirka 10 medarbetare över gränsen för FÅP men utifrån det faktiska årslöneutfallet för 2016 blev 27 medarbetare föremål för FÅP på grund av ersättningar för jour, beredskap och övertid. MBR påtalade tidigt för arbetsgivarparterna SKL/Pacta att förändringarna i löneavtalet som träffades 2014, gällande jour och beredskap, skulle bli mycket kostsamma för räddningstjänsten. Totalt i ett kommunperspektiv skulle dock ersättningarna vara kostnadsneutrala vilket MBR som eget förbund inte kunnat dra nytta av.

Beräknad avsättning FÅP baserad på KPA:s prognos december 2017.

Investeringar

Eventuellt måste några investeringar utgå p.g.a. ändrat behov eller förändrad prisnivå. För alkolåsterterminalerna hade 150 tkr avsatts för en engångsinvestering i utrustning där utandning sker direkt mot en väggfast terminal. En offert från leverantören visar att istället för en investeringskostnad så skulle MBR få en årlig abonnemangskostnad med driftövervakning och support på 227 tkr, som då belastar MBR:s driftbudget. En ny inventering av marknaden för alkolåsterterminaler kommer att ske för att hitta en kostnadseffektiv lösning. Några andra investeringar kommer att förskjutas p.g.a. tidsbrist.

Eventuella kostnadsreducerande åtgärder

Såväl prognos för 2018 som budget 2019 är mycket svårbedömda utifrån beskrivna parametrar. Det bedöms inte finnas några konkreta åtgärder att vidta för att ändra på detta förhållande. Enskilda

händelser kan slå väldigt hårt på en i kommunalt perspektiv liten budget, där händelserna inte kan kontrolleras av MBR.

Kortsiktigt kan det egna kapitalet utgöra balans i svängningar men långsiktigt väntar en ökad kostnadsutveckling, oavsett de åtgärder som vidtas för att hela tiden vara en kostnadseffektiv organisation.

För att reducera kostnaderna krävs en personalminskning genom att stationer eller verksamheter läggs ner. MBR har redan en mycket låg kostnadsnivå för räddningstjänst i ett nationellt perspektiv och kommunens skyldighet att enligt lag bedriva räddningsinsatser består, liksom kollektivavtal om ersättningar och pensioner samt föreskrifter gällande arbetsmiljön. I detta perspektiv finns få åtgärder som ger en ekonomisk positiv effekt. En kostnadsbesparing i ett perspektiv medför en kostnadsökning ur ett annat perspektiv, där båda perspektiven faller på MBR att hantera. Direktionen har uttalat att medlemskommunerna måste skjuta till medel från 2019 för att inte verksamheten skall behöva reduceras. Förhoppningen är att kommunerna ser realistiskt på det faktum att MBR är en av de billigaste räddningstjänstorganisationerna i landet per invånare och att de behov som finns i räddningstjänstförbundet inte är oskäliga.

Driftsredovisning

	2017	2017	Utfall	2016	2015
Kommunstyrelsen					
Personalkostnader	33 362	34 011	-649	32 626	32 012
Övriga kostnader	52 157	55 141	-2 984	46 305	44 774
Intäkter	-12 101	-14 490	2 389	-10 836	-9 091
Nettokostnader	73 418	74 662	-1 243	68 095	67 695
Finansförvaltning					
Personalkostnader	20 102	15 944	4 158	17 107	18 256
Övriga kostnader	-6 300	-1 394	-4 906	-663	14 172
Intäkter	0	-8 756	8 756	-588	-48
Nettokostnader	13 802	5 794	8 008	15 856	32 380
Teknisk nämnd					
Personalkostnader	51 809	49 859	1 950	48 453	46 562
Övriga kostnader	133 154	132 694	460	136 598	137 351
Intäkter	-146 193	-145 240	-953	-146 019	-146 334
Nettokostnader	38 770	37 313	1 457	39 032	37 578
Bygg-och miljönämnd					
Personalkostnader	6 868	6 308	560	5 730	5 377
Övriga kostnader	6 301	7 477	-1 176	5 731	5 401
Intäkter	-5 026	-5 242	216	-4 749	-4 732
Nettokostnader	8 143	8 543	-400	6 712	6 046
Barn-och utbildningsnämnd					
Personalkostnader	254 423	244 530	9 892	232 303	208 344
Övriga kostnader	173 103	163 824	9 279	159 427	149 712
Intäkter	-56 235	-45 109	-11 126	-46 524	-29 488
Nettokostnader	371 291	363 246	8 045	345 206	328 568
Socialnämnd					
Personalkostnader	359 102	355 692	3 411	342 739	291 200
Övriga kostnader	174 237	184 190	-9 953	190 177	172 631
Intäkter	-147 882	-153 626	5 744	-167 241	-117 044
Nettokostnader	385 457	386 255	-798	365 674	346 787
Kultur-och fritidsnämnd					
Personalkostnader	17 611	17 466	145	17 337	15 742
Övriga kostnader	31 129	32 733	-1 604	31 661	29 157
Intäkter	-10 264	-10 772	508	-12 718	-10 278
Nettokostnader	38 476	39 427	-951	36 280	34 620
Överförmyndarnämnd					
Personalkostnader	3 856	4 290	-434	5 939	3 283
Övriga kostnader	128	120	8	189	100
Intäkter	-2 134	-2 633	499	-4 337	-1 327
Nettokostnader	1 850	1 777	73	1 790	2 055

Årsredovisning 2017

	2017	2017	Utfall	2016	2015
Övriga					
Personalkostnader	190	3 542	-3 352	5 344	4 224
Övriga kostnader	9 020	8 986	34	13 787	10 200
Intäkter	0	-3 302	3 302	-8 843	-4 407
Nettokostnader	9 210	9 226	-16	10 288	10 017
Totalt	939 587	932 303	7 284	888 934	865 746
Totalt exklusive finansförvaltning	925 785	926 509	-724	873 079	833 366

Driftsredovisning	Budget 2017	Utfall 2017	Budget- utfall	%
Kommunstyrelsen	73 418	74 662	-1 244	102
Finansförvaltningen	13 802	5 794	8 008	42
Teknisk nämnd	38 770	37 314	1 456	96
Bygg-och miljönämnd	8 143	8 543	-400	105
Barn-och utbildningsnämnd	370 461	369 305	1 156	100
Socialnämnd	385 457	386 255	-798	100
Kultur-och fritid	38 476	39 428	-952	102
Överförmyndarnämnd	1 850	1 777	73	96
Övriga	53 936	55 660	-1 724	103
Total	939 587	932 303	7 284	99
Specifikation övriga				
Revision	760	714	49	94
Valnämnd	50	41	9	82
Räddningsförbundet (MBR)	8 400	8 472	-72	101
Kolbäcksådalens pensionsförbund	0	0	0	0
Totalt övriga	53 936	55 660	-1 724	103

Verksamheten 2017

För att få bilden tydligare belyst hänvisas till respektive ”nämndrapport”

Gemensam och kommunövergripande verksamhet

Kommunstyrelsen (KS) är kommunens ledande politiska organ. Styrelsens uppdrag är främst styrning, ledning och samordning av kommunens ekonomi och verksamheter. Arbetet med att utveckla styr- och ledningssystemet utförs kontinuerligt.

Kommunfullmäktige vision som tar sikte på 2025 består av tre områden.

Enkelt och nära - Nyttänkande och kreativt – Ansvar och engagemang

Syftet är att vi ska locka till oss fler kommuninvånare samt att fler stannar kvar i vår kommun. Alla nämnder och kommunstyrelsen har satt upp mål inom samtliga områden för att visionen ska uppnås.

Kunder/intressenter

Kommunstyrelseförvaltningens intressenter är dels alla som på olika sätt är intresserade av vår kommun och våra verksamheter, dels invånarna, näringslivet och besökarna i kommunen men även personer och företag som ämnar flytta hit eller etablera sig här. Andra intressenter finns regionalt, nationellt och internationellt. Även kommunens förvaltningar, politiker, nämnder och bolag är intressenter för kommunstyrelseförvaltningen.

Verksamhetsidé

Kommunstyrelseförvaltningens uppgift är att med en helhetssyn arbeta med de långsiktiga och strategiska framtidsfrågorna så att Hallstahammars kommun kan utvecklas på ett positivt sätt och att de förutsättningar och möjligheter som finns tas till vara. Uppdraget är att hålla ihop och utveckla kommunen ur ett strategiskt helhetsperspektiv med fokus på medborgare och kärnverksamheter. Förvaltningen ska bidra till en effektiv verksamhet för Hallstahammars kommun, våra kommuninvånare och företag. Syftet är att skapa tillväxt och utveckla kommunen som helhet med långsiktighet och hållbarhet. Kommunen ska upplevas som trygg och säker.

Verksamhetsområden

Styrning och ledning av hela kommunförvaltningen, ekonomi/finans, HR- och lönefrågor, strategisk planering och utveckling, säkerhets- och krisledningsfrågor, samhälls- och fysisk planering med översiktsplaner och detaljplaner, kundcenter med information, näringslivs- och besöksnäringsfrågor, kollektivtrafik, strategiska IT- frågor inklusive bredbandsutbyggnad och e-tjänster. Därutöver ingår viss gemensam administration för hela kommunförvaltningen som t ex nämndadministration, juridik, upphandling och inköp. Från och med 1 september 2017 gäller en ny organisation för kommunstyrelseförvaltningen.

Värdegrund

Kommunstyrelseförvaltningen arbetar utifrån kommunens gemensamma värdegrund som består av tre delar: Kunden i centrum, Ständiga förbättringar samt Hållbarhet/uthållighet. Alla intressenter skall bemötas på ett ansvarsfullt och professionellt sätt och vårt arbete skall ske med Hallstahammars bästa för ögonen på ett öppet och respektfullt sätt så att medborgarna kan känna stolthet för det vi gör. Kommunstyrelseförvaltningen arbetar med ständiga förbättringar genom bl.a. kontinuerlig översyn, rationaliseringar och effektiviseringar av bland annat administrativa rutiner. Alla beslut inom förvaltningen ska präglas av långsiktighet och uthållighet.

Ekonomi

KS redovisade 2017-08-31 en helårsprognos som pekade på ett noll resultat. Till 2017 års budget tillfördes KS förutom lönekomensation 500 tkr för att täcka obalanser för politiska arvoden, 400 tkr för indexuppräknig för kollektivtrafiken, 500 tkr i utvecklingsmedel, 500 tkr till en miljöstrateg och 500 tkr till kommunstyrelsens förfogande. Från detta togs 500 tkr för att delfinansiera ungdomscoacherna. Totalt tillfördes KS 2 600 tkr. För att slutföra den sammanslagna kollektivtrafikbudgeten överfördes även 160 tkr från SN och 1 000 tkr från BUN. Totalt slutade KS budgetram på 72 018 tkr. Till detta så har tillförts 1 400 kr från planeringsreserven för projektet Personalförsörjningskedjan. Detta gör att KS budgetram för 2017 slutade på 73 418 tkr.

Helårsresultatet visa ett underskott på 1 277,9 tkr för 2017. Det som ger detta underskott är dels kollektivtrafiken som gör ett underskott på 1 305 tkr. Dels är det IT som gör ett underskott på 1 097 tkr som beror på införandet av Office365, wifi-utbyggnad och plattformbyte för skolverksamheten m.m. Dessutom har skolpersonalen nu tillgång till Solid Parks servicedesk och samma IT-skydd som övriga kommunen något de inte hade tidigare. Dessutom har kostnaden för personalsystem och ekonomisystem ökat i pris (indexering) under en längre tid och idag är skillnaden mellan budgeterad kostnad och verklig kostnad 450tkr för Personec P och 150tkr för Visma Affärslösningar.

Under hösten har det tagits fram en åtgärdsplan för att komma tillrätta med kollektivtrafiken och planen har gett effekt men istället är det bussarna med elever från Näslund till Fredhem som står för överdraget. Full effekt av åtgärdsplanen kommer dock 2018. Bussarna mellan Näslund och Fredhem är dock ett fortsatt orosmoln för 2018.

Totalt pekar detta på ett mycket större underskott men då det fortfarande finns otillsatta tjänster inom KS så räddas resultatet återigen av detta och slutar därför på -1 278 tkr. Borträknat dessa tjänster så gör KS ett överdrag på drygt 3 100 tkr. Behovet av att tillsätta dessa tjänster finns och kommer antagligen att besättas under 2018 dock får de inte helårseffekt förens 2019.

Under eget avsnitt (kommunövergripande utvecklingsområden mm) redovisas utvecklingsområden, projekt samt övriga händelser som vi gemensamt behöver hantera.

Bygg-och miljöverksamhet

Nämnden totalt redovisar ett underskott om 400 tkr. Miljösidan redovisar ett överskott, vilket förklaras främst av lägre personalkostnader till följd av vakanser. Byggsidan redovisar däremot ett underskott som huvudsakligen härrör från bostadsanpassningsverksamheten. Där utfallet under årets första 4 månaderna var väsentligt högre än för samma period de senaste åren.

Förvaltningen har under senaste året haft stor omsättning på personal. Det har varit sex nyrekryteringar på cirka ett år i en grupp på tolv personer, (vikarier inräknat). Det har satt spår i resultatet med lägre volym, längre handläggningstider och till del lägre grad av service. Mycket arbete har gått åt till, och går fortsatt åt till, samordning och planering.

På miljösidan medförde vakanserna att inkommande ärenden såsom anmälningar och omprövningar av miljöfarlig verksamhet gavs högsta prioritet. Tillsyn på miljöfarliga verksamheter bedrevs med lägre volym än planerat. Tillsyn genomfördes på fordonsrelaterade verksamheter som bilskrotar, bilverkstäder, drivmedelsförsäljning, tvätthallar, däckverkstäder och åkerier. I denna tillsyn har främst lagring och transport, farligt avfall och skötsel av oljeavskiljare kontrollerats. Industrier som återvinningsindustrier, verkstadsindustrier och ytbehandlare har främst kontrollerats på buller och utsläpp till vatten och luft. Tillsyn av och granskning av förslag till sanering av förorenade områden genomfördes löpande oftast i samband med exploatering. Obligatorisk granskning av miljörapporter är

genomförd liksom granskning av köldmedierapporter. Enskilda avlopp inventeras, föreläggs samt ges tillstånd löpande. Kemikalietillsyn i detaljhandeln utfördes med avseende på nya kraven på faromärkning. Kemikalietillsynen därutöver har avsett kontroll av spridning av bekämpningsmedel från lantbruk inom skyddsområde för grundvatten. Hälsoskyddet har genomfört tillsyn på alla skolor och förskolor med avseende på städning och ventilation. Hud och fotvårdare, behandlingshem, badanläggningar samt gymanläggningar har fått tillsynsbesök. Tillstånd till värmepumpar har meddelats löpande. En kampanj mot nedskräpning i tätortsnära skog har genomförts i samarbete med VAFAB och markägare.

Livsmedelskontrollen har avlöpt enligt plan. Restauranger, förskolor och vattenverk har besökts. Ägarbyten på restauranger och nyregistreringar av livsmedelsbutik har handlagts. Årlig rapportering till Livsmedelsverket är genomförd. Resultat av livsmedelskontrollen läggs fortsatt ut på hemsidan. En checklista och förenklat protokoll har utarbetats, vilket i de fall inga eller smärre anmärkningar finns ger snabbt avslut på kontrollen. Tidsbesparande för både nämnden och verksamhetsutövaren.

Miljöstrategen har, för bygg-och miljönämnden innan övergången till kommunstyrelsen, arbetat med naturvårdsärenden såsom Valstasjön, kommunal skog och planering. En hel del tid har lagts på förstudie av miljöledningssystem. I övrigt har förvaltningen handlagt frågeställningar gällande förorenade områden och planfrågor vid bland annat kvarteret Fasanen, Vattentornet samt några industrier. Förvaltningen har deltagit i LOTS-möten som har hållits mestadels med intressenter utifrån.

Ärendeinströmningen på byggsidan är fortsatt hög och är i nivå med förra året. Personalstyrkan har under en mycket begränsad tid under 2017 nått upp till full styrka. Timanställd personal avlastade byggnadsinspektörerna från delar av administrationen, så att de kunde fokusera på beslutsprocesser och plastbesök.

Bostadsanpassningen har haft rekordstor volym och högsta kostnad hittills noterad.

Teknisk verksamhet

Tekniska nämnden förvaltar kommunens mark, byggnader och anläggningar; fullgör uppgifter som huvudman för kommunens allmänna vatten- och avloppsanläggningar, ansvarar för avfallshanteringen, centrala städfunktionen, kart- och mätningsteknisk verksamhet, energirådgivning och trafikfrågor. Ansvaret för avfallshanteringen ligger numera på Vafab miljö.

Förvaltningen har ca 98 anställda.

Tekniska nämndens budget omfattar verksamheter som dels finansieras med skattemedel och dels med avgifter. För den avgiftsfinansierade delen gäller s.k. sluten redovisning, vilket innebär att intäkter och kostnader ska balanseras över tiden.

Totalt redovisas ett överskott på 1 456 tkr. Där de *skattefinansierade verksamheter* står för merparten av överskottet och redovisar ett resultat på + 1 189 tkr. De *taxefinansierade verksamheter* redovisar ett överskott på ca 269 tkr. Överskottet på förvaltningen förklaras främst av lägre personalkostnader till följd av vakanser samt lägre beredskaps-och overtidskostnader.

Investeringsnivån har under 2017 fortsatt att vara hög. Under året har det nettoinvesterats för ca 172,1 Mkr (exklusive exploatering). Där den största enskilda investeringen avser det avslutade nybyggnation av äldreboendet *Äppelparken*. Andra stora projekt är förnyelse av belysning inklusive ny belysning på Brånstaleden, ombyggnationen av Park- och Lindboskolan, där ombyggnationen på Lindboskolan är avslutad. Nybyggnationen av bostäder i Kolbäck är klara för uthyrning till 1 mars. Samtliga lägenheter

är uthyrda. Serveringsbyggnaden vid Folkets Park i Kolbäck är nästan färdig samt fortsatt investering gällande förnyelse av ledningsnätet, VA-verk och pumpstationer.

Exploateringsverksamheten har under året fokuserats på Södra Näs, där området är klart för försäljning. 6 st. villatomter har bokats och Seniorvillan har köpt 6 tomter och 4 tomter är redan bebyggda. Återstående arbete på Näs avser toppbeläggning samt armaturer till belysningsstolpar. För kvarteret Fasanen har det arbetats med förfrågningsunderlaget för att bygga gator, vägar, VA, fiber, fjärrvärme för området. Projektet beräknas bli klart under 2018. För Knektbacken har kommunen erhållit bidrag från Länsstyrelsen för förberedelser inför efterbehandlingsåtgärder för sanering av den tidigare kemtvätten inom området. Två industritomter har sålts på Eriksberg och behovet av att anlägga vägen bedöms komma inom kort.

Allt fler bostäder byggs i kommunen. I takt med att nya detaljplaner tas fram så projekteras och byggs nya gator med tillhörande infrastruktur så att marken kan avyttras till de som vill bygga bostäder i kommunen. I Östra Nibble har ett helt nytt bostadsområde byggts och inflyttning har påbörjats. Vid kv. Niten har ett bostadsföretag sökt bygglov för att bygga nya bostäder. Vid Södra Näs har byggnation av seniorvillor påbörjats. Försäljning av villatomter inom området har påbörjats eftersom gatorna är klara. Projekteringen av infrastrukturen för ett nytt bostadsområde vid kv. Fasanen pågår och upphandling av entreprenaden kommer att ske i början av 2018. Projektering av åtgärdsplan för sanering av den förorenade marken vid kv. Vattentornet i Kolbäck har påbörjats och en stor del av projekteringen av infrastrukturen för området är gjord. För kv. Knektbacken har vi sökt bidrag från Naturvårdsverket för att sanering av den kemtvätt som funnits på området. I oktober fick vi besked att bidrag endast beviljats för utredning eftersom man bedömde att ytterligare utredningar behöver göras innan vi kan ansöka om bidrag för saneringen.

Ett omfattande arbete har gjorts för att få fram nya detaljplaner för bostadsbebyggelse. Under året har detaljplanerna för kv. Fasanen, kv. Vattentornet, Myran i Kolbäck och Knektbacken vunnit laga kraft. För närvarande pågår arbetet med 11 detaljplaner varav de flesta avser planer för bostadsbyggande.

Under 2017 togs riktlinjer fram för markanvisning i kommunen. Markanvisning har genomförts för Myran i Kolbäck och för två etapper på kv. Fasanen. För Myran i Kolbäck där ett trygghetsboende ska byggas och för en av etapperna på kv. Fasanen så har mark tilldelats till de förslag som antagits. En handlingsplan för bostadsförsörjningen har arbetats fram.

Planprogrammet för Hallstahammars centrum godkändes under hösten av kommunfullmäktige. I samband med godkännandet beslutades att två av totalt fyra detaljplaner skulle påbörjas samt att ett gestaltningsprogram över centrum skulle tas fram.

Det särskilda boendet för äldre, Äppelparken, har byggts klart och godkändes vid slutbesiktningens slutmöte den 28 augusti.

Under året har två skolombyggnader genomförts. Parkskolan har fått ett nytt kök samt ny matsal och salar för slöjd och hemkunskap har iordningsställts. Lindboskolan har byggts om helt och alla klassrum har rustats. Slöjdsalar och hemkunskapssalar blev klara i slutet av september. Utemiljön vid skolan har också byggts om i samverkan med barnen, rektor samt vår parkavdelning som gjort arbetet. Bidrag har erhållits från Boverket både för utemiljön och för innemiljön.

Provtagning samt utredning gällande symptom som kan kopplas till innemiljön på Näslundsskolan påbörjades sommaren 2017. Utredningen kommer att ligga till grund för vilka åtgärder som ska vidtas.

Cafébyggnaden i Kolbäck Folkets park är klar och har tagits i bruk.

De tidigare HVB lägenheterna vid Trollebo har anpassats och hyrts ut som lägenheter. Eftersom behovet av HVB lägenheter minskat så byggs motsvarande byggnad i Kolbäck som lägenheter från start. Folkets hus i Hallstahammar har fått en ny kylanläggning.

I Kolbäck har en ny Skatepark byggts vid stationshuset och en Multiarena har byggts i Hallstahammar.

Trafikverket är klara med väg 252 och den nya vägen har tagits i bruk. Avtal har tecknats om byte av ansvar för drift- och underhåll av den nya tillfartsvägen till Hallstahammar så att Trafikverket ansvarar för tillfartsvägen och kommunen för del av Olbergavägen.

Arbetet med en ny vägplan för cykelvägen mellan Kolbäck och Strömsholm startar i september 2017 och vägplanen beräknas vara klar sommaren 2018. Därefter ska samråd om planen ske samt möten med orternas innevånare. Planen ska därefter fastställas. Bygghandlingar beräknas bli klara under hösten 2018, upphandling över vintern så att byggnationen kan starta våren 2019.

Brånstaleden har försetts med ny belysning från E18 till Hästhovsvägen. Projektet med att byta ut befintliga gatljusarmaturer till LED-armaturer i hela kommunen har genomförts under året. En ny gång- och cykelvägen vid södra Gärdesvägen har byggts i enlighet med cykelplanen. I Kolbäck har en större vägtrumma bytts under sommaren 2017. Projektet var angeläget eftersom trumman var sönderrostad och det är den enda infarten till Kyrkbyn i Kolbäck.

På ledningsnätet för vatten och avlopp har huvudledningen för vatten mot Mölntorp relinats. På Svenskbyområdet, Tunalundsvägen, Hanstappevägen samt Solhagsvägen har förnyelse av vatten- och avloppsledningar genomförts. Arbete pågår med att ta fram en ny dagvattenpolicy och ny vatten- och avloppstaxa. Länsstyrelsen har beslutat att verksamhetsområdet för vatten ska utvidgas till att omfatta Bergs kyrkby, Tibble, Svenby och Norrby. Det utökade verksamhetsområdet omfattar ca 50 fastigheter. Om LOVA-bidrag erhålls så kommer även VA att tas med i projektet. Ansökan har lämnats in.

För att säkerställa kvalitén på dricksvattnet och den ekologiska och kemiska statusen på vattnet i vattendragen pågår ett projekt med att revidera kommunens vattenskyddsområde och vattenskyddsföreskrifter. I en av infiltrationsdammarna har sanden bytts ut. Projektering har genomförts för att hitta läge för en ny råvattenbrunn. Pumpstationen vid Intra har genomgått en helrenovering. Den sista och tredje s.k. vattenkiosken är klar.

Städavdelningen har startat upp verksamheten på Äppelparken, Lindbo och Fredhemsskolan. På förskolorna har kemikaliefritt städande införts.

Förskole- och skolverksamhet

Verksamheternas pedagogik och omsorg ska utgå från barn, elever och föräldrars behov. Utveckling och effektivisering pågår ständigt för att möta barn och elevers lärande och utveckling, utifrån vision, värdegrund, statliga som kommunala mål och omfattande lagstiftning. Barn och ungdomars behov, delaktighet och hur vi möter och bemöter barn och föräldrar har betydelse för måluppfyllelse med barnkonventionen som riktmärke.

Elevökningen i grundskola och fritidshem fortsätter. Många barn och ungdomar har under de senaste åren flyttat till Hallstahammar. Vid årsskiftet visar nettoinflytt på 56 (folkbokförda) barn och ungdomar i ålder 1- 19 år för 2017. Bostadsbebyggelse och inflyttning ger platsbrist i grundskolan. Parkskolan har anpassats i etapper för högstadiets behov. Under året har skolan kompletterats med kök, matsal och specialsalar som inte fanns i huset tidigare. Samtidigt anpassades Lindboskolan för yngre barn. Fredhemsskolans hela verksamhet flyttade till Lindboskolan sommaren 2017. Anpassningen av

Parkskolan och Lindboskolan har gett mer utrymme och bra lokaler för sina nya användare, våra elever F-6 och 7-9.

Luftmätningar vid Näslundskolan visade att tryckimpregnerat trä använts i konstruktionen vid tidigare utbyggnader. Det var den tidens sätt att bygga och delas med många andra byggnader från tiden. En del människor kan reagera på tryckimpregnerat trä i inomhusluft vilket många också gjort på Näslundskolan. Skolan utrymdes för att åtgärdas. Under våren flyttade Näslundskolans elever och personal etappvis till Nibbleskolan och f.d. Ungdomens hus i Eldsbodahuset. Genom vilja och god samverkan, inom och mellan förvaltningar, har hela uppdraget med undersökning, ersättningslokaler och åtgärder fungerat på bästa sätt och eleverna har fått sin undervisning. Elever och personal flyttade över till Fredhemsskolan till läsårsstarten i aug. Förskolan har successivt utökats med 140 nya platser sedan 2014 för att klara behovet utifrån befolkningsprognos. Utökningen täcker i dagsläget behovet och platser finns i centrala Hallstahammar eftersom stora kullar lämnat förskolan samtidigt som antal födda varit små kullar senaste åren. Däremot har Strömsholm och Kolbäck fullt redan vid årsskiftet. Något som kommer att påverka behovet av platser i grundskola och förskola är i vilken takt nya bostäder planeras och färdigställs.

Årskurs 6 i Hallstahammars tätort flyttade tillbaka till F-6 skolor från höstterminen. Behöriga lärare tillfördes mellanstadiet samtidigt som behovet av lärare minskades på Parkskolan. Ett komplicerat personalpussel pågick under våren. Lärare på mellanstadiet har förberetts för att kunna sätta betyg.

Huvuduppdraget för förskolans- och skolans utveckling är att höja kunskapsresultaten och få fler elever behöriga till gymnasieskolan. Vårens betygsresultat nådde inte den nivå som eftersträvas. Utifrån modellberäknat värde d.v.s. kommunens socioekonomiska förutsättningar ligger betygsresultatet i mittenskiktet av landets kommuner. Betygsresultaten i december 2017 visar ett lågt utfall för årskurs 9. Denna årskull, födda -02, uppvisar ett bättre resultat än föregående årskulls alarmerande resultat vid höstterminen 2016. Av läsårets 165 elever i årskurs 9 har 56 % godkänt i alla ämnen inklusive nyanlända elever och 62 % godkänt i alla ämnen exklusive nyanlända elever. Precis som under de senaste tre läsåren har betygsresultatet för totalen i kommunen gått ned mellan årskurs 8 och 9. För höstterminen 2017 är det framförallt Parkskolans resultat för årskurs 9 som sjunkit i förhållande till vårterminens resultat för årskurs 8.

#allaskalyckas är arbetsnamnet för att höja kunskapsresultaten genom täta uppföljningar av resultat, åtgärder och strukturerade klassrumsobservationer som rektor genomför i undervisningen. Återkommande uppföljning från områdeschef och rektorsgruppen sker till nämnden och till ledningsgruppen. Satsningar på ledarskap genomförs på alla nivåer, modiga rektorer, ledarskapet i klassrummet, rektorer och förstelärare gör klassrumsobservationer och coachar lärarna. Elevhälsoarbetet har utökats genom anställning av ytterligare psykolog, logoped och skolsköterska. Elevhälsocoacher finns på Parkskolan, Tunboskolan och Nibbleskolan.

Tidiga insatser för att eleverna ska nå kunskapsresultaten börjar i förskolan. Förskolans pedagogiska uppdrag förfinas med sikte på måluppfyllelse. Strategier och stödinsatser stärks för att möta barn som har behov av särskilt stöd. Utökad budgetram med 1 miljon till barn och elever i behov av särskilt stöd fördelades till förskolan och lågstadiet. En större utbildningsinsats genomförs tillsammans med Norberg och Arboga med inriktning på språkstimulering och dokumentation i den flerspråkiga förskolan. Språkstödjare finns på alla förskolor utom en.

Kommunen har aktivitetsansvar, KAA, för elever som inte går eller klarat godkänt slutbetyg i gymnasiet. KAA är ett viktigt uppdrag för såväl ungdomens framtid som för samhället. Då grundskolan har låga kunskapsresultat är det en stor grupp ungdomar som omfattas. Aktiviteter inom KAA verkställs i

samverkan med arbetsmarknadsenheten, Jobbcentrum, med koppling till Arbetsförmedlingen. I uppdraget ingår också att förebyggande följa upp gymnasieskolor för att säkra ”våra” elevers rättighet till fullvärdig undervisning. Rutiner införs för att följa upp vilka insatser eleven får på gymnasieskolan där eleven går vid t.ex. hög frånvaro, när eleven ej når målen, riskerar att hoppa av, inför oövertänkta programbyten.

Årets resultat för barn- och utbildningsnämnden är positivt och redovisar ett överskott med 1 985 tkr. Riktade statsbidrag är en stor del av förvaltningens budgeterade intäkter. Villkor, urval och förutsättningar för de riktade statsbidragen förändras ständigt. Beviljad ram för bland annat grundskolans ”Lågstadiesatsning” sänktes från höstterminen 2017 med ca 1,7 mkr, samtidigt som nya statsbidrag blir möjliga att rekvirera. I grundskolan tilldelades ett nytt statsbidrag för ökad jämlikhet. Förvaltningens intäkter redovisar ett överskott på 431 tkr. Under året har gymnasieskolan tagit emot fler asylsökande elever än budgeterat så där redovisar intäkterna överskott. För fritids är föräldraavgifterna högre än budgeterat belopp, medan förskolans föräldraavgifter gett lägre intäkter än budgeterat. För personalkostnader redovisas ett överskott. Det är främst inom förskolan som inte tillsatt alla tjänster/vikariat då färre barn än budgeterat varit inskrivna under året. Övriga kostnader redovisar ett underskott som till största del uppstått inom verksamhet grundskola, där renoveringar och skolflyttar pågått under året, vilket medfört extra kostnader utöver det engångsanslag som fanns utanför ordinarie budget.

Social verksamhet

Demografin allt mer påtaglig

Den demografiska förändringen i samhället fram till och med 2030 är för Hallstahammars del en ovanligt utmanande utmaning. Fler äldre i behov av äldreomsorg och en utmanande förändring av försörjningskvoten kommer ställa stora krav på kommunens långsiktiga samhällsplanering. Byggnationen av Äppelparkens äldreboende blev klart under sensommaren. Drygt 1500 personer besökte invigningsdagarna. Hemtjänstens volymökning under de senaste åren följer rikets trend och har mattats av under 2017 men kommer öka under kommande år.

Förebyggande insatser en viktig väg fram ännu mer insatser behövs framåt

Kommunens träffpunkter och den förebyggande verksamheten inom äldreomsorgen fortsätter att vara oerhört uppskattad och efterfrågad. Seniorglädje som är ett av många inslag i detta arbete ger många möjligheter till social samvaro och aktivitet. Hästhoven och Hjärtpunkten hade under 2017 betydligt många fler besökare än kommunen har invånare!

Digitaliseringsgraden förbättras men hastigheten ska öka

Socialnämndens arbete med att använda modern teknik som stöd i verksamheterna ökar år för år. Under 2017 har verksamhetssystem bytts ut och implementerats inom alla nämndens verksamheter. För kommande år kommer en särskild plan för den fortsatta digitaliseringen att tas fram.

Försörjningsstödsberoendet minskar

Försörjningsstödet ligger för första gången på väldigt många år i balans i förhållande till budget. Volymen på det utbetalda försörjningsstödet har minskat med drygt fem miljoner kronor mellan 2014 och 2017.

Fler människor i egen försörjning

Kommunens Jobbcentrum får i snitt ut nästan 10 personer per månad i aktiv sysselsättning. Arbetsmetodiken har rönt stort intresse och uppenbarligen fungerar den utmärkt. Av de som kommer ut i arbete har nästan hälften tidigare haft försörjningsstöd från bidragsberoende till skattebetalare!

Gula villan en viktig del i arbetet

Under 2017 har arbetet fortsatt med att implementera en boendetrappa inom missbruksområdet för att kunna göra så mycket hemmaplanslösningar som möjligt. Gula villans härbärge och boendestöd har sedan starten 2016 utvecklats mycket positivt. Genom härbärgets och motivationssatsningen finns nu möjligheterna till god planering för behövande och dessutom möjliggörs effektiva insatspaket.

Externa placeringar och byte av placeringsform

Särskild kraft har lagts under 2017 och även framledes att läggas på att skapa möjlighet att rekrytera egna familjehem, se över ersättningssystemet till dessa och de facto rekrytera mer kostnadseffektiva lösningar över tid. De förändrade ersättningsreglerna för ensamkommande m.fl. kommer vara särskilt utmanande för socialnämnden och arbetet med att mildra effekterna av detta är påbörjade.

Första hjälpen till psykisk hälsa (MHFA)

Kunskapsnivån när det gäller psykiska sjukdomar är låg hos gemene man och detta behöver mötas genom aktiva åtgärder. Socialnämnden har därför under 2017 utbildat flera av nämndens medarbetare till instruktörer vid Karolinska institutet. Utbildningen ger våra medarbetare behörighet till att organisera och ge egna Första hjälpen till psykisk hälsa-kurser. Under 2018 kommer våra instruktörer genomföra utbildningar. Hallstahammars kommuns satsning har rönt uppskattning från brukarorganisationer och andra kommuner.

Ungcenter motverkar hemmasittande och skapar aktiva ungdomar

Ungcenter startade i januari 2017 i syfte att skapa en verksamhet i Hallstahammars kommun som skulle klara av att anpassa och erbjuda aktiviteter till ungdomar som idag står långt ifrån arbetsmarknaden eller skola. Särskild fokus har varit på ungdomar mellan 16–25 år som varken studerar eller arbetar. Där störst fokus ligger på de ungdomar som står långt ifrån arbetsmarknaden eller skola. En ny metod och arbetssätt som utvecklades är Unga val, där ungdomen själv kommer fram till dennes handlingsplan och vilket/vilka mål denne vill sätta. Glädjande är att majoriteten av deltagarna som varit med i projektet har gått ut i arbete på den reguljära arbetsmarknaden samt gått vidare till utbildning inom gymnasium, vuxenstudier och högskola.

Personalmöjliggörare behövs särskilda satsningar genomförda och frisknärvaron ökar

Hallstahammar kommuns socialnämnd står inför en generationsväxling med ett stort antal personer som uppnår pensionsåldern. En särskild satsning på kompetensutveckling, handläggning, arbetsmiljö är under utarbetande och kommer att implementeras löpande inom IFO. SN har som en av de första i landet infört ett tidsbegränsat projekt med arbetstidsförkortning för myndighetsutövande tjänster inom delar av IFO under 2017. Ett tydligt resultat av detta är så här långt att behöriga ansöker om tjänst i kommunen i betydligt högre grad än tidigare. Ett särskilt paket för hälso- och sjukvården har sjuvärdats under 2017 med lovande resultat.

Arbetet med personalförsörjningskedjan initierades från socialnämnden och arbetet har påbörjats under 2017. Framledes behöver kedjans alla länkar sammanfogas där bl a bemanningen/rekryteringen behöver

centraliseras och kvalitetssäkras. Glädjande är att utvecklingen av sjuktalen hejdats och minskats under 2017.

Brukarmedverkan stärks inom LSS

Fortsätta deltagandet i SKL:s (Sveriges Kommuner och Landsting) nationella satsning "Förstärkt brukarmedverkan" samt via det egna projekt införliva detta inom hela LSS-verksamheten.

Svårt ekonomiskt läge – särskild åtgärdsplan framarbetet under sista kvartalet

Socialnämnden har lagt stor möda på att arbeta med verksamhetsutveckling, måluppfyllelse och att hålla budgetramen. Det senare har under 2017 lyckats ganska väl. Det första åtgärdsprogrammet är verkställt och ytterligare ett har antagits under 2017.

Ekonomisk redovisning

Socialnämndens budgeterade kostnader är 533 339 tkr, med en nettokostnad av 385 457 tkr. Socialnämnden redovisar ett underskott med -798 tkr, vilket kan jämföras med prognostiserat underskott om -4 345 tkr.

Resultatområde Äldreomsorg redovisar ett resultat på +260 tkr. Underskottet för högre personalkostnader inom Hemtjänsten kompenseras med höjda avgifter, högre försäljning i samband med flytten till Äppelparken samt med riktade statsbidrag till det nya äldreboendet. Äldreomsorgen har sammantaget avsevärt förbättrat sitt resultat med utökad ram och ett gott effektiviseringsarbete.

Resultatområde Arbete och Utbildning redovisar ett överskott på +1 866 tkr. Detta är glädjande resultat då 2017 utgjorde en stor ekonomisk utmaning för detta delvis nya område. Detta positiva resultat är dock ingen garant för framtida resultat på dessa nivåer framöver. Under 2017 har ett antal statsbidrag funnits tillgängliga som sökts och erhållits. FAS 3 försvinner som intäktspost vilket kommer påverka de ekonomiska möjligheterna att uppnå en ekonomi i balans. Statens utformning av statsbidrag, anställningsstöd mm påverkar detta område direkt och ofta omedelbart.

Resultatområde LSS redovisar ett underskott på -77 tkr. De nya bedömningskriterierna för personlig assistans från Försäkringskassan har medfört ökade kostnader för kommunerna. Dock blev intäktsbortfallet mindre än vi såg i augusti på grund av att de pågående statliga utredningarna har påverkat Försäkringskassans bedömningar, i nuläget mer positivt för kommunen. Antalet brukare inom personlig assistans har minskat under hösten, vilket medfört minskade kostnader för kommunen. Vi har också fått engångsvisa intäkter under hösten som vi inte räknat med. Vi har fått 2 placeringar av barn (skolgång på annan ort och betalar boendet) vilket medför ett underskott på övriga kostnader, dock har detta balanserats av att vi vakanshållit en chefstjänst samt besparing enligt handlingsplan inom daglig verksamhet. Besparingen inom daglig verksamhet har medfört att brukarna har mindre antal dagar i dagliga verksamheten.

Resultatområde IFO redovisar ett underskott på -4 506 tkr vilket går att härleda till placeringar för barn i behov av skydd (-7 800 tkr) och vuxna personer där vi tvingats köpa plats för dels behandling enligt LVM och dels för avgiftning då Regionen inte tagit emot. Köp av lokal för jourboende – 400 tkr, köp av plats på Kvinnojour – 130 tkr. Tillfällig kostnad för renovering av lokaler för ungdomsmottagningen – 120 tkr. Ungdomscoacherna har 2017 kostat 100 tkr mer än budget. Denna verksamhet ska fördelas kostnadsvis mellan flera förvaltningar men underskottet har i år helt landat på IFO. Andrahandskontrakt på vuxensidan kostar -440 tkr mer än budget i år och Gula Villan har full budgettäckning först 2018 så i år blir underskottet -1 800 tkr. Överskotten finns på vuxensidan på försörjningsstöd med +3 500 tkr samt av engångsvisa statsbidrag motsvarande +5 900 tkr. Mottagandet av ensamkommande flyktingbarn

har fått kraftigt sänkta statliga ersättningar från 1 juli i år. Trots detta redovisar enheten ett nollresultat vilket innebär att verksamhetens arbete att möta det nya läget varit mycket effektivt. Förvaltningsövergripande verksamhet redovisar ett överskott om 1 659 tkr. Den dominerande orsaken till överskottet är att det praktiska arbetet med avskaffning av delade turer inte har påbörjats under året. Annan förklaring är att avsatta medel till feriearbeten inte har använts fullt ut. Ersättning till förtroendevalda blev lägre än budgeterad och förbättrar också resultatet. Höga kostnader för verksamhetssystem Procapita minskar överskottet med -693 tkr.

Kultur – o fritidsverksamhet

Verksamhet

Om- och utbyggnad av Hallstahammars ridklubbs anläggning har genomförts under 2017 av föreningen och den nya anläggningen invigdes under hösten. Hallsta ridklubb har fått utökat driftbidrag från 2017 för att kunna finansiera om- och tillbyggnaden och de ökade driftkostnaderna. Ny serveringsbyggnad i Kolbäcks Folkets Park har färdigställts. Även en ny boulehall och boxningshall, nytt golv i Parkskolans idrottshall samt förbättringar i Nibblehallen och Sporthallen har genomförts under 2017.

Skantzö camping har fortsatt visat mycket goda resultat. Antalet uthyrda camping- och stugnätter har aldrig tidigare varit så högt vilket understryker att 2017 blev det bästa campingåret någonsin. Även vidareutvecklingen av verksamheten till vintercamping har genererat många nya kunder.

Fem framgångsrika utställningar har genomförts i Naturfotografiska sedan invigningen i november 2016. De konstnärer som hittills har ställt ut har varit mycket nöjda. De har berömt galleriet för dess höga kvalitet, professionella bemötandet och servicen runt utställningarna. En av målsättningarna med detta för Norden unika fotogalleri för naturfoto är att stärka kommunens attraktivitet och bidra till ökad handel. De flesta besökarna kommer ifrån Mälardalsregionen men galleriet har också regelbundna besök från andra delar av Sverige.

Samarbetet med Kolbäcks skateförening och kommunens planavdelning har fortgått. Ett stort och tydligt engagemang från Kolbäcks ungdomar har genomsyrat detta framgångsrika ungdomsprojekt. Första etappen av den nya aktivitetsparken intill Stationshuset beräknas stå färdig april/maj 2018.

Ekonomisk analys

Kultur- och fritidsnämndens budgetram år 2017 är 38 476 tkr. Under året har ramen utökats med 2 mkr till följd av utökat bidrag till Hallsta Ridklubb. År 2017 redovisar nämnden ett negativt resultat på -951 tkr.

Kultur- och fritidsverksamheten redovisar ett negativt resultat på -728 tkr. Intäkter och personalkostnader klaras inom tilldelad budgetram men med förändringar mellan verksamheterna. Fritidsgårdar har ökat sin bemanning till följd av ökat antal besökare. På biblioteket, kulturskola och kulturhus har däremot inte hela personalbudgeten använts då personal arbetat deltid samt budgeterade tjänster inte har tillsatts. Även nämnden visar ett överskott på personalkostnader. Övriga kostnader överskrider budget. Kulturhuset var under våren utsatt för skadegörelse. I övrigt så har fortsatta satsningar gjorts på kulturhuset, biblioteket och allmän kulturverksamhet i form av bl.a. ny belysning, självbetjäningssystem, möbler, dörrlarm och nytt ljudsystem.

Bad och camping redovisar ett negativt resultat på -223 tkr. Skantzö camping avviker från budget med både ökade intäkter och kostnader. Skantzö camping har under året haft en hög beläggning vilket tillsammans med höjda avgifter har resulterat i ökade intäkter. Ökad beläggning innebär också mer

slitage och det på en gammal anläggning där behoven redan är stora. Ständiga förbättringar görs för att det ska vara en ändamålsenlig anläggning.

Framtiden verksamheterna

Kommungemensamt

Under avsnittet övergripande utvecklingsområden redovisas pågående och framtida projekt och utmaningar

Bygg-o miljöverksamhet

Årets sista tertial kommer bland annat att präglas av nyrekryteringar både på miljö- och byggsidan. En relativt frekvent syssla de senaste åren. Ett vikariat för föräldraledighet på hälsoskydd kommer att finnas vid årsskiftet och så ska det anställas en byggnadsinspektör. Förvaltningen genomgår nu en relativt stor förändring på personalsidan, vilket gör att mycket tid ska läggas på upplärning och samarbete.

Taxan för plan-och bygglagen kan behöva revideras då plansidan aviserar revidering. Miljöbalkstaxan är i behov av revidering.

Värt att nämna från planerad verksamhet är projekt skrotiga gårdar, vilken miljö och bygg ska samköra. Ett projekt med tillsyn av kemikalier i detaljhandeln genomförs under hösten. Ett större antal miljöfarliga verksamheter planeras att besökas då handläggarna är nya. Besöken där är primärt avsedda som orienterande besök, men ger sannolikt uppgifter att lösa på köpet.

Teknisk verksamhet

Hallstahammar har ett gynnsamt läge med sin närhet till både Västerås, Eskilstuna och Köping. Goda möjligheter till pendling finns inom regionen vilket gynnar Hallstahammar. Efterfrågan på bostäder ökar i kommunen och flera projekt pågår för att skapa förutsättningar för att möjliggöra ett ökat bostadsbyggande. Kommunen har till för några år sedan haft god tillgång på villatomter, men nu ser vi att det är hög efterfrågan och att merparten av de tomter som släpps, omgående blir sålda. Då det råder brist på villatomter pågår en rad plan- och exploateringsprojekt för att skapa fler villatomter.

För att få igång fler bostadsbyggnadsprojekt har förvaltningen anvisat mark till intresserade byggherrar och flera projekt har därigenom kunnat starta.

Eftersom nivån på investeringsbudgeten är hög och behovet av nya bostäder är stort så är arbetsbelastningen hög på både planavdelningen samt beställnings- och planeringsavdelningen.

Behovet av nya medarbetare som arbetar med projektledning, vatten och avlopp, planering samt mark- och exploatering är betydande om kommunen ska lyckas med bostadsförsörjningen.

I dagsläget har planavdelningen en roll med ansvar för infrastruktur och övergripande trafikplanering. För att fullt ut kunna ta på sig denna roll behöver resurser anställas som arbetar med dessa frågor.

Även miljöområdet kommer fortsatt att ha en hög belastning, som organisationen ser ut idag är området starkt beroende av externa personella resurser. Om kommunen avser att vidhålla dagens exploateringstakt krävs att det avsätts ej försumbara medel för externa personella resurser.

I dagens planläggning förväntas detaljplanerna lösa allt mer komplexa frågeställningar vilket medför att förvaltningens kompetenser behöver samverka i planarbetet. Kostnaderna kommer samtidigt att öka eftersom flera utredningar behöver beställas. En lösning för dessa kostnader behöver utvecklas ifall kommunen ska fortsätta sin offensiva planläggning. Detaljplanerna som nu arbetas fram kommer att

medföra stora kostnader vid projektering- och exploateringskedet. För att lyckas med bostadsbyggandet och få en röd tråd i processen måste dessa kostnader tas med i kalkylerna för detaljplanernas genomförande.

Planavdelningen har tidigare fått bidrag för att se till att kommunen kan erbjuda opartisk energi- och klimatrådgivning. Bidraget för 2018 är 134 tkr. Om kommunen ska kunna fortsätta att ha kvar tjänsten som bland annat bedriver energi- och klimatrådgivning behöver medel fås för detta. I nuvarande budget finns ingen möjlighet att ha kvar tjänsten år 2019.

Det finns ett stort behov av att förbättra beläggningen på kommunens gator och vägar. För att undvika kapitalförstöring bör ca 5 % av total belagd yta toppbeläggas årligen (50 000 kvm av totalt 1 000 000 kvm). Om vi inte klarar att hålla den takten riskerar de toppbeläggingsinsatser som utförs att få en betydligt kortare livslängd än normalt. Inom vissa områden finns bärighetsproblem vilka måste åtgärdas genom en mer omfattande ombyggnad av vägkroppen. Alternativet att lägga på mer asfalt innebär att man inte löser problemet utan snarare förvärrar det. Toppbeläggningen används också idag som en balanseringspost för vinterväghållning. Detta har kritiserats i en revisionsrapport som tekniska nämnden tagit del av.

Önskvärt är att anslagen till att bygga om undermåliga vägdelar samt för att toppbelägga ökar för att undvika framtida fördyringar av vägunderhållet. Den ”ROSY”-inventering som utfördes 2016 påvisar just detta behov. Vägnetet kommer även fortsättningsvis att inventeras med jämna mellanrum, för att vi ska kunna följa hur statusen på vägarna förändras över tid. Under 2016 deltog Hallstahammars kommun i SKL:s undersökning ”Kritik på Teknik”, och det område där mest förbättringar efterfrågades var på beläggningsunderhåll av gator och gång- och cykelvägar.

Gatubelysningen har under 2017 bytts ut till moderna LED-armaturer, vilket kommer att bidra till en god framtida besparing med anledning av minskad elförbrukning. Ett förslag för utformning av belysning av GC-väg vid Trädgårdsgatan finns framtaget och kommer att utföras under 2018.

Projektet ”Säker skolväg” startade i nov/dec 2017 med syfte att öka antalet elever som går eller cyklar till skolan. I detta första skede har eleverna i årskurs fem på Nibbleskolan i Hallstahammar och Vallbyskolan i Kolbäck fått svara på en enkät om hur de upplever vägen till och från skolan. Målet har varit att kartlägga var eleverna upplever skolvägen som otrygg eller farlig, samt att hitta lämpliga förbättrings- och trafiksäkerhetshöjande åtgärder. Faller detta väl ut ser vi en fortsättning på projektet under 2018, som då bör innefatta andra skolor och eventuellt fler årskurser i undersökningen.

Parkeringsituationen i Hallstahammar har varit problematisk på sina håll. I takt med att Hallstahem infört avgifter på sina boendeparkeringar har vi sett att fler väljer att parkera utefter kommunens gator. Med anledning av detta ser vi att det finns behov av att utöka det antal timmar som vi köper parkeringsbevakning idag. Just nu respekteras inte de lagar och regler som finns på gatorna att det väldigt sällan innebär någon konsekvens för den som parkerar fel.

Vi påbörjar åtgärder på våra lekplatser enligt den lekplatsöversyn som är utförd. Det som skulle ha utförts under 2017, tillgänglighetsanpassning av två lekplatser samt en upprustning, kommer istället att utföras under 2018. Enligt ursprunglig plan kommer det under 2018 att avvecklas två lekplatser och tre kommer att upprustas. Planen för lekplatserna sträcker sig fram till 2024.

Många av kommunens fastigheter har en stor underhållsskuld på grund av att det saknats personella resurser, för låg budget samt underhållsplaner. Slitaget är högt på framförallt skolfastigheter vilket innebär att underhållskostnaden på dessa är högre än på normalfastigheten. Kommunen har också köpt

in fastigheter med ett stort underhållsbehov. Detta gäller Folkets hus i Hallstahammar, Folkets Park i Kolbäck samt Linnéagården. Dessa fastigheter behöver fortsatt extra medel för underhåll.

Vi kommer med start under 2018 att fokusera på att ta fram underhållsplaner för våra fastigheter. När vi planerar arbeten ska vi ta hänsyn till hela fastigheten och de åtgärder vi gör bör byggas på Beloks Totalmetodik. Innan ytskiktsreoveringar genomförs ska status på våra fastighetsinstallationer vara känd, så att vi utför arbetena i rätt ordning.

Vi har en del outhyrda lokaler idag, vi kommer under 2018 påbörja ett arbete för att synliggöra och marknadsföra dessa lokaler på ett bättre sätt via kommunens hemsida.

Skantzensområdets fastigheter har en högre underhållskostnad än vad som finns som utrymme i befintliga hyresavtal. Förutom underhåll på fastigheterna pågår arbete med att öka områdets attraktivitet för turister. Detta arbete kommer också att innebära merkostnader för området. Utöver detta så har kommunen övertagit ansvaret och underhållet av ett antal bryggor och broar där ansvaret tidigare låg hos kanalbolaget. En besiktning har genomförts och en underhållsplan har under sommaren 2016 tagits fram för dessa anläggningar. Det finns ett bristande underhåll på merparten av dessa anläggningar som behöver åtgärdas inom kommande 3 år.

Visa av de erfarenheter vi lärt i samband med projekten på Lindboskolan och Parkskolan måste vi arbeta för en rimlig framförhållning på framtida projekt. Närmast håller vi och tittar på en utbyggnad av Tunboskolan för mellanstadium som ska vara klart till hösten 2019 samt en möjlig placering av förskola i anslutning till skolan. På Näslundsskolan kommer det att, med stöd i den utredning som gjorts, tas beslut om kommande åtgärder. Den tidigare gjorda utredningen om utbyggnad av skolan kommer att integreras i projektet att återställa skolan i uthyrbart skick.

Planering för vad som ska ske med Ädelstenen pågår. Det finns ett succesivt behov av ytterligare platser för äldreboende vilket talar för en ombyggnad (ca 20 platser innan 2019, ytterligare 20 platser till 2020 och 20 platser till 2023). Med god planering är det möjligt att genomföra ombyggnation så att delar av fastigheten kan tas i bruk. Arbeten som orsakar oljud och vibrationer i bl a plattan bör utföras i ett så tidigt skede som möjligt.

På vattenverket kommer arbete att fortsätta med åtgärder för att säkerhetsställa kommunens dricksvattenförsörjning. En revidering av vattenskyddsområde med tillhörande vattenskyddsföreskrifter pågår. En ny råvattenpump med tillhörande överbyggnad ska installeras under 2018. För att ytterligare säkerhetsställa dricksvattenförsörjningen kommer dricksvattenpump nummer 3 att installeras mot Kolbäck.

På reningsverket var det planerat att en fosformätare skulle installeras för bättre och jämnare flöde på fällningskemikalier och därmed få lägre kostnader. Efter ombyggnationen till kväverening har anläggningen haft svårt att hålla de lägre gränsvärdena för fosfor i de nya villkoren. Anläggningen i dag saknar de rätta förutsättningarna som ska få partiklar i avloppsvattnet att sedimentera. För att komma tillrätta med problemet måste större insatser göras. Skrapan till försedimenteringsbassängen kommer eventuellt att bytas ut. Storleken för åtgärder kan inte bestämmas innan bassängen töms. Ett uppströmsarbete kommer att startas med syfte att förbättra slammets kvalitet och på det sättet få det mer attraktivt.

När det gäller ledningsnätet fortsätter verksamheten att lägga fokus på planerad förnyelse av VA-ledningar enligt investeringspaketet, där målet är att minska andel läckage och driftkostnader över tiden. Ett antal åtgärder från verksamhetens saneringsplan för avloppsledningar kommer att utföras under

kommande år. Länsstyrelsen, som är tillsynsmyndighet för reningsverket, har genom ett föreläggande begärt en kraftig minimering av ovidkommande avloppsvatten till reningsverket. Arbete med att installera flödesmätare på ledningsnätet har gjorts och kommer att fortsätta om verksamheten ser att det behövs. Detta görs för att verksamheten ska kunna hitta vattenläckor snabbare.

Till de viktigaste frågorna inom VA och andra aktörer hör anpassningen till ett förändrat klimat som vi måste klara. Hit hör främst dagvattenhantering, både i nya och befintliga områden. Ett annat omfattande arbete framöver är att kommunen bör ta fram VA-policy och VA-plan. I en policy fastställs strategiska vägval och riktlinjer för hantering av olika frågor. VA-policy är ett viktigt styrdokument i det fortsatta arbetet med VA-plan. Syftet med att upprätta en kommunal VA-plan är att få en heltäckande långsiktig planering för hela kommunen både inom och utanför nuvarande VA-verksamhetsområde. Även VA-taxan med separat dagvattentaxa behöver ses över för att möjliggöra kommande års investeringar.

En annan påverkan av klimatförändringar är att grundvattnet kan påverkas av förändringar av nederbörd och temperatur som höjda och sänkta grundvattennivåer. Både höjda och sänkta grundvattennivåer kan leda till en ändrad flödesriktning av grundvattnet, speciellt i samband med infiltration. En ändrad flödesriktning kan innebära att föroreningar kan transporteras mot en dricksvattenbrunn där flödesriktningen tidigare var riktad bort från brunnen. Utgående dricksvatten har sen en tid tillbaka haft förhöjda halter av bl.a. turbiditet och vi får allt svårare att klara gällande gränsvärde. Inom en snar framtid kan verksamheten vara tvungen att installera ett nytt reningssteg i form av ett filter. Detta skapar nya frågor som, kan befintligt vattenverk byggas ut och kompletteras för nödvändiga beredningsprocesser eller är det bättre att bygga nytt? Med tanke även på att E18 ska breddas intill vattenverket. Hur ser befolkningsprognosen ut för de närmaste 20 åren? Vilken produktionskapacitet kommer vi att behöva och hur stora mängder avloppsvatten måste vi kunna rena framöver?

Länsstyrelsen har gett Hallstahammars kommun ett föreläggande om att förse området Svenby, Bergs kyrkby, Tibble och Norrby med vattentjänster för dricksvatten. Vid projektets genomförande är det lämpligt att även anlägga avlopp och fiber. Under förutsättningen att det går att finansiera den merkostnad som detta innebär. LOVA-bidrag har sökts för detta.

Sist men inte minst så måste en reservvattentäkt eller en reservvattenförsörjning lösas på något sätt. En förstudie pågår för att klarlägga vilka olika alternativ som finns för att förse Hallstahammars kommun med en reservvattentäkt.

Förskole-och skolverksamhet

Anpassningen av Parkskolan och Lindboskolan har resulterat i fina och bra lokaler med mer yta och plats för inflytt. Drift-och kapitalkostnad för anpassningen är inte fullt ut kompenserad i ram 2018, vilket medfört ett budgetproblem trots omprioriteringar och ansträngning att få ihop till nya hyror. Om sökta medel från Boverket beviljas kommer det att minska, men inte helt avhjälpa problematiken.

Nu brårskar det att lösa lokalbehovet i första hand för grundskolan i Kolbäck som behöver fler skollokaler 2018 för låg- och mellanstadiet för att klara nuvarande elevantal och för att återföra årskurs 6 till mellanstadiet samt ge plats för inflyttning. Det behövs en temporär lösning för höstterminen 2018 och långsiktigt till höstterminen 2019. Beslut om skollokaler och finansiering av driftkostnader behöver tas i kommunfullmäktige och i budgetprocessen 2018. Vallbyskolan kommer inte att klara elevantalet läsåret 18/19, klassrummen räcker inte. Tillfällig lösning måste ordnas från hösten 2018 inför att lokalbehovet åtgärdas långsiktigt. I avvaktan på beslut i kommunfullmäktige pågår planering för att blivande årskurs 5 vid Vallbyskolan från hösten 2018 flyttas till Tunboskolan.

Tillgången på förskoleplatser varierar och i nuläget är det ont om plats i Kolbäck och Strömsholm men platser finns i Hallstahammar. Personalresurser behöver vid behov omfördelas mellan tätorternas förskolor. Förskolan Lärkan lämnar många 5 åringar till förskoleklass närmaste åren som ger plats för nya barn i förskolan. Fler förskolelokaler i Kolbäck planeras inte till 2018.

Däremot behöver beslut fattas var förskolelokaler långsiktigt kan skapas inför inflyttning vid bostadsbebyggelse och ökade födelsetal. Det bör ske i samband med beslut om lokaler för grundskolan i Kolbäck.

Återflytt till Näslundskolan kan inte ske sommaren 2018 utan dröjer sannolikt till sommaren 2020. Tekniska förvaltningen genomför en utredning av byggnaden med förslag på åtgärder. Utredningen beräknas vara klar i början av 2018. Därefter beslutas om åtgärd. Näslundskolan har också vid återflytten behov av fler lokaler för att behålla årskurs 6 och få utrymme för inflyttning i området.

Skolverket har tagit fram en nationell IT-strategi för digitalisering. Tillgången till digitala verktyg ska vara likvärdig och digitaliseringen bidra till att resultaten förbättras och verksamheten effektiviseras. Den nationella digitala IT-strategin kommer att ställa krav på skolornas huvudmän. Hallstahammars kommun måste skaffa beredskap med ekonomiska resurser och IT-kompetens för att kunna uppnå målen med den nationella IT-strategin. Under maj 2017 antog barn- och utbildningsnämnden en ny IT-strategi för grundskola och grundsärskola. Digitala verktyg och lärarresurser ska vara en självklar del i elevernas lärande och arbetssätt på skolorna. Programmering och datalogiskt tänkande ska ingå i den pedagogiska verksamheten enligt nya läroplanen gällande från den 1 juli 2018. Målen i förvaltningens IT-strategi för 2017–2018 är att höja den digitala kompetensen och därför behöver resurser avsättas i form av tid, teknik, kompetensutveckling samt styrning och ledning. En IT-pedagog har anställts, Ipads har införts till åk 6 och 7, lärarna har fått kompetensutveckling och skolledarna går utbildningen ”leda digitalisering”. Förskolan har mycket stort utvecklingsbehov för att leva upp till den föreslagna nationella IT-strategin. Den bakomliggande tekniken och infrastrukturen behöver byggas ut för att ge förutsättning att använda den digitala utrustningen på alla förskolor. Förskolan behöver tillföra resurser för samnyttjande av grundskolans IT-enhet. Förskolan behöver hjälp från kommunens övergripande IT-enhet för den bakomliggande teknik, infrastruktur och nätåtkomst som krävs för att uppnå en likvärdig nivå för kommunala verksamheter.

2018 kommer stadierna att återinföras och timplanen kommer att stadiindelade för grundskolan och grundsärskolan. Språkvalet blir obligatoriskt från åk 6 och programmering i matematik och teknik förstärks. Förskoleklassen blir obligatorisk vilket kommer att påverka samarbetet med skolan och fritidshemmen.

Måltidsenheten står inför en ny livsmedelsupphandling 2018. Ett dataprogram har köpts in som kan ta fram statistik och bidra till kostnadseffektivitet och underlätta inför upphandling, prisuppföljning och inköp. Det är en svår utmaning att klara den ekologiska målsättningen för inköp av livsmedel om det inte tillförs medel i kommande års budgetar. Måltidschefen berörs i stort sett vid all anpassning och utbyggnad av förskolans och grundskolans lokaler när kommunen växer. Det blir ett stort tryck på måltidsenhetens ledning och administration. Enheten har infört en ledningsgrupp för att fördela uppgifter och avlasta måltidschefen. Förstärkning behövs för att klara måltidsenheten åren framöver med de lokalanpassningar och eventuella utbyggnader som återstår.

Samverkansavtal med Västerås stad innebär att ”våra” gymnasieungdomar söker och blir antagna till gymnasieprogram på samma villkor som Västerås egna elever. Platskostnaden varierar för olika program. Till programkostnaden läggs kostnader för låga betygspoäng (särskilt stöd)/SVA och förvaltningsgemensamma kostnader. Allt enligt årligen fastlagd prislista. Kommuner i samverkan får

stå för sin andel av gymnasiekostnaden som Västerås stad har. Inför 2018 håller ett nytt avtal på att tas fram. Avtalet beräknas vara klart under vintern och kommer att gälla från 1 januari 2018. Kravet på skolornas uppföljning och återrapportering stärks t.ex. för närvaro, resultat och stödinsatser. Ersättning för stödinsatser ingår i ersättningen till skolorna. Gymnasieutbildningens budgetram behöver anpassas till det nya samverkansavtalet och Västerås nya prislista som följer. Extraordinära stödinsatser kommer att hanteras och beslutas inom barn- och utbildningsnämnden istället för att ingå i Västerås organisation för fördelning. Det förutsätter att gymnasieutbildningen tilldelas budgetmedel i ram för handläggning/uppföljning och stödresurser motsvarande kostnaden/elev som Västerås budgeterar. Detta för att "våra ungdomar" ska få en likvärdig gymnasieutbildning som Västerås erbjuder.

Social verksamhet

Ekonomi svår bemästrad

Socialnämnden har lagt stor möda på att arbeta med verksamhetsutveckling, måluppfyllelse och att hålla budgetramen. Det senare har under 2017 nästan lyckats. Under året har de externa placeringarna kostat stora summor, både vad gäller vuxna, barn och unga. Socialnämndens verksamheter är i huvudsak mycket kostnadseffektiva i jämförelse med andra kommuner och håller god kvalitet. Utmaningen att bli ännu mer kostnadseffektiva när kostnadsläget är gott (vilket bla PWC visat under 2017), när verksamheterna växer och nya tillkommer är synnerligen utmanande. Behoven inom nästan alla av socialnämndens behovsgrupper kommer vara utmanande för en lång tid framåt.

Barn och ungdomsvården växer, utmanar och utvecklas

Det är kommunerna som via den sociala barn- och ungdomsvården ansvarar för att ge barn och unga som far illa skydd och stöd. Demografiska förändringar, nya målgrupper tillsammans med alltmer komplexa arbetsuppgifter har gjort att kraven på kompetens inom verksamheten har ökat. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har tagit fram en handlingsplan för den sociala barn- och ungdomsvården på nationell nivå och Hallstahammars kommun har tagit fram en lokal plan. Tanken är att handlingsplanen ska bidra till att ge verksamheten bättre förutsättningar att klara sitt uppdrag att skydda och stödja barn som far illa eller riskerar att fara illa.

Social hållbarhet måste prioriteras

Även under kommande år kommer arbetet med att bidra till självförsörjning vara ett prioriterat mål och Jobbcentrum är en avgörande del i detta. Likaså den resurs inom Motivationssatsningen som arbetar mot att få människor i missbruk till nykterhet och egenförsörjning. Motivationssatsningen, som är en satsning på förstärkt vård på hemmaplan för missbrukare, fortsätter under 2018. Försörjningsstödkostnaderna har sjunkit mycket under 2017 men fortfarande är en stor andel av befolkningen bidragsberoende i olika system. Insatser som möter utvecklingen inom den sociala ekonomin måste öka. Den geografiskt socialt snedfördelade ojämlikheten i kommunens befolkning vad gäller sysselsättning, utbildningsnivå, valdeltagande etc måste mötas.

Boendefrågor allt fler behöver stöd för att finna boenden

Ett härbärge öppnades under 2016 i Hallstahammars kommun. Men behovet av bostäder till människor som av olika sociala skäl saknar bostad är mycket stort och växer år för år. Det är många grupper i samhället som behöver stöd och hjälp för att hitta ett boende; hemlösa, nyanlända, barnfamiljer (t ex tidigare vräkt), våldsutsatta kvinnor m.fl. Dessutom saknar många människor bostad när de är på väg ut från olika typer av HVB-hem men hindras i sin utveckling av att bostad saknas. Detta leder i sin tur till ökade kostnader för socialnämnden. Samma situation finns i många andra kommuner.

Den demografiska förändringen en ovanligt utmanande utmaning

Den demografiska förändringen i samhället fram till och med 2030 är för Hallstahammars del men även för hela Sverige en ovanligt utmanande utmaning för bl a den kommunala verksamheten. Kommunen behöver under närmaste åren i ännu högre grad planera för denna förändring och vad som kommer krävas för att kunna hantera denna stora fråga. Servicegraden inom äldreomsorgen och därmed behovet av nya äldreboendeplatser och behovet av en ännu mer utbyggd förebyggande verksamhet behöver brytas ner och särskilda långsiktiga planer bör arbetas fram. Med nuvarande servicenivå 80 år och äldre behövs uppskattningsvis ytterligare 50–55 platser i särskilt boende utöver vad det nya äldreboendet erbjuder när det står klart.

I stort behov av möjliggörare och friskare arbetsplatser

Socialnämnden ser ett stort rekryteringsbehov nu och i framtiden inom samtliga verksamheter. Det kommer bli allt svårare att rekrytera personer med rätt utbildning och erfarenhet, t.ex. handläggare, vård- och omsorgspersonal, specialister, chefer och sjuksköterskor. För att kunna rekrytera och behålla duktiga medarbetare i framtiden krävs att vi är attraktiva som arbetsgivare och kanske vågar ta lite nya grepp. Under 2017 har en rad insatser genomförts för att öka attraktiviteten som ser ut att ge resultat. Ytterligare insatser är planerade och kommer att sjasättas under 2018.

Behov av utvecklat stöd till personer med psykisk ohälsa

Människor med psykisk ohälsa är kanske den grupp som är mest utsatt vad gäller socioekonomiska faktorer så som ekonomi, boende, tillgång till arbete och delaktighet i sociala nätverk, både i jämförelse med den övriga befolkningen och i jämförelse med andra patient- och funktionshindersgrupper. En stor andel saknar daglig sysselsättning, deltar inte i fritids- och kulturlivet och har ofta få, eller inga, andra kontakter än personal inom stödsystemen. Behovet av boende för personer som är placerade på grund av sin psykiska funktionsnedsättning är stort. Detta måste vara tillgängligt och anpassat för personer med fysiska funktionsnedsättningar, vilket vårt nuvarande boende, 53:an, inte är. Behovet av insatser för att möta den ökade psykiska ohälsan är stort och berör många.

Fler självförsörjande behövs

Även under kommande år kommer arbetet med att bidra till självförsörjning vara ett prioriterat mål och Jobbcentrum är en avgörande del i detta. Likaså den resurs inom Motivationssatsningen som arbetar mot att få människor i missbruk till nykterhet och egenförsörjning.

Försörjningsstödkostnaderna har sjunkit mycket under 2017 men fortfarande är en stor andel av befolkningen bidragsberoende i olika system. Insatser som möter utvecklingen inom den sociala ekonomin måste öka.

Fortsatt arbete med att förstärka brukarmedverkan inom LSS

Fortsätta deltagandet i SKL:s (Sveriges Kommuner och Landsting) nationella satsning ”Förstärkt brukarmedverkan” samt via det egna projekt införliva detta inom hela LSS-verksamheten. LSS verksamheten och socialpsykiatrin möter nya brukargrupper som ställer stora krav på utveckling och kompetenspåfyllnad.

Innovation och nya idéer behövs utmaningen ligger i huret och vadet!

Vi vet att boende på olika avdelningar inom samma äldreboende kan ha helt olika nivå på sitt välbefinnande. Exakt samma resurser, regelverk och formaliserade rutiner kan ge helt olika utslag i livskvalitet och brukarnöjdhet. Detta är ett resultat av att det är komplexa system vi har att göra med. Digitaliseringen kan spela en viktig roll även på det här området, på olika sätt. Automatisering kan t.ex. frigöra tid så att hemtjänstpersonal kan lämna städningen åt robotar för att istället arbeta med att aktivera

de boende så att de kan klara så mycket som möjligt själva, och med att stärka deras känsla av meningsfullhet. Många människor förblir idag boende i sina hem trots att de behöver mycket hjälp av vård och omsorg. För dem bidrar den digitala tekniken i smarta hem till att förbättra livskvaliteten, förlänga självständigt liv och minska sjukvårdskostnader. I tekniken på Äppelparken finns ”allt” sammanfört i telefonen, larm, trygghet mm allt för att förbättra arbetsmiljön, vården och omsorgen men till en lägre kostnad. En innovationsstyrd offentlig förvaltning är målet men vägen dit är aningens otydlig.

Välfärdsteknologin en väg framåt

Välfärdsteknologin behöver implementeras mer i verksamheterna under kommande år. Smarta och effektiva stödsystem är andra delar i denna nödvändiga och viktiga utveckling.

Kultur- och fritidsverksamhet

För att finansiera dels den nya tjänsten som aktivitetsskapare i kulturhuset för de yngre åldrarna, dels de utökade öppettiderna sommartid inom fritidsgårdsverksamheten, var en ramminskning på 800 tkr nödvändig att genomföra från 2018 inom biblioteksverksamheten, föreningsbyrån, allmänskulturen och bad och camping. Denna ramminskning kommer att påverka upplevd service och kvalitet mot våra kommuninvånare. Att hantera ytterligare sparbetning på 200 tkr per år under 2019 och 2020 gör det ytterst utmanande utifrån nuvarande utgångsläge. En lösning på finansiering av kommande årens planerade sparbetning kan vara att tillfälligt lägga ner ett antal utvecklingsarbeten.

Kultur- och fritidsnämnden har genomgått en stark utvecklingsfas de senaste åren där flera nya verksamheter har igångsatts. Dock har inte det administrativa stödet vuxit i samma takt. För att minska på nuvarande arbetsbelastning på ledningsfunktioner samt öka förmågan att ansöka och rekvirera statliga och regionala medel, bör det administrativa stödet inom förvaltningsledningen växa inom en snar framtid.

Sammanfattande investeringsredovisning

Årets investeringar		Budget	Utfall	Återstår
		2017	2017	budget
Projekt	Inkomster			
2071	INDUSTRIOMRÅDE ERIKSBERG	0	-993	993
2568	TOMTRÄTSMARK	0	-975	975
2075	EXPLOATERING GATAN	0	-241	241
Totalt inkomster		0	-2 209	2 209
Utgifter				
1002	NY LASTMASKIN GATAN	1 500	0	1 500
1003	NY LASTBIL	1 500	0	1 500
1004	INVENTARIER	9 500	0	9 500
2083	EXPLOATERINGAR	10 000	0	10 000
2505	TN OFÖRUTSEDDA INVEST	150	0	150
2522	CENTRUMUTVECKLING	1 500	0	1 500
2530	UTEMILJÖ SKOLOR	2 000	0	2 000
	PROJEKTERING UTÖKA			
2423	VHTOMR	500	25	475
2114	GC VÄGAR KOMMUNALA	1 000	28	972
2086	KNECKTBACKEN	0	37	-37
2085	KV MYRAN	0	38	-38
2082	STEHAGSVÄGEN	0	39	-39
1208	AKTIEKÖP	0	43	-43
2502	OMB TROLLBACKEN PS ET 2	300	52	248
2514	FÖRSKÖNING ALLM PLATSER	300	79	221
2507	NYA HYRESAVTAL	5 000	92	4 908
2084	SMEDJEGATAN	0	117	-117
2072	EXPLOATERING IND. GATAN	0	157	-157
2382	BIBLIOTEKET I KBK	450	200	250
2381	UTEWIFI SKANTZÖ CAMPING	0	210	-210
2512	NIBBLE FJÄRRV, ET 4	400	270	130
2501	DIV OBJEKT, VÄRME-VENT	2 100	383	1 717
2519	FÖRSKOLE- OCH SKOLLOKALER	50 000	394	49 607
2115	BIODIESEL TANK	330	492	-162
2081	KV VATTENTORNET	0	539	-539
2504	SANERING VA	1 400	544	856
2528	BRÅNSTAPARKEN	1 000	595	405
2247	GATUOMBYGGNAD	1 200	610	591
2426	VA INV PKT	0	761	-761
2152	TRAFIKSÄKERHETSÅTGÄRDER	2 200	766	1 434
2102	NY BYGGTIPP	500	901	-401
2113	NYA CYKELVÄGAR	7 000	1 000	6 000
2422	ERSÄTTA OLJEPANNA RV	0	1 003	-1 003
2523	ELDSBODAVÄGEN EKFB	2 500	1 102	1 398
2591	INVESTERING MARK	0	1 500	-1 500

Årets investeringar fortsättning		Budget 2017	Utfall 2017	Återstår budget
2080	KV FASANEN	0	1 638	-1 638
2380	OMB KULTURHUS KFN	4 150	2 422	1 728
1006	PARK MASKINFÖRNYELSE	3 000	2 887	113
2424	VERKENS INV PAKET	5 500	2 963	2 537
2077	EXPLOATERING NÄS GATA	1 200	3 213	-2 013
2511	SERVERINGSBYGGNAD F PARK	3 000	3 250	-250
2078	EXPLOATERING NÄS VA	2 000	3 470	-1 470
2142	BELYSNING BRÅNSTALEDEN	1 200	3 743	-2 543
2510	ENERGI INVESTERINGAR DIV STÖRRE	5 500	3 907	1 593
2509	OMBYGGNATIONER	2 000	4 381	-2 381
2141	FÖRNYELSE BELYSNING	8 850	5 522	3 328
2421	LEDNINGSNÄTETS INVESTERIN	13 800	7 636	6 164
2526	EKFB KOLBÄCK	18 000	14 825	3 175
2520	Ettapp 2, Parkskolan	0	17 437	-17 437
2992	UTB STADSNÄT	29 000	17 699	11 301
2521	Ombyggnad av Lindboskolan	0	22 128	-22 128
2515	NYTT ÄLDREBOENDE	115 200	72 798	42 402
Totalt utgifter		314 730	201 895	112 835
Totalt nettoinvesterat		314 730	199 686	115 044

Investeringar flera år		Budget	Utfall	Utfall
		2017	2017	2014-2017
Projekt	Inkomster			
2071	INDUSTRIOMRÅDE ERIKSBERG	0	-993	-993
2568	TOMTRÄTTSMARK	0	-975	-4 350
2075	EXPLOATERING GATAN	0	-241	-1 021
	Totalt inkomster	0	-2 209	-6 363
	Utgifter			
1002	NY LASTMASKIN GATAN	1 500	0	0
1003	NY LASTBIL	1 500	0	0
1004	INVENTARIER	9 500	0	0
1005	INKÖP KRANBIL	0	0	562
1008	SOPMASKIN	0	0	960
1009	NY GRÄVMASKIN	0	0	2 179
2002	VALLMOOMRÅDET, GATA	0	0	-42
2012	VALLMO ETAPP 2, GATA	0	0	-278
2083	EXPLOATERINGAR	10 000	0	0
2122	ÖSTRA NIBBLE 1, GATA	0	0	-186
2132	ÖSTRANIBBLE 2, GATA	0	0	-216
2425	EXPLOATERING IND LEDNÄT	0	0	725
2505	TN OFÖRUTSEDDA INVEST	150	0	0
2517	RESERVKRAFT	0	0	6 445
2518	PISTMASKIN	0	0	0
2522	CENTRUMUTVECKLING	1 500	0	0
2524	OMB SANITETSBYGGNAD SKANT	0	0	0
2525	RELIN AV.LEDN CAMPING	0	0	53
2530	UTEMILJÖ SKOLOR	2 000	0	0
2588	TAKBYTE NIBBLESKOLAN	0	0	3 860
2589	FULLSTOR IDROTTSKALL KBK	0	0	0
2593	BLÅKLOCKAN	0	0	374
2423	PROJEKTERING UTÖKA VHTOMR	500	25	25
2114	GC VÄGAR KOMMUNALA	1 000	28	876
2086	KNECKTBACKEN	0	37	37
2085	KV MYRAN	0	38	38
2082	STEHAGSVÄGEN	0	39	39
1208	AKTIEKÖP	0	43	9 635
2502	OMB TROLLBACKEN PS ET 2	300	52	5 349
2514	FÖRSKÖNING ALLM PLATSER	300	79	915
2507	NYA HYRESAVTAL	5 000	92	4 133
2084	SMEDJEGATAN	0	117	117
2072	EXPLOATERING IND. GATAN	0	157	-88
2382	BIBLIOTEKET I KBK	450	200	200
2381	UTEWIFI SKANTZÖ CAMPING	0	210	210
2512	NIBBLE FJÄRRV, ET 4	400	270	6 330
2501	DIV OBJEKT, VÄRME-VENT	2 100	383	2 766

Investeringar flera år fortsättning		Budget	Utfall	Utfall
		2017	2017	2014-2017
2519	FÖRSKOLE- OCH SKOLLOKALER	50 000	394	16 271
2115	BIODIESEL TANK	330	492	463
2081	KV VATTENTORNET	0	539	539
2504	SANERING VA	1 400	544	3 186
2528	BRÅNSTAPARKEN	1 000	595	595
2247	GATUOMBYGGNAD	1 200	610	610
2426	VA INV PKT	0	761	27 742
2152	TRAFIKSÄKERHETSÅTGÄRDER	2 200	766	1 153
2102	NY BYGGTIPP	500	901	3 734
2113	NYA CYKELVÄGAR	7 000	1 000	1 000
2422	ERSÄTTA OLJEPANNA RV	0	1 003	1 003
2523	ELDSBODAVÄGEN EKFB	2 500	1 102	18 879
2591	INVESTERING MARK	0	1 500	5 587
2080	KV FASANEN	0	1 638	1 638
2380	OMB KULTURHUS KFN	4 150	2 422	7 343
1006	PARK MASKINFÖRNYELSE	3 000	2 887	4 992
2424	VERKENS INV PAKET	5 500	2 963	13 370
2077	EXPLOATERING NÄS GATA	1 200	3 213	3 315
2511	SERVERINGSBYGGNAD F PARK	3 000	3 250	4 900
2078	EXPLOATERING NÄS VA	2 000	3 470	3 857
2142	BELYSNING BRÅNSTALEDEN	1 200	3 743	3 743
2510	ENERGI INVESTERINGAR	5 500	3 907	6 382
2509	DIV STÖRRE OMBYGGNATIONER	2 000	4 381	6 820
2141	FÖRNYELSE BELYSNING	8 850	5 522	7 028
2421	LEDNINGSNÄTETS INVESTERIN	13 800	7 636	13 101
2526	EKFB KOLBÄCK	18 000	14 825	15 476
2520	Ettapp 2, Parkskolan	0	17 437	17 437
2992	UTB STADSNÄT	29 000	17 699	42 143
2521	Ombyggnad av Lindboskolan	0	22 128	22 128
2515	NYTT ÄLDREBOENDE	115 200	72 798	189 531
Totalt utgifter		314 730	201 895	488 982
Totalt nettoinvesterat		314 730	199 686	482 619

Resultaträkning med noter

Resultaträkning	Not	Kommunen		Kommunkoncernen	
		2017	2016	2017	2016
Tusen kronor					
Verksamhetens intäkter	1,9	283 992	299 591	423 594	431 520
				-1 277	-1 239
Verksamhetens kostnader	2,9	-1 181 190	-1 146 650	685	010
Avskrivningar	3	-32 056	-31 613	-52 926	-51 362
<i>Verksamhetens nettokostnader</i>		-929 254	-878 672	-907 016	-858 852
Skatteintäkter	4	677 809	650 056	677 809	650 056
Generella statsbidrag och utjämning	5	254 663	226 822	254 663	226 822
Finansiella intäkter	6	44 832	10 487	43 192	10 686
Finansiella kostnader	7	-2 286	-3 096	-19 027	-19 989
<i>Resultat före extraordinära poster</i>		45 764	5 597	49 621	8 723
Extraordinära intäkter	8	0	0	0	0
Extraordinära kostnader	9	0	0	0	0
Årets resultat		45 764	5 597	49 621	8 723

Resultaträkning	Not	Kommunen			
		Budget	Utfall	Budget-	Utfall
Tusen kronor					
		2017	2017	Utfall	2016
Verksamhetens intäkter	1,9	251 943	283 992	32 049	299 591
					-1 146
Verksamhetens kostnader	2,9	-1 157 200	-1 181 190	-23 991	650
Avskrivningar	3	-30 000	-32 056	-2 056	-31 613
<i>Verksamhetens nettokostnader</i>		-935 257	-929 254	6 003	-878 672
Skatteintäkter	4	680 214	677 809	-2 405	650 056
Generella statsbidrag och utjämning	5	251 525	254 663	3 138	226 822
Finansiella intäkter	6	13 000	44 832	31 832	10 487
Finansiella kostnader	7	-4 000	-2 286	1 714	-3 096
<i>Resultat före extraordinära poster</i>		5 482	45 764	40 282	5 597
Extraordinära intäkter	8	0	0	0	0
Extraordinära kostnader	9	0	0	0	0
Årets resultat		5 482	45 764	40 282	5 597

Noter

	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
Not 1 Verksamhetens intäkter				
Försäljningsintäkter	16 039	12 470	16 039	12 470
Taxor och avgifter	61 865	61 580	55 285	54 098
Hyror och arrenden	32 081	30 340	174 113	168 446
Bidrag	151 876	175 162	151 876	175 440
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	14 856	17 772	14 856	17 772
Exploateringsintäkter	7 059	1 965	7 059	1 965
Realisationsvinster	0	0	0	0
Försäkringsersättningar	205	302	205	302
Övriga intäkter	11	0	4 161	1 027
Summa verksamhetens intäkter	283 992	299 591	423 594	431 520
Jämförelsestörande intäkter Se not 9				

	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
Not 2 Verksamhetens kostnader				
Löner och sociala avgifter	691 698	649 402	715 545	672 705
Pensionskostnader	47 171	44 862	51 581	47 593
Inköp av anläggnings och underhållsmaterial	37 554	31 098	66 501	63 239
Bränsle, energi och vatten	28 844	31 375	57 368	58 877
Köp av huvudverksamhet	191 750	199 690	191 750	199 690
Lokal- och markhyror	25 915	24 655	4 683	3 923
Övriga tjänster	29 953	37 747	29 953	37 747
Lämnade bidrag	36 977	38 465	36 977	38 465
Realisationsförluster och utrangeringar	1	0	1	0
Bolagsskatt	0	0	0	0
Övriga kostnader	91 328	89 356	123 326	116 771
Summa verksamhetens kostnader	1 181	1 146	1 277	1 239
190	650	685	010	
Jämförelsestörande kostnader Se not 9				

	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
Not 3 Avskrivningar				
Avskrivning immateriella tillgångar	0	0	0	0
Avskrivning byggnader och anläggningar	29 734	29 591	49 730	48 695
Avskrivning maskiner och inventarier	2 322	2 022	3 196	2 699
Nedskrivningar			0	
Summa avskrivningar	32 056	31 613	52 926	51 394
För uppgift om avskrivningstider se avsnittet om redovisningsprinciper sid 107				

	Kommunen		Kommunkoncernen	
Not 4 Skatteintäkter	2017	2016	2017	2016
Preliminär kommunalskatt	680 214	652 509	680 214	652 509
Preliminär slutavräkning innevarande år	-3 236	-3 227	-3 236	-3 227
Slutavräkningsdifferens föregående år	830	774	830	774
Summa skatteintäkter	677 809	650 056	677 809	650 056

	Kommunen		Kommunkoncernen	
Not 5 Generella statsbidrag och utjämning	2017	2016	2017	2016
Inkomstutjämningsbidrag	181 926	169 777	181 926	169 777
Strukturbidrag	1 269	1 253	1 269	1 253
Införandebidrag	0	0	0	0
Regleringsbidrag	-155	-536	-155	-536
Bidrag för LSS-utjämning	36 393	36 744	36 393	36 744
Kommunal fastighetsavgift	26 423	25 881	26 423	25 881
Konjunkturstöd	13 074	0	13 074	0
Kostnadsutjämningsbidrag	-4 267	-6 297	-4 267	-6 297
Summa generella statsbidrag och utjämning	254 663	226 822	254 663	226 822

	Kommunen		Kommunkoncernen	
Not 6 Finansiella intäkter	2017	2016	2017	2016
Utdelningar på aktier och andelar	34 107	1 655	34 195	1 655
Ränteintäkter	8 683	6 055	8 864	6 254
Övriga finansiella intäkter	2 043	2 777	133	2 777
Summa finansiella intäkter	44 832	10 487	43 192	10 686

	Kommunen		Kommunkoncernen	
Not 7 Finansiella kostnader	2017	2016	2017	2016
Räntekostnader	2 009	2 640	18 749	19 533
Ränta på pensionsavsättningar	0	0	0	0
Övriga finansiella kostnader	277	456	277	456
Summa finansiella kostnader	2 286	3 096	19 027	19 989

	Kommunen		Kommunkoncernen	
Not 8 Extraordinära poster	2017	2016	2017	2016
Övrigt	0	0	0	0
Summa extraordinära poster	0	0	0	0

	Kommunen		Kommunkoncernen	
Not 9 Jämförelsestörande poster	2017	2016	2017	2016
Tomträttsförsäljning, realisationsvinst	7059	1635	7059	1635
Övriga kostnader				
Summa jämförelsestörande poster	7059	1635	7059	1635

Balanskravsutredning

Balanskravsutredning (tusentals kronor)	
Årets resultat enligt resultaträkningen	45 764
Justering för realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	0
Justering för realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	-7 059
Orealiserade förluster i värdepapper	0
Justering för återföring av orealiserade förluster i värdepapper	0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	38 705

Balansräkning med noter

Balansräkning		Kommunen		Koncernen*	
Tusen kronor	Not	2017	2016	2017	2016
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR					
Immateriella anläggningstillgångar	10	0	0	0	0
Materiella anläggningstillgångar	11	726 739	562 829	1 346 679	1 185 982
Mark, byggnader, tekniska anläggningar		714 326	551 660	1 327 800	1 171 844
Maskiner och inventarier		12 413	11 169	13 930	12 387
Övriga materiella anläggningstillgångar		0	0	4 949	1 751
Finansiella anläggningstillgångar	12	147 115	147 073	111 327	111 312
Summa anläggningstillgångar		873 854	709 901	1 458 006	1 297 293
BIDRAG TILL STATLIG INFRASTRUKTUR	13	0	0	0	0
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR					
Förråd m.m.	14	7 287	4 399	7 287	4 399
Fordringar	15	59 190	88 802	60 372	91 921
Kortfristiga placeringar	16	428 539	379 247	428 539	379 247
Kassa, bank	17	57 918	36 978	97 867	85 545
Summa omsättningstillgångar		552 934	509 426	594 066	561 112
Summa tillgångar		1 426 788	1 219 327	2 052 071	1 858 405
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital	18	726 937	721 341	755 625	746 902
Årets resultat		45 764	5 597	49 621	8 723
Resultatutjämningsreserv		0	0	0	0
Övrigt eget kapital		-1 366	0	-1 366	0
Summa eget kapital		771 335	726 938	803 880	755 625
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	19	17 159	17 299	17 590	17 754
Andra avsättningar	20	0	1 400	15 496	15 836
Skulder					
Långfristiga skulder	21	371 236	213 706	906 836	769 306
Kortfristiga skulder	22	267 058	259 984	308 269	299 883
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		1 426 788	1 219 327	2 052 071	1 858 405

Tusen kronor	Not	Kommunen		Koncernen*	
		2017	2016	2017	2016
PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER					
Panter och därmed jämförliga säkerheter	23	0	0	0	0
Ansvarsförbindelser					
Pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulderna eller avsättningarna	24	353 552	360 826	379 360	388 119
Övriga ansvarsförbindelser	25	627 438	656 810	92 106	101 497
Leasing		0	0	0	0
* Koncerninterna ekonomiska förhållanden framgår av not 27					

Noter

	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
Not 10 Immateriella tillgångar				
Redovisat värde vid årets början	0	0	0	0
Årets investeringar				
Utrangeringar och avyttringar				
Årets nedskrivningar				
Återförda nedskrivningar				
Årets avskrivningar				
Övriga förändringar				
Redovisat värde vid årets slut	0	0	0	0

Not 11a Materiella anläggningstillgångar	Kommunen				Kommunkoncernen			
	Totalt		Därav finansiell leasing		Totalt		Därav finansiell leasing	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Mark, byggnader och tekniska anläggningar								
Anskaffningsvärde	1 187 029	981 577	0	0	2 246 744	2 028 007	0	0
Ackumulerade avskrivningar	472 703	429 917			835 957	773 175		
Ackumulerade nedskrivningar					82 987	82 988		
Bokfört värde	714 326	551 660	0	0	1 327 800	1 171 844	0	0
Avskrivningstider	20-36år*	20-36år*			20-100år	20-100år		
*ingen avskrivning sker på mark, dessa poster finns därför inte med i avskrivningstiden								

	Totalt		Därav finansiell leasing		Totalt		Därav finansiell leasing	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
	Maskiner och inventarier							
Anskaffningsvärde	24 647	21 081	0	0	38 029	33 968	0	0
Ackumulerade avskrivningar	12 234	9 912			24 099	21 581		
Ackumulerade nedskrivningar					0			
Bokfört värde	12 413	11 169	0	0	13 930	12 387	0	0
Avskrivningstider	7-10år	7-10år			3-10år	3-10år		

	Totalt		Därav finansiell leasing		Totalt		Därav finansiell leasing	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Övriga materiella anläggningstillgångar								
Anskaffningsvärde	0	0	0	0	4 949	1 751	0	0
Akkumulerade avskrivningar	0	0			0	0		
Akkumulerade nedskrivningar	0	0			0	0		
Bokfört värde	0	0	0	0	4 949	1 751	0	0
Avskrivningstider								
Ingen avskrivning sker på pågående nyanläggningar								

	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
Not 11b Materiella anläggningstillgångar				
Mark, byggnader och tekniska anläggningar			1 171	
Redovisat värde vid årets början	551 660	383 201	845	939 029
Investeringar	238 863	210 935	250 618	251 787
Redovisat värde av avyttringar och uttrangerade anläggningstillgångar	-42 786	-12 885	-42 786	-12 885
Nedskrivningar	0	0	0	0
Återförda nedskrivningar	0	0	0	0
Avskrivningar	-29 734	-29 591	-49 730	-48 694
Överföring från eller till annat slag av tillgång	-3 677	0	-2 147	42 607
Övriga förändringar	0	0	0	0
Redovisat värde vid årets slut	714 326	551 660	800	844
Maskiner och inventarier				
Redovisat värde vid årets början	11 169	2 416	12 387	3 897
Investeringar	3 566	11 298	4 746	11 712
Redovisat värde av avyttringar och uttrangerade anläggningstillgångar	0	-523	-71	-1 018
Nedskrivningar	0	0	0	0
Återförda nedskrivningar	0	0	0	0
Avskrivningar	-2 322	-2 022	-3 132	-2 204
Redovisat värde vid årets slut	12 413	11 169	13 930	12 387
Övriga materiella anläggningstillgångar				
Redovisat värde vid årets början	0	0	1 751	42 614
Investeringar	0	0	4 731	1 745
Överföring från eller till annat slag av tillgång	0	0	-1 533	-42 608
Redovisat värde vid årets slut	0	0	4 949	1 751

	Kommunen		Kommunkoncernen	
Not 12 Finansiella anläggningstillgångar	2017	2016	2017	2016
Mälarenergi Elnät AB	37 240	37 240	37 240	37 240
Förlagslån Mälarenergi Elnät AB	60 000	60 000	60 000	60 000
AB Hallstahem	35 898	35 898	0	0
Strömsholms Utvecklings AB (STUTAB)	33	33	33	33
Kommuninvest	10 522	10 480	10 522	10 480
Västmanlands Avfalls AB (VAFAB)	3 238	3 238	3 238	3 238
Diverse småinnehav	184	184	294	321
Redovisat värde vid årets slut	147 115	147 072	111 327	111 311

	Kommunen		Kommunkoncernen	
Not 13 Bidrag till statlig infrastruktur	2017	2016	2017	2016
	0	0	0	0

	Kommunen		Kommunkoncernen	
Not 14 Förråd m.m.	2017	2016	2017	2016
Bensin, Diesel	38	66	38	66
Berglager Trångfors	0	709	0	709
VA-lagret	650	700	650	700
Exploateringsfastigheter	6 600	2 923	6 600	2 923
Redovisat värde vid årets slut	7 287	4 398	7 287	4 398

	Kommunen		Kommunkoncernen	
Not 15 Fordringar	2017	2016	2017	2016
Kundfordringar	11 508	11 641	11 938	12 376
Statsbidragsfordringar	13 426	37 651	13 426	37 651
Skattefordringar	5 552	1 442	5 554	1 442
Förutbetalda kostnader/upplupna intäkter	8 990	2 237	7 336	2 688
Övriga kortfristiga fordringar	19 714	35 831	22 118	37 685
Redovisat värde vid årets slut	59 190	88 802	60 372	91 842

	Kommunen		Kommunkoncernen	
Not 16 Kortfristiga placeringar	2017	2016	2017	2016
Fonder	428 539	379 247	428 539	379 247
Redovisat värde vid årets slut	428 539	379 247	428 539	379 247

Not 17 Kassa, bank	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
Nordea	23 706	25 013		
Swedbank	32 856	10 609		
Svenska handelsbanken	1 356	1 356		
Summa kassa, bank	57 918	36 978	97 867	85 545
<i>Kommunen har två checkkrediter om 20 miljoner kronor vardera som var outnyttjade vid bokslutstillfället</i>				

Not 18 Eget kapital	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
Eget kapital ingående värde	726 937	721 340	755 625	746 901
Årets resultat skattekollektivet		6 150		6 150
Årets resultat affärsverksamhet		-553		2 574
Övrigt eget kapital	-1 366			
Årets resultat totalt	45 764	5 597	49 621	8 724
Eget kapital utgående värde	771 335	726 937	805 246	755 625
Öronmärkning eget kapital				
VA-verkets resultatfond	342	73	342	73
Renhållningsverkets resultatfond	0	1 365	0	1 365
Intern försäkringsfond	2 175	2 175	2 175	2 175
Regresskrav VA-kollektivet	-2 914	-6 338	-2 914	-6 338
Balansfond	40 000	30 000	40 000	30 000
Förskoleplatser	1 300	1 300	1 300	1 300
Förebyggandefonden	600	600	600	600
Byggbonus	1 314	0	1 314	0
MIG stb	1 074	0	1 074	0
Skolflytt	0	4 400	0	4 400

	Kommunen		Kommunkoncernen	
Not 19 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	2017	2016	2017	2016
Specifikation- Avsatt till Pensioner				
Särskild avtals/ålderspension	9 209	9 113	9 209	9 113
Förmånsbestämd/kompl pension	10	10	10	10
Ålderspension	4 488	4 673	4 919	5 128
Pension till efterlevande	843	841	843	841
Summa pensioner	14 550	14 637	14 981	15 092
Löneskatt	2 609	2 662	2 609	2 662
Summa avsatt till pensioner	17 159	17 299	17 590	17 754
Antal visstidsförordnanden				
Politiker	1	1	1	1
Tjänstepersoner				
Beräkningsgrund för pensioner framgår av avsnittet Redovisningsprinciper				
Avsatt till pensioner				
Ingående avsättning	17 299	17 834	17 754	18 322
Nya förpliktelser under året	-140	-535	-164	-568
Varav				
Nyintjänad pension	96	497	96	506
Ränte- och basbeloppsuppräknig	141	61	154	66
Ändring av försäkringstekniska grunder	0	0	0	0
Pension till efterlevande	149	156	149	156
Övrig post	-17	-29	-7	-29
Årets utbetalningar	-456	-400	-503	-447
Förändring av löneskatt	-53	-820	-53	-820
Summa avsatt till pensioner	17 159	17 299	17 590	17 754
Aktualiseringsgrad	97%	96%	97%	96%
Beräkningsgrund för pensioner framgår av avsnittet Redovisningsprinciper se sid 108				

	Kommunen		Kommunkoncernen	
Not 20 Övriga avsättningar	2017	2016	2017	2016
Tvisteliga poster, riskbedömt				
Redovisat värde vid årets början	1 400	1 400	1 400	1 400
Nya avsättningar	0	0	0	
lanspråktaga avsättningar	0	0	0	
Outnyttjade belopp som återförts	-1 400		-1 400	
Förändring av nuvärdet	0	0	0	
Utgående avsättning	0	1 400	0	1 400

Not 20 Övriga avsättningar forts	2017	2016	2017	2016
Obeskattade reserver				
Redovisat värde vid årets början	0	0	305	1 150
Nya avsättningar	0	0	0	
lanspråktaga avsättningar	0	0	-305	-845
Outnyttjade belopp som återförts	0	0	0	
Förändring av nuvärdet	0	0	0	
Utgående avsättning	0	0	0	305
Uppskjuten skatt på temporär skillnad mellan skattemässigt och bokföringsmässigt restvärde fastigheter				
Redovisat värde vid årets början	0	0	14 131	13 237
Nya avsättningar	0	0	1 365	894
lanspråktaga avsättningar	0	0	0	
Outnyttjade belopp som återförts	0	0	0	
Förändring av nuvärdet	0	0	0	
Utgående avsättning	0	0	15 496	14 131
Summa övriga avsättningar	0	1 400	15 496	15 836

	Kommunen		Kommunkoncernen	
Not 21 Långfristiga skulder	2017	2016	2017	2016
Lån i banker och kreditinstitut	371 236	213 706	906 836	769 306
Summa Långfristiga skulder	371 236	213 706	906 836	769 306
	Kommunen		Kommunkoncernen	
Uppgifter om lån i banker och kreditinstitut	2017	2016	2017	2016
Genomsnittlig ränta	0,40%	1,60%	1,71%	2,57%
Genomsnittlig räntebindningstid	2,94år	2,94år	3,33år	4,78år
Lån som förfaller inom				
1 år	37 124	94 706	272 724	205 306
1-3 år	222 742	79 000	522 742	319 000
3-5 år	111 371	40 000	111 371	245 000
Kommunen har avtal med banken om refinansiering av lån med kortare återstående löptid än 1 år				

	Kommunen		Kommunkoncernen	
Not 22 Kortfristiga skulder	2017	2016	2017	2016
Kortfristiga skulder till kreditinstitut och kunder	85 383	84 593	85 383	84 593
Leverantörsskulder	47 506	58 011	68 025	73 106
Moms och punktskatter	22 027	17 599	22 027	17 599
Personalens skatter, avgifter och löneavdrag	58 636	56 728	58 644	60 221
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	53 505	43 054	74 190	64 277
Summa kortfristiga skulder	267 058	259 985	308 269	299 796

	Kommunen		Kommunkoncernen	
Not 23 Panter och därmed jämförliga säkerheter	2017	2016	2017	2016

	Kommunen		Kommunkoncernen	
Not 24 Pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulderna eller avsättningarna	2017	2016	2017	2016
Ingående ansvarsförbindelse	360 826	378 062	388 119	407 067
Aktualisering	-646	-65	-646	-291
Ränteuppräkning	2 906	2 870	3 219	3 193
Basbeloppsuppräkning	5 632	1 433	5 881	1 367
Ändringar av försäkringstekniska grunder	0	0	0	0
Övrig post	998	-2 667	747	-2 373
Årets utbetalningar	-14 744	-15 442	-16 250	-17 145
Summa pensionsförpliktelser	354 972	364 191	381 069	391 818
Löneskatt	-1 420	-3 365	-1 709	-3 699
Utgående ansvarsförbindelse	353 552	360 826	379 360	388 119
Beräkningsgrund för pensioner framgår av avsnittet Redovisningsprinciper				

Not 25 Övriga ansvarsförbindelser	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
Borgensåtaganden				
Kommunala bolag				
AB Hallstahem	535 600	555 600	0	0
VAFAB Miljö	10 723	17 030	10 723	17 030
Övriga	13 024	13 020	13 024	13 020
Förlustansvar egna hem	0	110	0	110
Långa hyresavtal (Äldreboende & Hallstaarena)	60 680	63 640	60 680	63 640
Leasingavtal	7 411	7 410	7 411	7 410
Fastigo	0	0	268	287
Summa övriga ansvarsförbindelser	627 438	656 810	92 106	101 497

Hallstahammars kommun har ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 288 kommuner som per 2017-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser. Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening. Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Hallstahammars kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2017-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 342 483 929 484 kronor och totala tillgångar till 349 243 746 321 kronor. Kommunens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 953 189 305 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 973 829 608 kronor.

Not 27 Koncerninterna förhållanden									
Enhet	Ägd andel	Ägartillskott		Koncernbidrag		Utdelning			
		Givna	Mottagna	Givna	Mottagna	Given	Mottagen		
Kommunen									
AB Hallstahem	100								
Kolbäcksådalens Pensionsförbund	60								
Enhet	Ägd andel	Försäljning		Lån		Räntor och borgensavg		Borgen	
		Intäkt	Kostnad	Givare	Mottagare	Intäkt	Kostnad	Givare	Mottagare
Kommunen									
AB Hallstahem	100	13 100	13 100			1910	1910	535 600	535 600
Kolbäcksådalens Pensionsförbund	60								

Kassaflödesanalys med noter

Kassaflödesrapport		Kommunen		Koncernen	
Tusentals kronor	Not	2017	2016	2017	2016
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Årets resultat		45 764	5 597	49 621	8 723
Utbetalningar för ianspråktaga avsättningar	19, 20	1 540	0	1 540	0
Justering för ej likviditetspåverkande poster	28	39 416	31 614	58 551	50 160
<i>Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital</i>					
Ökning/minskning kortfristiga fordringar	15, 16	-19 680	-50 443	-19 700	-50 269
Ökning/minskning förråd och varulager	14	-2 889	-436	-2 889	-436
Ökning/minskning kortfristiga skulder	22	7 073	52 127	12 435	51 869
Kassaflöde från den löpande verksamheten		71 224	38 459	99 558	60 046
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Investering i immateriella anläggningstillgångar		0	0	0	0
Investering i materiella anläggningstillgångar	29	-242 429	-222 233	-260 093	-265 244
Investeringsbidrag till materiella anläggningstillgångar		0	0	0	0
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	30	35 742	13 408	36 427	13 903
Investering i finansiella tillgångar	31	-43	0	-43	0
Försäljning av finansiella tillgångar		0	0	27	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-206 730	-208 825	-223 682	-251 341
FINANSERINGSVERKSAMHETEN					
Nyupptagna lån		180 000	130 000	180 000	180 000
Amortering av skuld		-22 470	-10 942	-42 470	-10 942
Ökning av långfristiga fordringar		0	0	0	0
Minskning av långfristiga fordringar		-1 084	-6 449	-1 084	-6 449
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		156 446	112 609	136 446	162 609
Årets kassaflöde		20 940	-57 757	12 322	-28 686
Likvida medel vid årets början		36 978	94 735	85 545	114 231
Likvida medel vid årets slut		57 918	36 978	97 867	85 545

Noter

	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
Not 28 Ej likviditetspåverkande poster				
Av- och nedskrivningar	32 056	31 614	52 862	51 362
Avsatt till pensioner			-23	-33
Övriga avsättningar			-1 365	
Förändring långfristiga periodiseringar				-675
Upplösning av bidrag till statlig infrastruktur				
Realisationsvinster	7 360		7 077	-495
Summa ej rörelsekapitalpåverkande	39 416	31 614	58 551	50 159

	2017	2016
Not 29 Investering i materiella tillgångar		
Kommunen		
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	238 863	210 935
Maskiner inventarier mm.	3 566	11 298
Övriga	0	0
AB Hallstahem		
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	11 755	40 852
Maskiner inventarier mm.	1 180	414
Övriga	4 731	1 745
	260 095	265 244

	2017	2016
Not 30 Försäljning av materiella tillgångar		
Kommunen		
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	-35 742	-12 885
Maskiner inventarier mm.	0	-523
Övriga	0	0
AB Hallstahem		
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	0	0
Maskiner inventarier mm.	-685	-495
Övriga	0	0
	-36 427	-13 903

	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2017	2016	2017	2016
Not 31 Investering i finansiella tillgångar				
Anskaffning av Inera aktier	43		43	

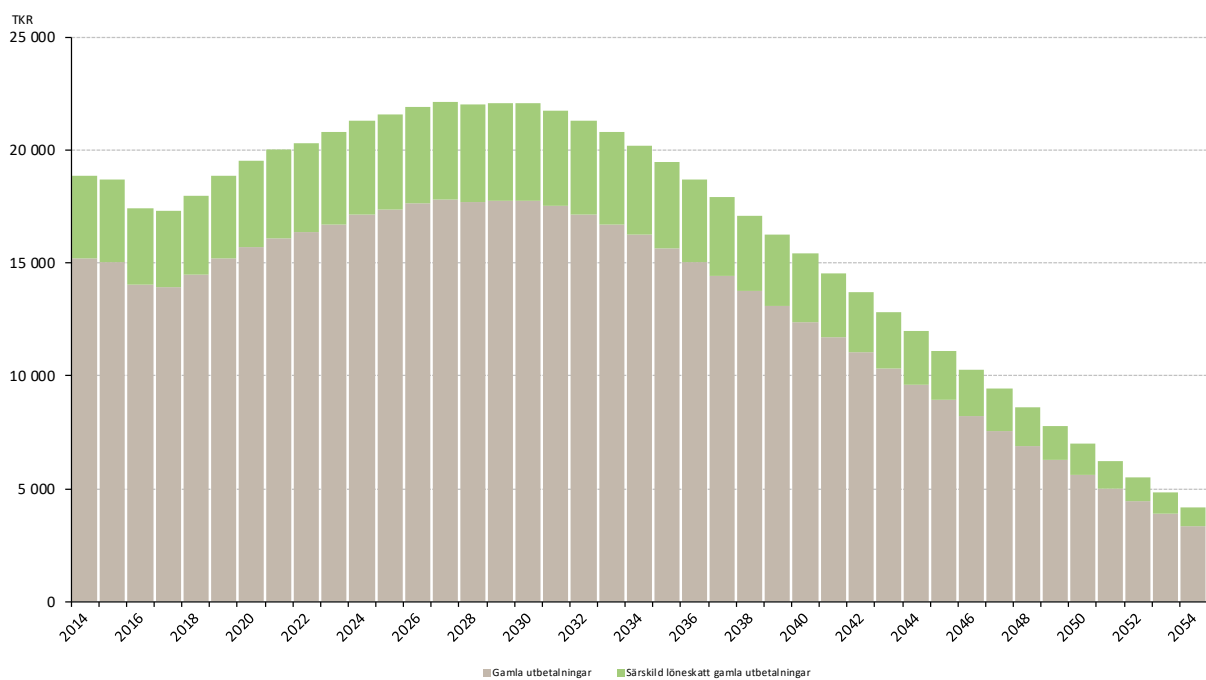
Pensionsförvaltning samt pensionskostnader

En medveten strategi gäller sedan ett antal år beträffande pensionsåtagandet. Kommunfullmäktige har beslutat om en långsiktig strategi för att delvis matcha åtagandet. Totalt beräknas åtagandet uppgå till knappt 396,5 Mkr vid utgången av år 2017 (2016: 407 Mkr), inklusive åtagande för Kolbäcksdalens pensionsförbund. I summan ingår skulder upptagna i balansräkningen om sammantaget 17,2 Mkr. Pensionsportföljens värde uppgår vid utgången av 2017 till 428,5 Mkr. Från och med 2015 har en något förhöjd riks tagits för portföljen, tidigare placerades nästan hela portföljen i sk ”strukturerade produkter” som på förfallodagen minst gav pengarna tillbaka. Ränteutvecklingen under 2015–2017 har minskat möjligheten till avkastning i sådana produkter. Därför sker nu också investeringar i fonder som i och för sig har en relativt låg riskprofil men som i en finansiellt orolig tid kan medföra förluster om vi tvingas avyttra värdepapper. En försiktig analys av vår nuvarande portfölj, gjort tillsammans med tre marknadsaktörer, ger vid handen att under en femårsperiod bör en bättre avkastning kunna erhållas. Dock finns under en sådan period också risk för att enstaka år kan innebära förluster. I syfte att kunna hantera detta infördes i bokslut 2015 en sk buffertfond där goda års avkastning delvis parkeras. I innevarande års bokslut har cirka 6 procent av värdepappernas bokförda värde lagts i buffertfonden. Som underlag för värderingarna används det lägsta värdet av ursprungligt anskaffningsvärde och marknadsvärdet på bokslutsdagen. Pensionsåtagandet är ”säkrat” till cirka 110 procent. En analys av såväl skuldens utveckling och lämplig nivå på ”tillgångsportföljen” har genomförts. Stora investeringsbehov ligger framför oss, men med dagens låga räntenivåer har vi valt att nyupplåna istället för att avyttra värdepapper. Om och när räntorna börja stiga kan vi med kort varsel avyttra värdepapper om räntenivån överstiger genomsnittlig avkastningen i portföljen Drygt 25 procent av pensionskapitalet har tillkommit via avkastning. Utöver ökningen av pensionskapitalet har avkastningen delvis använts för att täcka delar av utgående pensioner. Alternativt används en större del av avkastningen framöver för att deltäcka utgående pensioner om inte delar av portföljen avyttras. Ränteläget är fn extremt lågt och kommunens kreditvärdighet väldigt hög så lånesidans kostnader behöver matchas mot möjligheten att skapa avkastning i nuvarande portfölj.

För att skapa utökad utrymme för våra verksamheter framöver behöver framförallt pensionsrätten intjänad före 1998 som renderar kostnader i nivån 22 Mkr för närvarande, finansieras i större grad ur avkastningen från värdepappersinnehavet. När ny redovisningslag kommer var vår förhoppning att fullfond skulle införas. Tyvärr är förslaget om hur pensionsredovisningen skall hanteras plockats ut ur den nya redovisningslagen som planeras införas fr o m 2019. Det här ställer till det rätt mycket för oss eftersom vår Mål och Budgetplan för åren 2018–2020 bygger på att vi via vår pensionsportfölj kan betala gamla pensioner. Extra tråkigt när vi har hela vårt åtagande och lite till säkrat i bokslut 2017. Vår konsolideringsgrad uppgår inkl buffertfonden till 114 % (exkl buffertfonden 110%). Vår goda grundekonomi med soliditet är en av nycklarna för att lyckats med detta. Utöver grundförutsättningen ”god ekonomi” behövs också bra tillväxt i kommunen parat med en väl fungerande och uppskattad verksamhet för våra innevånare.

UTBETALNING FRÅN ANSVARSFÖRBINDELSEN I LÖPANDE PRISER

Hallstahammars kommun

UPPLYSNING OM PENSIONS FÖRPLIKTELSE OCH PENSIONSMEDEL								
Miljoner kronor	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Skulder/Åtaganden i balansräkningen samt inom linjen								
Avsättning för ålders- garanti/visstidspensioner	13,81	13,92	14,35	12,92	12,25	8,30	8,15	7,84
Löneskatt dito	3,35	3,38	3,48	3,05	2,97	2,01	1,92	1,83
Åtagande före år 1998, kommunen	284,53	290,40	304,25	316,22	329,61	316,10	316,40	285,93
Löneskatt dito	69,03	70,80	73,80	76,71	79,96	76,69	76,76	69,37
Åttagande före år 1998, pensionsförbund (vår andel)	20,76	22,53	23,34	25,09	26,99	26,36	26,43	23,94
Löneskatt dito	5,04	5,46	5,48	5,89	6,55	6,39	6,41	5,81
Summa skulder/Åtaganden i balansräkningen samt inom linjen	396,52	406,49	424,70	439,88	458,33	435,85	436,07	394,72
Öronmärka tillgångar värdepapper	428,5	379,25	313,14	274,00	264,00	252,00	240,79	227,29
Andel av åttagandet som säkrats mot tillgångar	110,1%	93,3%	73,7%	62,3%	57,6%	57,8%	55,2%	57,6%

Redovisningsprinciper

Redovisningen är upprättad i enlighet med lagen om kommunalredovisning. Hallstahammars kommun följer god redovisningssed och tillämpar de rekommendationer som ges ut av Rådet för kommunal redovisning (RKR). Kompletterande upplysningar lämnas nedan.

Extraordinära och jämförelsestörande poster

Extraordinära poster är sådana som saknar klart samband med kommunens ordinarie verksamhet, uppgår till väsentliga belopp och är av typen att de inte kan antas komma regelbundet eller ofta. Extraordinära poster redovisas på egen rad i resultaträkningen

Jämförelsestörande poster finns med i de ordinarie intäkts- eller kostnadsposterna men specificeras i en egen not i resultaträkningen.

Skatteintäkter övriga intäkter

I enlighet med RKR:s rekommendation har kommunalskatten periodiserats. Periodiseringen görs utifrån SKL:s decemberprognos. Differensen mellan slutlig taxering och redovisad skatteintäkt föregående år redovisas som en justeringspost i noten för skatteintäkter.

Statsbidragen till flyktingverksamhet har periodiserats över ankomståret och de tre påföljande åren. Det extra statsbidraget för flyktingmottagandet har 2017 redovisats enligt SKL:s och RKR:s rekommendationer.

Anläggningstillgångar

Tillgångar med en varaktighet på minst tre år och ett värde på minst ett halvt basbelopp redovisas som en anläggningstillgång.

Hallstahammars kommun tillämpar komponent avskrivning och avskrivningstiden sätts utifrån en egen bedömning om komponenternas nyttjandetid. Avskrivningsspannet finns med i noten om anläggningstillgångarna.

Anläggningstillgångarna bruttoredovisas vilket innebär att redovisningen är uppdelad i anskaffningsvärde och ackumulerade avskrivningar. Avskrivningstiden påbörjas det år som tillgången tas i bruk.

Finansiella anläggningstillgångar består av aktier och andelar i koncernbolag och långfristiga fordringar i koncernbolag. De finansiella tillgångarna tas i redovisningen upp till anskaffningskostnad uppräknat med eventuella ägartillskott. Nedskrivningsbelopp utvärderas årligen. Långfristiga fordringar tas upp till nominellt belopp.

Omsättningstillgångar

Lager av tomter i exploateringsverksamheten redovisas som en omsättningstillgång under lager i balansräkningen.

Fonder och Pensionsmedelsförvaltning

Anskaffningsvärdet består av inköpspriset och eventuella avgifter som hör till anskaffningen såsom courtage.

Värdepapper som bedömts som omsättningstillgång är värderats enligt lägsta värdets princip.

Leasing

Operationella leasingavtal redovisas som en tilläggsupplysning i not 25 övriga ansvarsförbindelser. Finansiell leasing förekommer inte.

Pensioner

Pensionsåtagandet är redovisat enligt blandmodellen. Pensioner intjänade innan 1998 är beräknade enligt RIPS 17. Den samlade pensionsskulden finns i balansräkningen i not 19 avsättningar till pensioner och not 25 övriga ansvarsförbindelser.

Sammanställd redovisning

Den sammanställda redovisningen är upprättad enligt den kommunala redovisningslagen kap 8 och RKR rekommendation 8.2. Den sammanställda koncernredovisningen är upprättad enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Det innebär att förvärvat eget kapital eliminerats och sedan uppräknats med intjänat eget kapital. Den proportionella konsolideringen innebär att om inte de kommunala bolagen är helägda så inkluderas bara den ägda andelen av räkenskapsposterna i koncernredovisningen.

Inom koncernen förekommer omfattande transaktioner mellan bolagen. Alla transaktioner av väsentlig karaktär har eliminerats i koncernredovisningen för att ge en rättvisande bild av koncernens totala ekonomi.

I redovisningen så har samtliga interna poster eliminerats.

Avsättningar

Avsättningar i balansräkningen görs om det på grund av inträffade händelser finns risk att ett utflöde av resurser kommer att inträffa och en uppskattning av beloppet kan göras. Om förfallotiden eller belopp är osäkert redovisas istället en ansvarsförbindelse.